

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

PROBLEMATIKA PRIMÁRNÍ PREVENCE VE ŠKOLNÍM PROSTŘEDÍ

Bakalářská práce

Autor práce: Petra Krčmářová

Vedoucí práce: Mgr. Miroslav Procházka, Ph.D.

Studijní program: B7507/Specializace v pedagogice

Studijní obor: Zeměpis se zaměřením na vzdělávání - Společenské vědy se zaměřením
na vzdělávání - Společný základ

Datum odevzdání: 4. 1. 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Ve Znojmě dne:

.....

Petra Krčmářová

Poděkování

Touto cestou bych chtěla především poděkovat svému vedoucímu práce, panu Mgr. Miroslavu Procházkovi Ph.D., za odborné vedení a cenné připomínky při zpracování bakalářské práce. A také děkuji všem zástupcům oslovených základních škol za ochotu ke spolupráci.

ABSTRAKT – Problematika primární prevence ve školním prostředí

Bakalářská práce se zabývá problematikou primární prevence sociálně patologických jevů, které bezprostředně ohrožují nejen školní prostředí, ale také okolí. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část je zaměřena na obecnou charakteristiku prevence a sociálně patologických jevů.

Praktická část je zpracována pomocí dotazníků, které jsou určeny pro žáky 9. tříd příslušné základní školy a kraje, kde jsem zjišťovala problematiku primární prevence. Výsledky jsou zpracovány v počítačovém programu – Microsoft Excel a vyjádřeny pomocí grafů. Zajímavostí této práce by bylo zkusit provést tento výzkum i na střední škole.

ABSTRACTS – Questions of primary prevention in school environment

The bachelor thesis deals with the topic of primary prevention of social pathological phenomena which are a menace to both, school and general environment. The thesis is divided into a theoretical and a practical part.

The theoretical part is focused on general characteristics of prevention and social pathological phenomena.

The practical part is based on a form of questionnaires which are specified for pupils of the 9th forms of the elementary school and for the region which I have used for my research of the primary prevention. The results are processed in Microsoft Excel and they are shown in graphs. It would be also interesting to apply this research at high schools.

OBSAH

Úvod.....	8
1. Současný stav.....	10
1.1. Vymezení pojmů primární prevence.....	10
1.1.1 Prevence.....	10
1.1.2 Historie prevence.....	10
1.1.3 Druhy prevence.....	12
1.1.1.1 Primární prevence.....	12
1.1.1.2 Sekundární prevence.....	15
1.1.1.3 Terciární prevence.....	15
1.2 Sociálně patologické jevy.....	15
1.2.1 Sociálně patologické jevy ve školním prostředí.....	17
1.2.1.1 Násilí.....	17
1.2.1.2 Šikana.....	18
1.2.1.3 Záškoláctví.....	19
1.2.1.4 Krádeže.....	19
1.3 Závislost.....	20
1.3.1 Vývoj závislosti.....	21
1.3.2 Druhy závislosti.....	22
1.3.3 Návykové látky.....	22
1.3.3.1 Závislost na alkoholu.....	23
1.4.3.1.1 Děti a alkohol.....	24
1.3.3.2 Závislost na tabáku.....	25
1.3.3.3 Závislost na drogách.....	26
1.3.3.4 Gambling.....	27
1.4 Systém školské primární prevence	29
1.4.1 Školská prevence v České republice.....	29

1.4.2	Školní metodik prevence.....	30
1.4.3	Minimální preventivní program.....	31
1.4.3.1	Dokumentace.....	34
1.5	Spolupráce s jinými organizacemi.....	36
1.6	Preventivní programy ve školách a školských zařízeních.....	39
2.	Cíl práce a hypotézy.....	41
2.1	Cíl práce.....	41
2.2	Hypotézy.....	41
3.	Metodika práce.....	42
3.1	Metodika práce.....	42
3.2	Charakteristika souboru.....	42
4.	Výsledky.....	44
4.1	Výsledky - dotazníky pro žáky 9. tříd základní školy.....	44
5.	Diskuze.....	84
6.	Závěr.....	88
7.	Seznam použitých zdrojů.....	90
8.	Klíčová slova.....	93
9.	Přílohy.....	94
9.1.	Seznam příloh.....	94

ÚVOD

V dnešní společnosti se stále více setkáváme s problematikou primární prevence, a proto Česká republika tomu není výjimkou a figuruje jako prostředník všech tranzitních drogových tras. Především tohoto využívají tzv. kurýři, kterými jsou právě jak občané České republiky, tak cizinci a dokonce i bývalí emigranti. Přispívá k tomu také nedostatečná legislativa v oblasti pohybu, pobytu a obchodní činnosti cizích příslušníků na území České republiky, která jim takto legální pobyt na našem území usnadňuje. Tak se vytváří předpoklad pro pobyt nelegálně přistěhovalých osob, které se jednoznačně podílejí na importu a distribuci drogy. Proto snadnou dostupnost tabákových výrobků, alkoholu a působení masmédií bychom neměli podceňovat.

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže, která je v působnosti Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, zahrnuje jednotlivé aktivity v oblasti rizikového chování. Sociálně patologické jevy jsou značně zastaralý pojem, ale i přesto se stále objevují v legislativních dokumentech. Proto se v dnešní době setkáváme zcela s novým pojmem – sociálně nežádoucí či rizikové chování. Nejčastěji do oblasti rizikového chování řadíme např. šikanu, záškoláctví, užívání návykových látek, nelátkové závislosti apod., a proto by se měla tato problematika stále více zdůrazňovat.

Prevence se člení podle věku a je zaměřena na různé cílové skupiny. V případě staršího školního věku je prevence zaměřena na rozvoj sociálních dovedností, a to především na programy, které pomáhají dětem zvládat asertivní chování, zkvalitnit komunikaci, zvládat konflikty, odmítat návykové látky či zvládat stresové situace. V případě mládeže je prevence zaměřená na podporu protidrogových postojů a norem, seznámení se s možnostmi při řešení obtížných situací a také na způsoby trávení volného času.

Ve své práci se zabývám primární prevencí v prostředí školy. Primární prevence se především zabývá problematikou návykových látek, se kterými se děti mohou setkat nejen ve škole, ale také mimo školu. A proto by měla být škola prvním důležitým poskytovatelem informací v rámci této problematiky. Hlavním cílem této práce bude zjistit dostatečné množství informací od jednotlivých žáků na příslušných základních

školách v rámci krajů (Jihočeský a Jihomoravský) a jejich porovnání v závislosti na pohlaví a věku. Výzkum bude proveden pomocí standardní dotazníkové metody.

Dané téma jsem zvolila z toho důvodu, že je to v dnešní době stále více projednávaná problematika, a z pozice budoucího pedagoga bych měla mít v tomto směru dostatečné znalosti.

1. SOUČASNÝ STAV

1.1 Vymezení pojmů primární prevence

Úkolem primární prevence je přecházet problémům spojeným se zneužíváním návykových látek i se sociálně patologickými jevy a snažit se zamezit jejich rozšíření.

Mezi nejčastější pojmy primární prevence můžeme zařadit: prevenci, sociálně patologické jevy a závislost.

1.1.1 Prevence

Důležitým bodem prevence je snížit určité škody, které jsou způsobené návykovými látkami. K těmto škodám patří především závislost nejen na návykových látkách, ale i úrazy a různé zdravotní komplikace.

Preventivní strategie je rozdělena na dvě části: snižování nabídky (v tomto případě se jedná o menší dostupnost návykových látek) a druhou částí je poptávka, která má menší zájem o návykové látky. K historicky nejstarší strategii patří např. zastrasování nebo neosobní věcné informování, které se ukazuje jako velmi neúčinné při ovlivňování chování, a to v pozitivním směru.

1.1.2 Historie prevence

Pokud jde o zmapování vývoje primární prevence rizikového chování, tak to v naší zemi není vůbec snadné.

Do roku 1989 nelze hovořit o jednotném systému či přístupu týkající se primární prevence. Tato oblast patřila do oblasti Ministerstva zdravotnictví a také jeho Ústavu zdravotní výchovy. Neexistoval ani žádný dokument, který by tento preventivní systém na určité úrovni definoval.

Výjimkou v tomto případě byl dokument nazvaný „Boj proti negativním jevům mládeže.“ Existovaly také aktivity spojené s realizací různých kampaní, které byly zajišťovány lékaři či sestrami. Byly to především letáky, plakáty apod. Byl kladen důraz na alkohol a tabák, ve výjimečném případě to byly léčiva. V populární rovině došlo k první diskusi na toto téma prostřednictvím knih a filmů. K významným představitelům patřil i Radek John se svým dílem Memento a také Zdeněk Zaoral natočil film Pavučina. Tímto způsobem došlo k upozornění na témata týkající se návykových látek.

Za tímto procesem nezůstalo ani písemnictví. V bývalé ČSSR neexistoval žádný výzkum na téma prevence a ani nebyl snadný přístup do světových periodik v západní Evropě a Spojených státech.

Základní dokument, který odstartoval jednotnou koncepci protidrogové politiky, byla Strategie protidrogové politiky z roku 1993.

V letech 1995 – 1997 se poprvé začíná hovořit o problémech týkajících se primární prevence resp. užívání návykových látek. Ve druhé polovině 90. let Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (dále MŠMT) nastartovalo několik pozitivních trendů.

V polovině 90. let se objevují autoři, kteří pozitivně ovlivnili další směřování prevence. Byli to např. Nešpor, Csémy nebo Dvořák. V roce 1996 se objevily finanční problémy až do konce programu *Alkohol a drogy*. Mezi další nešťastnou událost také patřila kampaň „Stop drogy“, kdy se v oblasti primární prevence vyskytly např. masové a nesystematicky uspořádané preventivní programy.

Koncem 90. let došlo ke zpomalení preventivních programů a v některých oblastech došlo k určitému kroku zpět.

MŠMT nepřineslo pro oblast primární prevence výrazný posun, ale spíše přineslo konzervování předchozího stavu. Z velkého množství nedostatků z evaluace primární prevence se zjistilo, že rezorty zodpovědné za primární prevenci nevykonávají institucionální analýzy a také nemají přehled o tom, co, kde a komu je poskytováno.

„Miovský¹ uvádí, že situace se výrazně zlepšila v době, kdy se přenesla zodpovědnost za primární prevenci uvnitř MŠMT na odbor speciálního školství a prevence (odbor 24). V roce 2008 došlo k přesunu odboru 24 pod skupinu 6 MŠMT, a tím došlo k zařazení na odbor 61.“

V současné době je oblast primární prevence ve školním prostředí povinnou součástí výuky nejen na základních, ale i středních školách. Oproti minulým dobám vzrostla nabídka v oblasti primární prevence a také se zvýšily možnosti vzdělání, a to v podobě kurzů nebo seminářů.

1.1.3 Druhy prevence

1.1.3.1 Primární prevence

Primární prevence si klade za cíl předcházet problémům a následkům spojeným se zneužíváním návykových látek i se sociálně patologickými jevy (dále SPJ), minimalizuje jejich dopad a zamezuje rozšíření.

Primární preventivní programy a intervence jsou rozděleny na specifickou primární prevenci a nespecifickou primární prevenci.

¹ MIOVSKÝ, M. a kol.: *Primární prevence rizikového chování ve školství*, 2010. s. 21.

Specifická primární prevence je taková aktivita a služba, která je zaměřena na konkrétní formu rizikového chování. U této skupiny je potřeba předcházet nebo omezovat výskyt nežádoucího chování pomocí specifických preventivních programů.

Specifická prevence je v zásadě rozdělena do tří částí:

- a) *Všeobecná primární prevence* je zaměřena na běžnou populaci dětí a mládeže. Jsou to programy určené pro větší počet osob.
- b) „*Selektivní primární prevence* je zaměřena na osoby, u nichž jsou při zvýšené míře přítomny rizikové faktory pro vznik a vývoj různých forem rizikového chování, jak uvádí Miovský².“ Ve většině případů pracujeme s menšími skupinami, anebo jednotlivci.
- c) *Indikovaná primární prevence* se zaměřuje na jedince, u kterých působí rizikové faktory, popřípadě se u nich vyskytly projevy rizikového chování. Cílem této prevence je podchytit daný problém nejdříve a zároveň také vyhodnotit a posoudit potřeby specifických intervencí.

Nespecifická primární prevence je aktivita, která je podstatnou součástí primární prevence. Jejím obsahem jsou veškeré metody a přístupy, které umožňují rozvoj osobnosti. „Jednotlivé programy nespecifické prevence by existovaly i v případě, že by neexistovaly sociálně patologické jevy, jak uvádí Marádová³.“

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže podle MŠMT zahrnuje tyto aktivity:

- násilí a šikana,
- záškoláctví,
- kriminalita a delikvence aj.,
- ohrožování mravní výchovy mládeže,

² MIOVSKÝ, cit. 1, s. 43.

³ MARÁDOVÁ, E.: *Prevence závislostí*, 2006. s. 22

- xenofobie a rasismus,
- používání návykových látek,
- patologické hráčství,
- sexuální zneužívání dětí,
- sociálně patologické hnutí náboženství.

Významným centrem nespécifické primární prevence je škola. Humanistická psychoterapie předpokládá, že člověk a jeho formy života se vyvíjí určitým směrem složitosti, evoluce, naplnění i dokonce završení.

Pokud se člověk nachází ve vhodném prostředí, vyvíjí se u něj zdravá, zralá a společensky konstruktivní osobnost. „Vyučovací proces je částečně vyjádřením této přirozené tendence osobnosti ve směru sebeaktualizace, jak uvádí Kraus⁴.“

Základní myšlenkou vzdělávání je skutečnost, že úspěchem vzdělávání je závislost na povaze, ale i na vztazích moci, které jsou mezi učitelem a žákem. Větší důraz je kladen na vyučování objevováním, které u žáků rozvíjí zvědavost, tvořivost a zároveň stimuluje zdravý sociální a emocionální rozvoj osobnosti.

Ve vyučování je velmi důležitá direktivita, která spočívá ve vztahu učitele a žáka, a tímto způsobem je velmi důležité naslouchat, více se rozhodovat sám za sebe, a také autonomie a samostatnost dítěte. Mezi učitelem a žákem je velmi důležitá kvalita jejich vzájemného vztahu. Učitelova akceptace, empatie představuje základní podmínky a také předpoklad výuky zaměřený na studenta.

⁴ KRAUS, B.: *Sociální patologie*. 2010, s. 310

1.1.3.2 Sekundární prevence

Sekundární prevence předchází vzniku, rozvoji a přetrvávání problémové závislosti u osob, které jsou použitím drogy zasaženy. U této prevence je vhodná poradenská činnost a léčba.

1.1.3.3 Terciární prevence

„Terciární prevence předchází trvalému zdravotnímu či sociálnímu poškození z užívání drog. Jedná se o sociální rehabilitaci, podporu v abstinenci, ale i prevenci rizik u neabstinujících uživatelů, jak uvádí Marádová⁵.“

1.2 Sociálně patologické jevy

„Sociálně patologické jevy (dále SPJ) jsou odvozeny od tzv. normality společnosti, jak uvádí Kraus⁶.“ Jedná se o zastaralý pojem, který se stále vyskytuje v legislativních dokumentech. Nově se mluví o sociálně nežádoucím či rizikovém chování.

„**Sociální patologie** (z lat. Pathos = utrpení, choroba) je souhrnné označení nezdravých, abnormálních a obecně nežádoucích společenských jevů, jak uvádí Fischer⁷.“

Často je sociální patologie označována jako jedno z odvětví oboru sociologie. Zavedením tohoto pojmu se zasloužil Herbert Spencer.

V současné době je tento pojem nahrazen jako sociální deviace či sociální dezorganizace.

⁵MARÁDOVÁ, cit.3, s. 23

⁶KRAUS, B., HRONCOVÁ, J. a kol.: Sociální patologie, 2010. s. 10.

⁷FISCHER, S. *Sociální patologie*, 2009. s. 13.

Sociální deviace (z lat. *Deviatio* = odchylka, úchylka) je určitý způsob jednání, který není konformní vůči společenské normě a je akceptována většinou populací. Nelze ji ztotožňovat např. s kriminalitou, ta je pouze jen jednou ze sociálně deviantních forem chování. „V literatuře se můžeme setkat s rozlišením deviantního způsobu chování – deviace pozitivní a deviace negativní, jak uvádí Fischer⁸.“

Sociální deviace je i přesto velmi relativní jev. A proto je velmi důležité si uvědomit, že žádná sociální norma není dodržována z důvodu jedinečnosti individua přesně a stejným způsobem. V sociálním prostředí existuje toleranční limit, který je proměnlivý v čase a také z hlediska aktuální úrovně sociokulturního poznání dané společnosti.

„Za zmínku také stojí koncepce objektivní deviace, která zdůrazňuje, že při porušení normy jsou rozhodující určité podmínky:

- opakovatelnost, porušování normy v čase a v různých teritoriích,
- hromadnost, porušování se musí objevovat ve větších skupinách populace,
- společenská závažnost, která je konkrétnímu chování přisuzována v daném sociokulturním prostředí,
- etiologickou identitu, umožňující predikci daného deviantního jevu, jak uvádí Fischer⁹.“

Deviaci lze posuzovat z různých pohledů, determinovaných různými vědními obory – medicínou, psychologíí a sociologií. „Během zkoumání jednotlivých faktorů a zákonitostí se objevilo několik pohledů:

- **pohled absolutistický** – představa existence absolutně jednoznačných a srozumitelných sociálních norem, platných pro všechny členy společnosti a její jednotlivé struktury,

⁸ FISCHER, S. *Sociální patologie*, 2006. s. 9.

⁹ FISCHER, cit. 8, s. 10.

- **pohled moralizující** – je považován za relativně extrémní. Společnost a její členové jsou rozděleny do dvou skupin. První skupina jsou morální nedevidanti a druhá skupina je tvořena nemorálními devianty,
- **pohled medicínský** - deviace je vnímána jako nemoc i produkt nesouladu mezi jednotlivými částmi sociálního systému,
- **pohled statistický** – je především charakteristický pro vědní obory, které upřednostňují empirický výzkum a kvantitativní hledisko před kvalitativním rozbohem jednotlivých aspektů, které s deviací jsou spojeny,
- **pohled relativistický** – tento pohled je charakteristický pro současnost a liší se od tradičních pohledů stanoviskem, podle něhož lze způsobům chování, kulturním symbolům a dalším produktům porozumět pouze v kontextu té kultury a společnosti, jejíž jsou organickou součástí, jak uvádí Fischer¹⁰.“

1.2.1 Sociálně patologické jevy ve školním prostředí

Děti a mladiství mají spoustu společných přestupků ve školství, lhaní, šikaně, paličatosti, záškoláctví, útěcích a toulání, sebepoškozování, závislostech.

1.2.1.1 Násilí

Mezi nejrizikovější faktory v prostředí školy patří agresivní chování. Dané chování lze definovat jako porušení sociálních norem, omezující práva narušování integrity sociálního okolí.

Mezi nejčastější projevy násilí ve škole patří:

- rvačky,
- vydírání a loupeže,
- vandalismus,

¹⁰ FISCHER, cit. 8, s. 11

- násilí vedené vůči pedagogům,
- násilí mezi pracovníky školy,
- násilí rodičů vůči pedagogickým pracovníkům.

1.2.1.2 Šikana

Jedná se o agresivní chování, které je nezákonné, občas trpěné a podporované určitou skupinou.

U šikany se rozlišují přímé a nepřímé znaky. Mezi nepřímé často varovné znaky patří např.:

- Při přestávkách hledá poškozený blízkost učitele.
- Dítě se stává uzavřené.
- Postrádá své věci.
- Žák vyhledává důvody pro absenci ve škole.
- Často má odřeniny, modřiny nebo řezné rány.

Z přímých znaků uvádím následující:

- Posměšky na adresu žáka.
- Nátlak na žáka, aby předával dary šikanujícímu.
- Příkazy, které dostává od spolužáků.
- Rvačky, při kterých je jeden z účastníků slabší.

Při zjištění šikany musí být informován ředitel/ředitelka školy nebo školského zařízení. Šikanu řeší školní metodik prevence s výchovným poradcem, školním psychologem a pediatrem.

1.2.1.3 Záškoláctví

Záškoláctví lze považovat za neomluvenou absenci žáka základní či střední školy. I v tomto ohledu je důležitá prevence, která je nedílnou součástí školního řádu, v případě podezření na záškoláctví se třídní učitel obrací na zákonného zástupce nezletilého žáka.

Proto se rozlišuje několik kategorií záškoláctví:

- Pravé záškoláctví, že žák se ve škole nevyskytuje,
- Záškoláctví, které rodiče berou na vědomí,
- Záškoláctví, při kterém děti dokážou přesvědčit své rodiče o tom, že nemusí jít do školy,
- Útěky ze školy,
- Odmítání školy.

Při podezření o výskytu daného jevu ve škole musí být vždy informován ředitel/ředitelka školy nebo školského zařízení. Při zjištění se přestupek řeší s/se:

- školním psychologem, školním metodikem prevence, výchovným či speciálním pedagogem,
- pedagogicko-psychologickou poradnou (dále PPP),
- střediskem výchovné péče (dále SVP),
- oddělením pro sociálně právní ochranu dětí (dále OSPOD),
- Policií ČR.

1.2.1.4 Krádeže

Krádeží se rozumí jednání, při kterém se dotyčný zmocní věci, která mu nepatří, ponechává si ji a používá ji, aniž by majitel s tím souhlasil.

Předmětem bývá cokoliv, co daný člověk potřebuje. Ve většině případů se krade volně položená a také to může být i nebezpečná věc. Pro zloděje je zpravidla lákavější malý a cenný předmět. O krádeži ve škole musí být vždy informována ředitel/ředitelka školy nebo školského zařízení. Nejčastěji se tento přestupek řeší s/se:

- školním psychologem, školním metodikem prevence, výchovným či speciálním pedagogem,
- PPP,
- SVP,
- OSPOD,
- Policií ČR.

1.3 Závislost

Syndrom závislosti (statistický kód F1x.2, na místo x před desetinou tečku se zpravidla doplňuje látka). „Nešpor¹¹ uvádí, že se jedná o skupinu fyziologických, behaviorálních a kognitivních fenoménů, v nichž užívání nějaké látky nebo třídy látek má u daného jedince větší přednost než jiné jednání, kterého si cenil kdysi více.“

Definitivní diagnóza závislosti by se měla stanovit pouze v případě, pokud by během jednoho roku došlo ke třem či více z následujících jevů:

- a) silná touha nebo pocit puzení užívat látku,*
- b) potíže v sebeovládání při užívání látky,*
- c) tělesný odvykací stav,*
- d) průkaz tolerance k účinku látky,*

¹¹ NEŠPOR, K.: *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*, 2000. s. 9

- e) *postupné zanedbání jiných potěšení nebo zájmů,*
f) *pokračování v užívání přes jasný důkaz zjevně škodlivých následků.*

„Nešpor¹² uvádí jednotlivé druhy závislosti a kódují se následovně:

- F10.2 Závislost na alkoholu
- F11.2 Závislost na opioidech
- F12.2 Závislost na kanabinoidech
- F13.2 Závislost na sedativech nebo hypnotikech
- F14.2 Závislost na kokainu
- F15.2 Závislost na jiných stimulantích, včetně kofeinu a pervitinu
- F16.2 Závislost na halucinogenech
- F17.2 Závislost na tabáku
- F18.2 Závislost na organických rozpouštědlech
- F19.2 Závislost na několika látkách nebo jiných psychoaktivních látkách.“

1.3.1 Vývoj závislosti

První zkušenosti s návykovou látkou se zpravidla objevují v období dospívání, a to ve skupině.

Děti mají první zkušenosti spojeny s dostupnými legálními látkami a také prožitky, které jsou hlavním důvodem vyzkoušet jinou drogu. Droga jim pomáhá uniknout z každodenního života a školu zvládají lépe než předtím.

Užívání návykových látek má dvě fáze. První se nazývá rekreační. V této fázi má dospívající opakované zkušenosti s drogou a ve stavu krize sáhne opět po drogách. Droga vyvolává příjemné pocity, a proto se dotyčný jedinec k ní opět vrací. Při pravidelném užívání návykové látky se po čase objevují somatická onemocnění např. opakované nemoci, bolest hlavy,

¹² NEŠPOR, cit. 11, s. 10

únava a celkové vyčerpání organismu. Začíná se zvyšovat potřeba nedostatku peněz, ale i vztahů v rodině.

Z období rekreačního postupně přecházíme do druhé fáze, kterou nazýváme fáze problémového užívání. Hromadí se na delší čas problémy, konflikty nejen v rodině, v práci, ale i ve škole. Pokud se takovýto člověk chce ujistit, aby opět nespádl do závislosti, rozhodne se abstinovat. Zpravidla vydrží jen několik dní a pak pokračuje v užívání drogy dál. V případě, že se rozhodne abstinovat, podstupuje léčbu v péči odborníka a pokud zvolí „program drogy“, propadá na samé dno závislosti.

1.3.2 Druhy závislostí

Závislost je nejčastěji rozdělena na psychickou a fyzickou.

Psychická závislost je stav, kdy člověk nedokáže odolat a musí znovu drogu užít.

Fyzická závislost vzniká v případě, že se droga stane součástí metabolismu konzumenta, a proto z větší části organismus reaguje negativními příznaky při jeho absenci. Organismus drogu zahrnul do své látkové výměny a při nedostatku drogy tělo zareaguje.

1.3.3 Návykové látky

Drogami (návykovými látkami) označujeme látky, které jsou přírodní nebo synteticky připravené. Zároveň ovlivňují naše chování a působí na psychiku. Přestože některé z nich našemu zdraví neprospívají, běžně je nalezneme v obchodech s potravinami, kde je široký výběr alkoholických nápojů a cigaret.

„Užívání návykových látek můžeme považovat za velmi nebezpečné chování, na kterém se podílí spousta faktorů¹³.“

V ČR najdeme pouze omezené množství výzkumů, které by nám ukazovaly data potvrzující, že určité změny v užívání návykových látek připisujeme k typu preventivním intervencím.

1.3.3.1 Závislost na alkoholu

Alkohol (ethanol) je vyvolán procesy biochemickými při kvašení ze sacharidů.

Jedná se o drogu, se kterou se nejčastěji dítě setká v rodině, anebo u svých blízkých vrstevníků. Jedná se o velmi tolerovanou drogu, přičemž její užívání vede k rizikovému chování. V ČR děti začínají konzumovat alkohol přibližně v 11 letech. Alkohol nejvíce ovlivňuje psychiku a také hlavně mozek, přičemž se projevuje v chování podle požitého množství alkoholu. K pravidelné konzumaci alkoholu se přiznávají především studenti, a v to v zemích, kde je vysoká celoživotní prevalence užívání alkoholu.

U různých lidí se podstatně liší účinky alkoholu. Mezi krátkodobé účinky patří:

- oslabená pozornost, zpomalené reakce na určité změny v prostředí,
- prosazování agresivity,
- zhoršení paměti,
- zvracení a žaludeční problémy,
- únava.

¹³ www.msmt.cz

Při dlouhodobé konzumaci alkoholu dochází k těmto jevům:

- projevení závislosti,
- poškození některých orgánů např. játra, srdce,
- ztráta nejbližších přátel i rodinných příslušníků,
- zkracování délky života, popř. úmrtí.

1.3.3.1.1 Děti a alkohol

Podávání alkoholických nápojů je osobám mladším 18 let v ČR zakázáno.

Ve škole platí určité podmínky, které jsou spojeny se školním řádem. Škola stanoví přísný zákaz konzumace alkoholu. Při porušení školního řádu jsou dotyční jedinci potrestáni.

Účinky alkoholu závisí především na dávce. Pokud zhodnotím situaci v ČR, tak polovina veškerého alkoholu se vypije v pivě. Pivo má 4 až 5 % alkoholu. Víno má koncentraci 11 až 13% a destiláty 35 až 40%. Podle světové zdravotnické organizace je bezpečná denní dávka u žen 16 gramů alkoholu a 24 gramů u mužů. Toto doporučení platí pouze pro zdravé a dospělé osoby, nikoliv pro děti a dospívající.

Podle provedených výzkumů většina dětí školního věku uvádí první zkušenosti s alkoholem ve věkové hranici mezi 11. až 13. rokem. Většinou tyto zkušenosti jsou spojeny s rodinnými oslavami či při jiné příležitosti, při které je dovoleno dětem ochutnat malé množství alkoholu.

Nadměrná dávka alkoholu při jedné konzumaci nebo opilost se velmi často objevuje ve věku 15 let.

1.3.3.2 Závislost na tabáku

Tabakismus patří k rozšířenému a společensky tolerovanému typu závislosti. Tabák je už znám řadu staletí. Existuje asi 602 druhů rostlin, které obsahují nikotin, který je téměř toxický. Z průzkumů vyplývá, že 50mg čistého nikotinu, který se vstříkne do žíly, je velmi smrtelný. Pro upřesnění je to denní dávka kuřáka značně silného.

Závislost na tabáku se vyskytuje ve formě cigaret a v poslední době i vodní dýmky. Méně používané jsou u nás dýmky a doutníky.

Obecně lze říci, že se tabák kouří nebo konzumuje bez spalování tzv. bezdýmý.

V tabákovém kouří je obsaženo přes 4000 chemikálií, jsou to vesměs všechny, které můžeme najít v chemickém školním kabinetu.

Návyková látka, která je obsažená v tabáku, resp. v kouří, se nazývá nikotin.

Při vypálení jedné cigarety u pravidelných kuřáků se vstřebá okolo 1mg nikotinu.

Ukazatelem intenzity kouření může být oxid uhelnatý (dále CO) ve vydechaném vzduchu. CO se v krvi váže na krevní barvivo asi tak 200krát silněji než kyslík.

S tabákem se setkávají děti již v brzkém věku, a tím rozvíjí u sebe psychosociální závislost. Z průzkumu vyplývá, že zhruba u 70 % kuřáků vzniká drogová závislost na nikotinu.

Kouření je o to závažnější, že se nedotýká jen samotných kuřáků, ale také především okolí, a to lidí, kteří musí vdechovat tento kouř od kuřáků, kteří okolo nich kouří, ale také sekundární proud cigaretového

kouře z hořící cigarety. U dítěte do jednoho roku může být toto sekundární kouření v pravidelném cyklu velmi smrtelné.

Česká republika (dále ČR) je zemí, kde je poměrně vysoký počet kuřáků. Ve srovnání s jinými zeměmi v Evropě připadá 2000 cigaret ročně. Z průzkumů vyplývá, že více kouří muži, než ženy. Věková hranice pro začínající kuřáky se vyskytuje ve věku 12-15 let, ale i tato hranice se stále více snižuje. Cigareta dodává dospívajícím sebevědomí a také pocit dospělosti.

1.3.3.3 Závislost na drogách

Toxikomanie je velmi složitý proces. Jedná se o polyetiologický jev, který participuje faktory bio-psychosociální povahy. Při určování faktorů, které vedou ke zkušenostem, pravidelnému užívání až k závislosti, a proto je nutné si uvědomit, že člověk je bytost, která je jedinečná a neopakovatelná.

Uvádí se čtyři faktory, které jsou hlavní příčinou vzniku drogové závislosti u člověka:

- a) faktory farmakologické (droga),*
- b) faktory somatické a psychické (osobnost),*
- c) faktory environmentální (prostředí),*
- d) faktory participující (podnět).*

Světová zdravotnická organizace rozděluje psychoaktivní látky do těchto skupin:

1. látky, které se nepoužívají v lékařství a jsou velmi nebezpečné ve smyslu závislosti (např. LSD),

2. látky běžně používané v lékařství a jsou velmi nebezpečné pro vznik závislosti (např. amfetamin, diazepam),
3. látky také používané v lékařství, ale s menším rizikem závislosti (např. chlordiazepoxid),
4. ostatní látky vyvolávající závislost (např. těkavá rozpouštědla, lepidla).

1.3.3.4 Gambling

Patologické hráčství (gambling) představuje v dnešní době velmi závažný problém, který narostl v důsledku rozšiřování počtu hracích automatů a jiných příležitostí na hraní.

V souvislosti s patologickým hráčstvím je důležité si vysvětlit následující pojmy: hazardní hra a patologické hráčství.

Hazardní hra je jakýkoliv druh sázení nejen pro sebe, ale i pro druhé a v tomto případě může jít o peníze, anebo taky nemusí. Zároveň je tato hra nebezpečná tím, že u člověka může vyvolat poruchu osobnosti.

„Patologické hráčství je porucha, která spočívá v opakovaných cyklech hráčství a to na úkor materiálních, sociálních, rodinných či pracovních hodnot a závazků, jak uvádí Nešpor¹⁴.“ Hráč je v tomto případě velmi zaměstnaný hrou a je na ni závislý, a proto se stále více zvyšuje tolerance na hru, a to tak, že neustále dotyčný jedinec zvyšuje vklady, a tím ztrácí sebekontrolu nad hrou a hra mu tímto způsobem narušuje sociální vztahy.

Lidé, kteří trpí touto poruchou, často riskují nejen ve svém zaměstnání, ale také se mohou často zadlužit, lžou a porušují tak zákony, aby za daným účelem získali peníze. Ve většině případů se postižený jedinec nedokáže ovládnout a stává se jeho život velmi stresující.

¹⁴ NEŠPOR, K: *Jak poznat a překonat problém s hazardní hrou*, 1999. s. 16

Pokud se tato porucha stále opakuje, dochází k velmi nepříjemným sociálním důsledkům, např. zchudnutí či k vážným problémům v rodině, ale i osobním životě daného člověka.

V dnešní společnosti se stále více děti mohou setkat s touto poruchou. Proto ve školním prostředí by měl učitelský sbor prosazovat zákaz veškerých hazardních her ve školní budově i v jeho okolí.

Stádia rozvoje patologického hráčství

1. stádium výher – patologická hra začíná občasným hraním a určitou fantazií o výhře,
2. stádium prohrávací – hráč není schopen s hrou přestat a v tomto případě ztrácí nad sebou kontrolu,
3. stádium zoufalství – hráč se postupně odcizuje od rodiny, přátel a upadá do těžkých duševních stavů.

Mezi nejčastější znaky patří např. návštěva heren, člověk nedokáže hře odolat a přestat, zvyšování sázek a dlouhý čas věnovaný hře.

Mezi nejrizikovější skupinu patří především děti a mladiství, muži, profesionální hráči, nebezpečná povolání vystavující jedince trvalému kontaktu s automatem, hyperaktivní děti a nezaměstnaní.

Z hlediska povinností, které má plnit jak dítě tak i dospělý, dochází k těmto situacím. Dítě má neomluvené hodiny ve škole a tím zanedbává školu. Dospělý člověk zanedbává pracovní povinnosti, své zdraví, blízké přátele a mnoho dalších hodnot.

1.4 Systém školské primární prevence – rizikové chování

Cílovou skupinu tvoří převážně děti, mládež a mladí dospělí. Prevence je vázaná na školy, školská zařízení a instituce s nimi spojené. V praxi je velmi důležité respektovat, propojit oblasti tak, aby závěrečná podoba preventivních programů tvořila rámec na sebe navázaných programů.

Hlavní subjekty resortu školství, mládeže a tělovýchovy pro oblast primární prevence jsou zobrazeny v následujícím schématu (viz. příloha č. 1).

1.4.1 Školská prevence v České republice

Na horizontální úrovni aktivně MŠMT spolupracuje s příslušnými resorty např. ministerstva (Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo obrany) a také nadrezortními orgány (Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky při Úřadu vlády a Republikový výbor prevence kriminality při Ministerstvu vnitra). A také byla spolupráce dále rozšířena o Ministerstvo financí a Ministerstvo spravedlnosti. Doposud zatím nedošlo k zapojení Ministerstva průmyslu a dopravy, které by jistě byly v této oblasti velmi prospěšné.

Vertikální úroveň MŠMT vede síť školských koordinátorů, která je tvořena krajskými koordinátory prevence, školními metodiky prevence a metodiky prevence. V období školního vzdělávání se výrazně formuje osobnost mladých lidí a vše, co se v tomto období nepodaří, tak se obtížně napravuje v dospělosti. Proto oblast primární prevence rizikového chování v této populaci věnuje obzvlášť velkou pozornost, a to nejen z pohledu ministerstva, ale i krajů a obcí.

1.4.2 Školní metodik prevence

Školní metodik prevence vykonává metodickou, koordinační, informační a poradenskou činnost, která je zaznamenávaná v písemné dokumentaci.

Jeho činnost se opírá o následující body:

- tvoří a kontroluje realizaci minimálního preventivního programu školy,
- koordinuje aktivity školy, které jsou zaměřeny na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání a další sociálně nežádoucí jevy,
- koordinuje vzdělávání pedagogů škol v oblasti prevence sociálně nežádoucích jevů,
- koordinuje spolupráci školy s orgány místní správy a samosprávy, které se zabývají problematikou prevence sociálně nežádoucích jevů a to s metodikem preventivních aktivit,
- sběr odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči ve specializovaných poradenských zařízeních,
- vedení písemné dokumentace,
- prezentování výsledků preventivní práce školy,
- aktualizace spolupracovníků školy pro oblast prevence sociálně nežádoucích jevů,
- vytváření podmínek pro integrované žáky s poruchami chování ve školním prostředí a koordinace poskytování služeb nejen poradenských, ale i preventivních,
- určitá spolupráce se třídními učiteli při zjištění varovných signálů, které jsou spojeny s možností rozvoje sociálně nežádoucích jevů u jednotlivých žáků a tříd ve škole.

1.4.3 Minimální preventivní program

„Školní preventivní program /strategie (dále jen ŠPP) je dlouhodobý preventivní program pro školy a školská zařízení a je součástí školního vzdělávacího programu, vycházející z rámcově vzdělávacího programu, jak uvádí Miovský¹⁵.“ Program má jasně naplánované krátkodobé a dlouhodobé cíle, tak aby mohl být správně proveden. Program musí dodržovat rozdíly ve školním prostředí a také bránit a snižovat výskyt rizikového chování.

Minimální preventivní program (dále jen MPP, viz. příloha č. 2) je dokument školy, který je zaměřen na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na určitý osobnostní a sociální rozvoj. MPP se vypracovává na každý školní rok nebo i v delším časovém horizontu a zodpovídá za něj školní metodik prevence. Na MPP se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci školy. MPP vyhodnocuje školní metodik prevence a také metodik prevence z pedagogicko-psychologické poradny.

Každá škola a metodik prevence by měli mít schované platné verze všech dokumentů, které tvoří základ pro realizaci MPP a dalších aktivit:

- platnost všech dokumentů ve škole pro oblast primární prevence,
- dlouhodobá preventivní strategie školy,
- školní řád,
- krizový plán a také jak postupovat při výskytu rizikových forem.

Postup při zpracování minimálního preventivního programu

Pro zpracování MPP je důležité vycházet z vnitřních a vnějších zdrojů školy. Celkovou podobu při tvorbě MPP zachycuje následující schéma (viz. příloha č. 3).

¹⁵ MIOVSKÝ, cit. 1, s. 101

A. Charakteristika školy a její vnitřní zdroje

Charakteristika školy by měla být stručná, věcná a mít hodnotící charakter. A měla by také reagovat na následující položky:

- popis specifik a charakteristik školy,
- popis rizikových míst ve škole pro výskyt nebezpečných či rizikových situací,
- zmapování vnitřních a vnějších zdrojů školy,
- monitoring.

Tabulka 1: Struktura pro popis charakteristik a vnitřních zdrojů školy jako podklad pro MPP

<i>Charakteristika školy a vnitřní zdroje školy</i>	
Charakteristika školy	<ul style="list-style-type: none">- charakteristika budovy- charakteristika materiálně-technického vybavení- sociokulturní a národnostní charakteristika žáků- prostředí- riziková prostředí ve škole- školní řád- RVP- jiné rizikové faktory
Školní metodik prevence, preventivní tým, vedení školy	<ul style="list-style-type: none">- funkce školního metodika prevence- školní preventivní tým- možnosti a limity pedagogického sboru
Zmapování vnitřních Informačních zdrojů	<ul style="list-style-type: none">- odborná a metodická literatura, odborné časopisy- videotéka- webové stránky školy- schránka důvěry, emailová adresa školního metodika prevence, školního psychologa- školní časopis, rozhlas, nástěnky apod.

Zdroj: MIOVSKÝ, cit. 1, s. 105

B. Vnější zdroje školy pro tvorbu MPP

Následující vnější zdroje by měla každá škola mít zmapované, vypracované a popsané, tak aby sloužily nejen školnímu metodiku prevence (dále jen ŠMP), ale i dalším pedagogům:

- informační vnější zdroje,
- odborná pomoc, metodické poradenství pro školního metodika prevence a pedagogy zabývající se touto problematikou,
- sociální síť tzn. nezbytné kontakty na organizace, které jsou důležité pro prevenci – Policie ČR, Městská policie, lékaři a psychologové,
- přehled aktivit volného času v daném regionu.

C. Monitoring

Následující analýza je základem pro plánování cílů a konkrétních aktivit pro MPP. K důležitým nástrojům patří SWOT analýza. Tato metoda má čtyři hlavní body – silné a slabé stránky, příležitosti a rizika. Pro potřeby monitoringu existují čtyři skupiny, které jsou důležité pro shromažďování informací pro žáky, rodiče, pedagogy i pro školu jako celek. Často se jedná o velmi důvěrné údaje, které lze použít jen z obecného hlediska, nikoliv zveřejňovat konkrétní data s jednotlivými případy.

D. Cíle MPP školy

Škola si na příslušný školní rok stanoví konkrétní cíle – dlouhodobé a krátkodobé. Každý cíl by měl přejít na nějaký indikátor, který by posléze řekl, zda byl cíl naplněn. Podle následujícího modelu – SMART mají být tyto cíle:

S – specifické

M – měřitelné

A – akceptovatelné

R – realistické

T – termínované

1.4.3.1 Dokumentace

Důležitou úlohu ve shromažďování informací a zpětné vazby v průběhu MPP v daném období a také evidenci výskytu rizikových forem chování u jednotlivých žáků tříd poskytuje ŠMP. V tomto případě by bylo vhodné si zavést deník, ve kterém by se tyto informace zaznamenávaly. „Dokumentace obsahuje záznamy o rozhovorech nejen se žáky, ale i rodiči, kteří jsou poučeni např. o preventivním programu (viz. příloha č. 4). Opírá se o závaznou směrnici školy o oběhu informací ve škole i mimo školu v souladu se zákonem o ochraně osobních dat, jak uvádí Miovský¹⁶.“ Na konci školního roku ŠMP vypracovává vyhodnocení MPP na základě podkladů od třídních učitelů.

Dalším nepostradatelným dokumentem by měl být krizový plán školy a obsahuje postupy, které řeší krizové situace s nejčastějšími projevy rizikového chování, které se mohou vyskytovat ve škole. Postupy jsou stanovené a závazné pro každého pracovníka školy. Zajišťují zodpovědnost jednotlivých zaměstnanců a definují komunikační, bezpečnostní a preventivní opatření. Krizový plán by měl obsahovat tyto položky:

- provádění první pomoci,
- hlasování v systému školy,

¹⁶ MIOVSKÝ, cit.1, s.110

- informace zákonným zástupcům žáků,
- informace poskytované Policii ČR,
- informace poskytované rodičům ostatních žáků školy,
- informace ostatním žákům školy,
- informace zřizovatelům a médiím.

V plánu by mělo být stanoveno doporučení pro všechny základní typy krizových situací, jako je např. agrese, rvačka, vážný úraz a intoxikace žáka. V tomto případě by bylo vhodné vypracovat mapu první pomoci, kde bude přesně stanovené na koho se v daném případě obrátit.

Nedílnou součástí MPP je také evaluace. Evaluace není pouze nástrojem k vyhodnocení vykonané práce, ale může sloužit jako východisko k plánování primárněpreventivních aktivit na příští školní rok. Při evaluaci se sledují dvě oblasti. První oblast je zaměřena na kvalitní složku programů, týkající se primární prevence. V podstatě je důležité hodnocení, zda byly splněny cíle a indikátory. A poté se rozhodneme, zda se v daném programu bude pokračovat i v dalším období. Druhá oblast je zaměřena kvantitativně a udává počty aktivit, které jsou pro jednotlivé cílové skupiny ve škole realizované. Za evaluaci zpravidla bývá zodpovědná určitá skupina osob. Tato skupina osob bývá členy preventivního sdružení školy.

Pro snadnější účely je možnost použít nástroje monitorovacího systému. Kromě těchto monitorovacích systémů má škola i další jiné možnosti, např. záznamy z výskytu rizikových projevů chování a také SWOT analýzu.

1.5 Spolupráce školy s jinými organizacemi

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY

Policie České republiky je bezpečnostní sbor, který je stanoven zákonem č. 283/1991 Sb. Policisté musí dodržovat určité povinnosti, jejichž hlavním úkolem je dodržování ústavních práv občanů a také dodržování slušnosti a profesionality vůči lidem.

Jedním ze zákonů, podle něhož policie chrání před návykovými látkami, je zákon č. 379/2005 Sb., který slouží k ochraně před škodami vzniklými tabákovými výrobky, alkoholem či jinými návykovými látkami.

V případě, že se prokáže přítomnost alkoholu nebo jiné návykové látky, všechny náklady bude hradit vyšetřovaná osoba. „A pokud se neprokáže přítomnost alkoholu nebo jiné návykové látky, hradí celé vyšetřování a náklady s tím spojené osoba, která k vyšetřování vyzvala¹⁷.“

MĚSTSKÁ POLICIE

Program cílené prevence na základních školách je zaměřen např. pro městskou policii v Brně na školní rok 2011/2012.

Výukový program pro základní školy – II. stupeň:

- **6. třída - Kyberšikana – "Bezpečně na internetu"**

Cvičení nabízí žákům základních škol teoretické i praktické informace, které se týkají kyberšikany a dalších případů porušování lidských práv prostřednictvím ICT (informační

¹⁷ MARTANOVÁ, V: Učební texty ke specializačnímu studiu pro školní metodiky prevence, 2007. s. 158

komunikační technologie). Na konkrétních případech bude předvedeno, o jaké protiprávní jednání se jedná a jaké důsledky může mít jak pro oběť, tak i pro agresora kyberšikany. Celé cvičení je znázorněno power pointovou a audio-vizuální prezentací s konkrétními případy kyberšikany.

- **7. třída – Právní vědomí – "Neznalost neomlouvá"**

Cílem tohoto cvičení je opakování základních pojmů z oblasti trestního a přestupkového práva, tresty, sankce, postavení mladistvých, právní odpovědnost. Žáci nejdříve vyplní test zaměřený na pojmy spojené s touto problematikou. Po vyplnění testu rozebírá lektor podrobně jednotlivé otázky, vysvětluje, zdůvodňuje, uvádí příklady, děti si kontrolují odpovědi. Znalost získaných informací si žáci ověří v závěru cvičení vyluštěním tajenky.

- **8. třída - Mezilidské vztahy – "Vadí x nevadí"**

Cvičení se zaměřuje na problematiku xenofobií, rasové a národnostní nesnášenlivosti mezi mládeží. Formou ankety se děti vyjádří k otázkám, které jsou zaměřeny na vztah k různým skupinám osob, jež jsou odlišeny národností, barvou kůže, sexuální orientací, politickou orientací, sociálním postavením nebo činností, kterou vykonávají. V rámci cvičení žáci odůvodňují svoje stanovisko uvedené v anketě a lektor konfrontuje jejich názory s právní úpravou této oblasti (práva a svobody a trestné činy s tím související).

- **9. třída – Právní vědomí – "Kufr"**

Lektor se zaměřuje na to, aby děti úplně a správně pochopily skutkové podstaty přestupků a trestných činů. Děti by se měly naučit rozeznat a popsat charakteristické znaky takového jednání, a to především vlastními slovy a výrazovými prostředky, které jsou jim srozumitelnější. Cvičení neklade důraz na rozdíl mezi trestným činem a přestupkem, ale spíše na negativní následky takového jednání. U vybraných protiprávních jednání se lektor s dětmi zaměří i na schopnost rozpoznání situace, kdy je dítě obětí takového jednání. Půjde zejména o šikanu, sexuální zneužívání, týrání, útisk apod.¹⁸

PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ PORADNA

System poradenství je tvořený školami, kde převážně pracují výchovní poradci, školní metodici prevence, školní psychologové, speciální pedagogové a asistenti pedagoga a také určitá spolupráce s pedagogicko-psychologickými poradnami (dále jen PPP), středisky výchovné péče a také se zařízeními ochranné a ústavní výchovy.

PPP je typ poradenského zařízení, které pomáhá při výchově a vzdělávání žáků. Následná pomoc se realizuje ambulantně, anebo návštěvou ve škole. Pracovníci PPP, psychologové diagnostikují a vydávají posudky o žácích s povinnou školní docházkou a dávají doporučení o typu školy a třídě. Tato instituce poskytuje podporu škole a to v oblasti sociálně patologických jevů, realizaci preventivních opatření a koordinaci školních metodiků prevence.

¹⁸ www.mpb.cz

Metodická činnost je nejčastěji orientována k metodikům prevence formou setkávání, seminářů či prací výchovných poradců.

Klienti, kteří jsou zahrnuti v systému školství, jsou ve věku od 3 do 26 let. Mezi nejčastější klienty patří věková hranice od 3 do 19let.

Nejčastěji je posuzována školní zralost a také připravenost dítěte pro docházku do školy. V menší míře se objevuje diagnostika vznikajících poruch chování. V některých poradnách dokonce fungují skupiny pro předškoláky a rodiče.

V období mladšího školního věku je největší spolupráce se školami, s OSPODem (nutný je písemný souhlas rodičů s vyšetřením jejich dítěte a vedením spisu). Mezi časté případy patří např. specifické poruchy učení, chování, vhodná volba školy, klima ve třídě a rodinná problematika.

Ve starším školním věku se diagnostika realizuje jako v období mladšího školního věku. Na významu přibývá profi poradenství, poradenství při výběru typu školy, učiliště a profese.

1.6 Preventivní programy ve školách a školských zařízeních

Nedílnou součástí výuky škol, školských zařízení musí být preventivní výchovně vzdělávací působení. Každý tento preventivní program, který je hrazený z veřejných prostředků a probíhá na školní půdě, by měl být evaluován. A proto školní preventivní programy jsou rozděleny do důležitých oblastí:

- zdravý životní styl
- komunikační dovednosti
- pozitivní sociální klima
- formování mládeže vytvářet společensky akceptovatelné hodnoty

Ve školním prostředí by se mělo kromě programů všeobecné prevence také používat specifické programy selektivní prevence. Zmíněná prevence počítá s výskytem rizikových žáků, při kterém pedagog musí zohlednit danou skutečnost a během svého působení využívá specifické formy a metody. K nejčastějším faktorům rizik u dětí a dospívajících patří:

- závislost na alkoholu u některého z rodičů,
- závislost nebo zneužívání návykových látek u sourozenců či blízkých přátel,
- poruchy chování,
- hyperaktivita a poruchy pozornosti,
- chronické bolestivé onemocnění,
- duševní onemocnění,
- zanedbání,
- rizikové sociální prostředí,
- špatný prospěch ve škole a chování,
- studijní a učební obory se zvýšeným rizikem.

2. CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

2.1 Cíle práce

1. Zjistit míru zkušeností u dětské populace s problematikou primární prevence sociálně patologických jevů v Jihočeském a Jihomoravském kraji.
2. Zjistit rozdíly jednotlivých odpovědí u chlapců a dívek.

2.2 Hypotézy práce

H1: Domnívám se, že míra zkušeností u dětské populace s problematikou primární prevence sociálně patologických jevů v Jihočeském a Jihomoravském kraji je vysoká.

H2: Domnívám se, že jsou značně odlišné odpovědi u chlapců a dívek.

3. METODIKA

Sběr dat byl proveden na vybraných základních školách v Jihočeském a Jihomoravském kraji. Zvolila jsem metodu pomocí dotazníkového šetření pro žáky 9. tříd a to na základních školách v Českých Budějovicích, Milevsku a Táboře (Jihočeský kraj) a dále ve Znojmě a v obci Višňové na Znojemsku (Jihomoravský kraj). Výpočty a grafy byly zpracovány v programu Microsoft Excel.

3.1 Metodika práce

Dotazník (viz. příloha č. 5) obsahoval celkem 14 uzavřených otázek, které respondentovi umožňovaly si zvolit více možností, z toho 1 otázka byla otevřená. Snažila jsem se, aby daný dotazník neobsahoval více otázek, poněvadž by mohl být pro dané respondenty velmi nezábavný a působit by nudně. Vyplňování dotazníku probíhalo v jednotlivých vyučovacích hodinách a respondenti zaškrtovali správné odpovědi, dle svého uvážení. Dotazník byl zcela anonymní a dobrovolný.

3.2 Charakteristika souboru

Celkem bylo osloveno 364 (100%) respondentů dětské populace, z toho 167 na základních školách v Jihočeském kraji resp. v Milevsku, Táboře, Českých Budějovicích a 193 na základních školách v Jihomoravském kraji resp. ve Znojmě a ve Višňovém. Z celkového počtu bylo vráceno 364 (100%) dotazníků a pouze 360 (98,9%) dotazníků bylo použito, což bylo pouze malé procento. Dětská populace byla zastoupena ve věku od 13 do 16 let. Respondenty byli především žáci 9. tříd, kde se v jednotlivých třídách nacházejí nejen chlapci, ale i dívky. A právě tyto skupiny pocházely z různých krajů, a proto jsem zvolila Jihomoravský a Jihočeský. Celkem jsem oslovila 8 základních škol a jednotlivé základní školy jsem osobně navštívila a po domluvě s jednotlivými

vyučujícími či mou osobou byly dotazníky rozdány. Během vyplňování jednotlivých dotazníků jsem se nesečkala s žádným problémem.

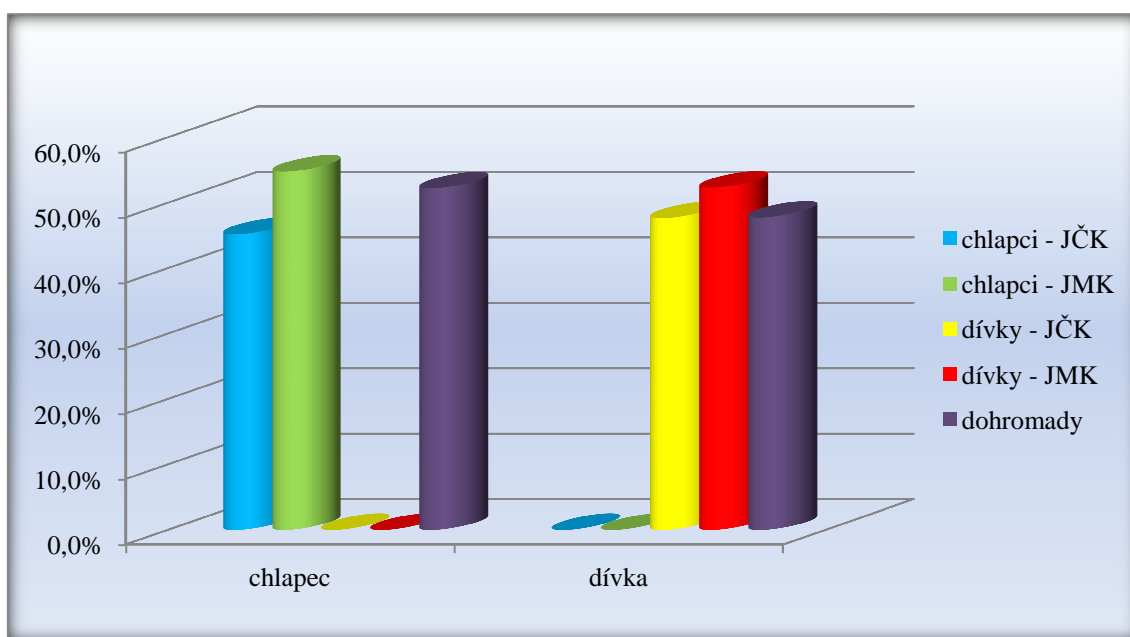
4. VÝSLEDKY

4.1 Výsledky – dotazníky pro žáky 9. tříd základní školy

JČK – Jihočeský kraj

JMK – Jihomoravský kraj

Graf 1 – pohlaví

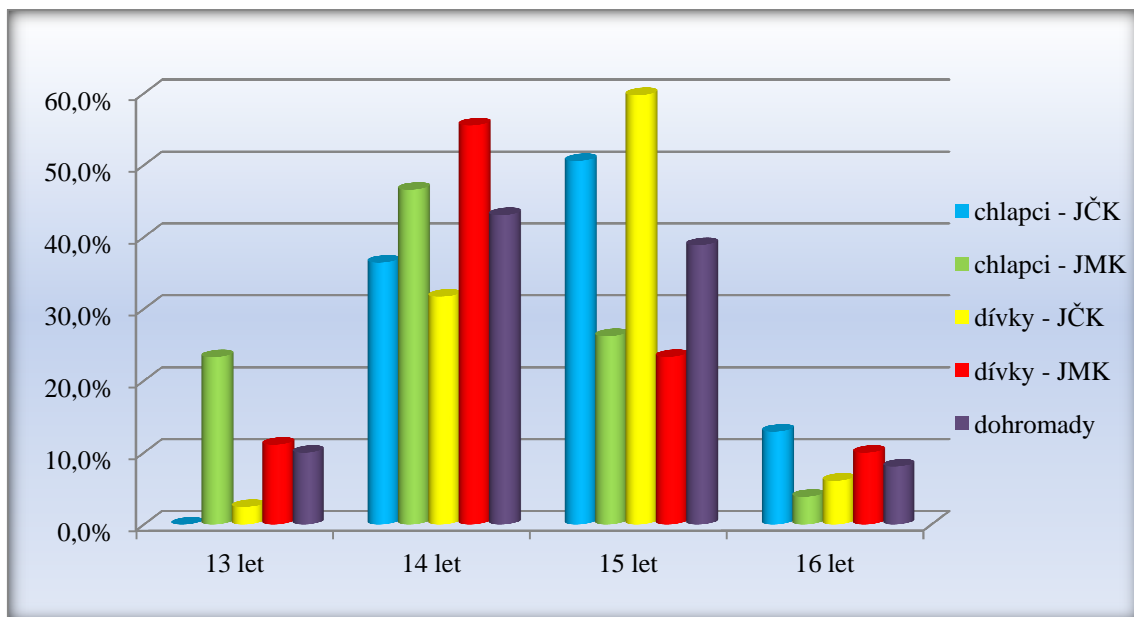


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>chlapec</i>	85	103	0	0	188
<i>dívka</i>	0	0	82	90	172
<i>neuvedeno</i>	0	0	0	0	0
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Z celkového počtu – 360 respondentů na následující otázku odpovědělo 188 **chlapců** (Jihočeský kraj: 85, Jihomoravský kraj: 103) a 172 **dívek** (Jihočeský kraj: 82, Jihomoravský kraj: 90).

Graf 2 – věk

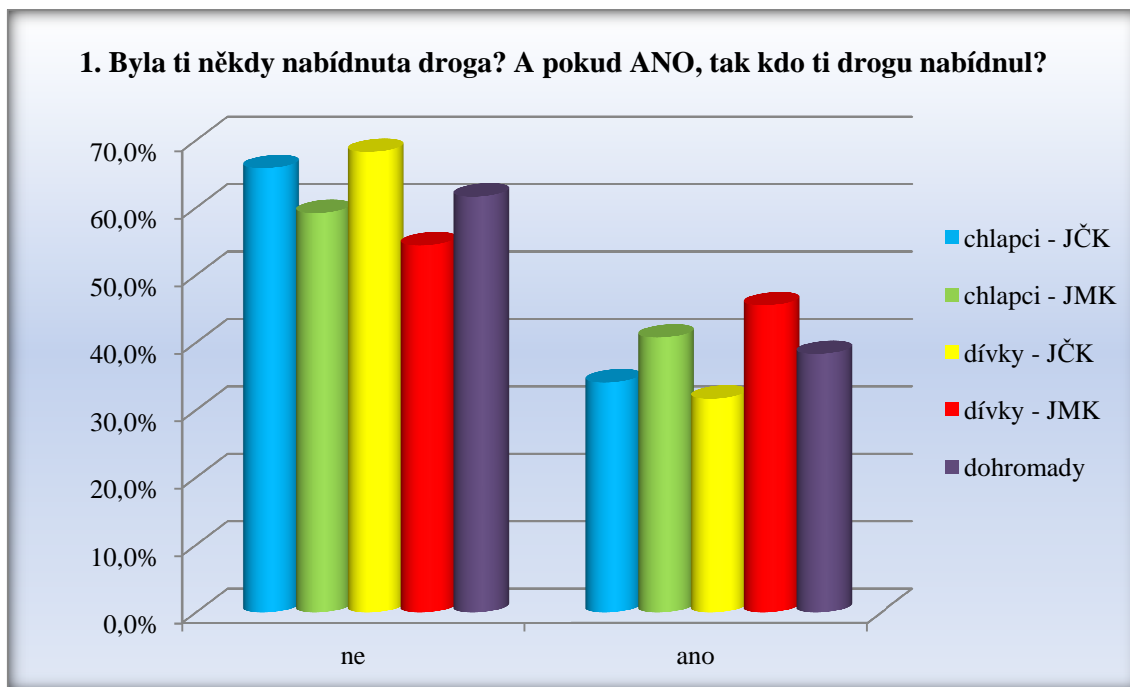


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapani - JČK	chlapani - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>13 let</i>	0	24	2	10	36
<i>14 let</i>	31	48	26	50	155
<i>15 let</i>	43	27	49	21	140
<i>16 let</i>	11	4	5	9	29
<i>neuveдено</i>	0	0	0	0	0
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Převážná část uvedla, že dosahují **14 let** a to 155 (*Jihočeský kraj: 31 chlapci a 26 dívky, Jihomoravský kraj: 48 chlapci a 50 dívky*) respondentů. Vysoké hodnoty taky zaujímá věková hranice **15 let** a to 140 (*Jihočeský kraj: 43 chlapci a 49 dívky, Jihomoravský kraj: 27 chlapci a 21 dívky*) respondentů. Věkovou hranici **13 let** zakřížkovalo 36 (*Jihočeský kraj: 0 chlapci a 2 dívky, Jihomoravský kraj: 24 chlapci a 10 dívky*) respondentů. O něco méně než věková hranice 13 let byla uvedena věková hranice **16 let** a to 29 (*Jihočeský kraj: 11 chlapci a 5 dívky, Jihomoravský kraj: 4 chlapci a 9 dívek*) respondentů.

Graf 3 (ot. č. 1. - "Byla ti někdy nabídnuta droga?")

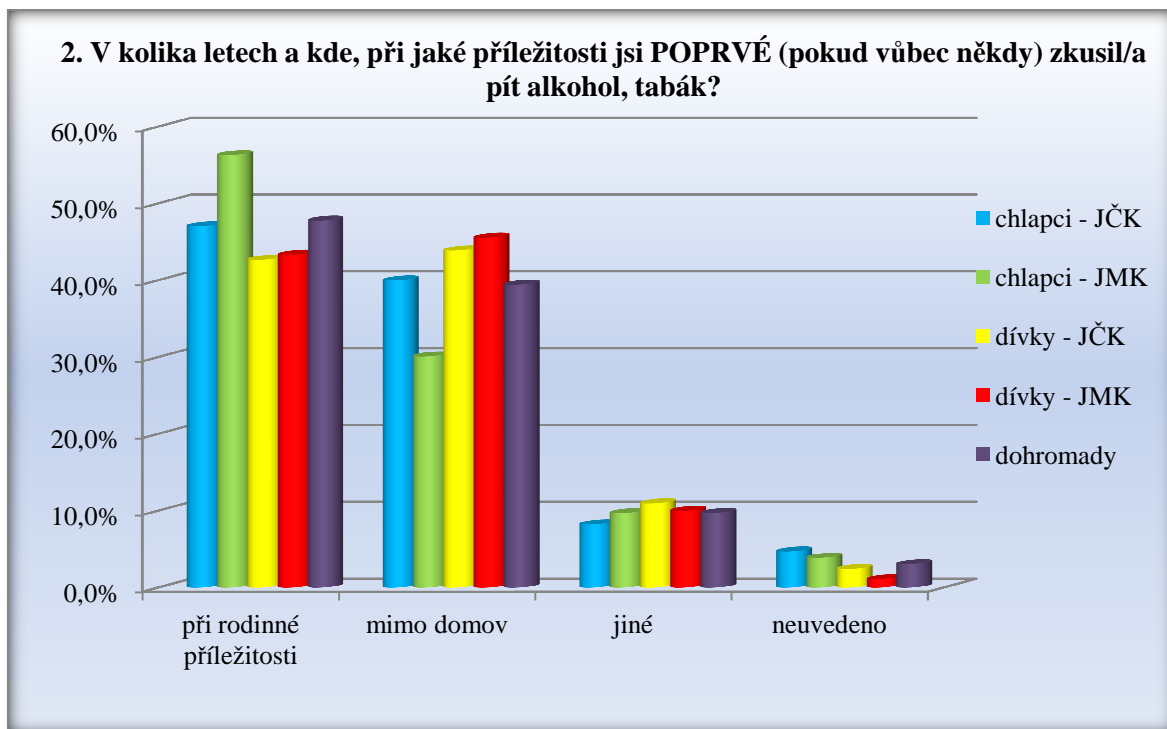


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>ne</i>	56	61	56	49	222
<i>ano</i>	29	42	26	41	138
<i>neuvedeno</i>	0	0	0	0	0
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Nejčastější odpověď byla, že většina respondentů **nezkusila** drogu, tedy 222 (*Jihočeský kraj: 56 chlapci a 56 dívky, Jihomoravský kraj: 61 chlapci a 49 dívky*). A pokud respondenti **zkusili** drogu, bylo to 138 (*Jihočeský kraj: 29 chlapci a 26 dívky, Jihomoravský kraj: 42 chlapci a 41 dívky*) a nejčastěji byla droga nabídnuta kamarády, na ulici, na diskotéce či sourozencem daného respondenta. Mezi nejčastěji nabídnuté drogy patřila marihuana, LSD a heroin.

Graf 4 (ot. č. 2. - "V kolika letech a kde jsi zkusil/a pít alkohol, tabák?")

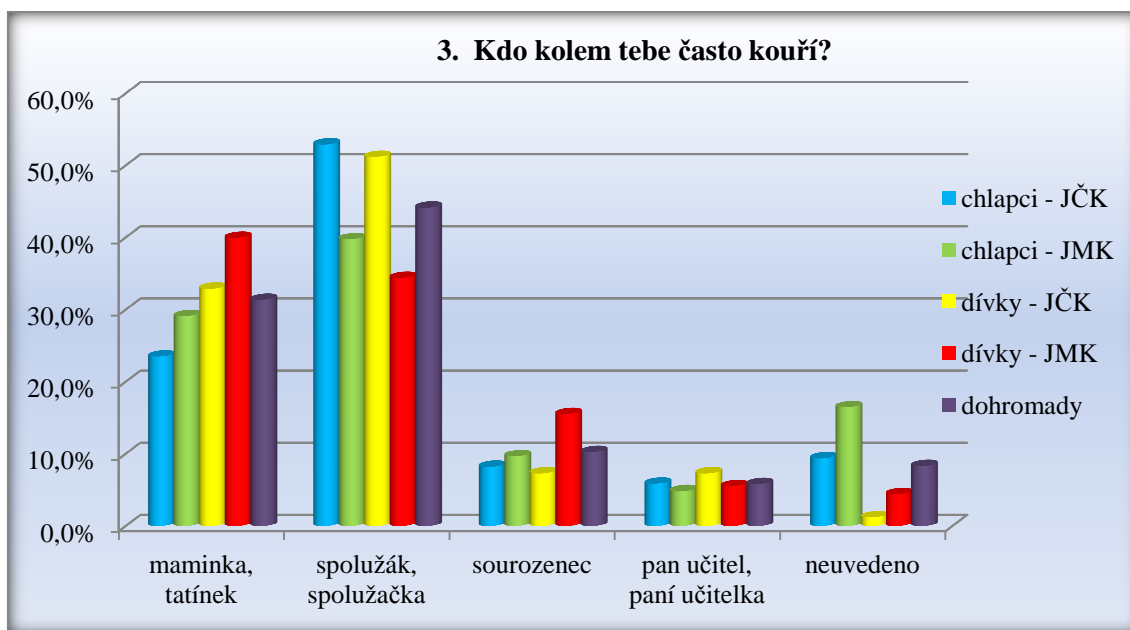


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapani - JČK	chlapani - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>při rodinné příležitosti</i>	40	58	35	39	172
<i>mimo domov</i>	34	31	36	41	142
<i>jiné</i>	7	10	9	9	35
<i>neuvedeno</i>	4	4	2	1	11
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Mezi nejčastější odpovědi byla **rodinná příležitost** a to 172 (*Jihočeský kraj: chlapani 40 a dívky 35, Jihomoravský kraj: chlapani 58 a dívky 39*) respondentů. Vysoké číslo také zaujímá odpověď **mimo domov** a to 142 (*Jihočeský kraj: 34 chlapani a 36 dívky, Jihomoravský kraj: 31 chlapani a 41 dívky*) respondentů. V případě odpovědi **jiné** odpovědělo 35 (*Jihočeský kraj: 7 chlapani a 9 dívky, Jihomoravský kraj: 10 chlapani a 9 dívky*) respondentů. A z toho 11 respondentů neuvedlo odpověď. Respondenti mají největší příležitost vyzkoušet pití alkoholu či kouření tabáku od 7 do 14 let.

Graf 5 (ot. č. 3. – „Kdo kolem tebe často kouří?“)

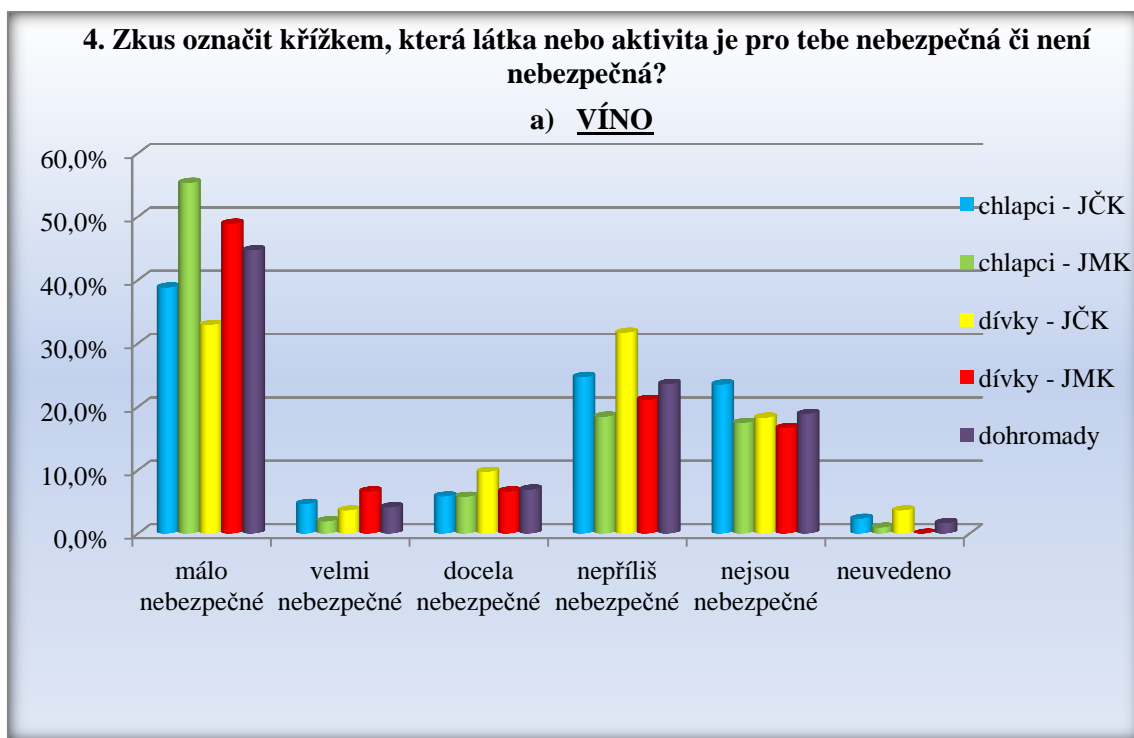


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>maminka, tatínek</i>	20	30	27	36	113
<i>spolužák, spolužačka</i>	45	41	42	31	159
<i>sourozenec</i>	7	10	6	14	37
<i>pan učitel, paní učitelka</i>	5	5	6	5	21
<i>neuvedeno</i>	8	17	1	4	30
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Na tuto otázku odpovědělo 330 respondentů a nejčastější odpověď byla **spolužák, spolužačka** a to 159 (*Jihočeský kraj: chlapci 45 a dívky 42, Jihomoravský kraj: chlapci 41 a dívky 31*) respondentů. Další odpověď byla spíše **tatínek** než maminka a to 113 (*Jihočeský kraj: chlapci 20 a dívky 27, Jihomoravský kraj: chlapci 30 a dívky 36*) respondentů. V případě jiné odpovědi byl **sourozenec** a to 37 (*Jihočeský kraj: chlapci 7 a dívky 6, Jihomoravský kraj: chlapci 10 a dívky 14*) respondentů. Zvolená odpověď **pan učitel, paní učitelka** odpovědělo 21 (*Jihočeský kraj: chlapci 5 a dívky 6, Jihomoravský kraj: chlapci 5 a dívky 5*) respondentů. Celkem neuvedlo odpověď 30 respondentů.

Graf 6 (ot. č. 4. - "látka nebo aktivita, která je nebezpečná či není nebezpečná?")

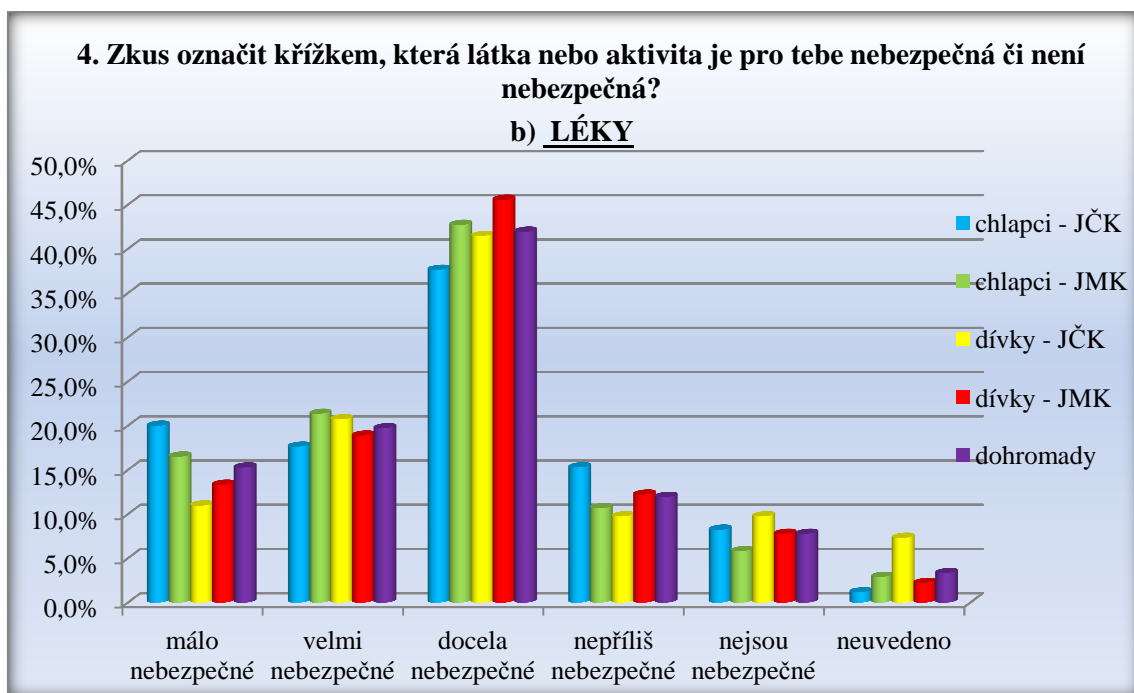


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>málo nebezpečné</i>	33	57	27	44	161
<i>velmi nebezpečné</i>	4	2	3	6	15
<i>docela nebezpečné</i>	5	6	8	6	25
<i>nepříliš nebezpečné</i>	21	19	26	19	85
<i>nejsou nebezpečné</i>	20	18	15	15	68
<i>neuvedeno</i>	2	1	3	0	6
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Víno je podle respondentů **málo nebezpečné** a to 161 (*Jihočeský kraj: chlapci 33 a dívky 57, Jihomoravský kraj: chlapci 57 a dívky 44*) odpovědí. K odpovědi **nepříliš nebezpečné** bylo zaznamenáno 85 (*Jihočeský kraj: chlapci 21 a dívky 26, Jihomoravský kraj: chlapci 19 a dívky 19*) respondentů. Další odpověď **nejsou nebezpečné** u 68 (*Jihočeský kraj: chlapci 20 a dívky 15, Jihomoravský kraj: chlapci 18 a dívky 15*) respondentů. Méně časté zakřížkované odpovědi byly **docela nebezpečné** (25 respondentů), **velmi nebezpečné** (15 respondentů). Celkem neuvedlo odpověď 6 respondentů.

Graf 7 (ot. č. 4. - "látka nebo aktivita, která je nebezpečná či není nebezpečná?")

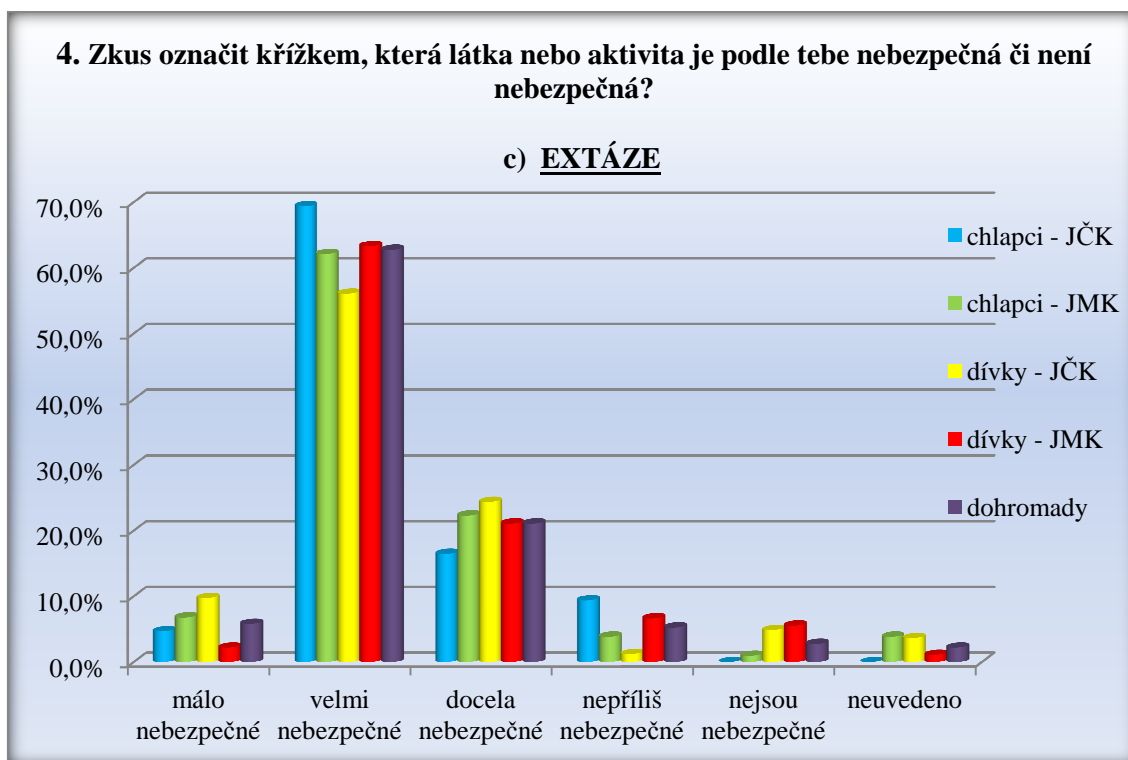


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapani - JČK	chlapani - JMK	dívkvy - JČK	dívkvy - JMK	dohromady
<i>málo nebezpečné</i>	17	17	9	12	55
<i>velmi nebezpečné</i>	15	22	17	17	71
<i>docela nebezpečné</i>	32	44	34	41	151
<i>nepříliš nebezpečné</i>	13	11	8	11	43
<i>nejsou nebezpečné</i>	7	6	8	7	28
<i>neuvedeno</i>	1	3	6	2	12
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Léky jsou podle respondentů **docela nebezpečné** a to 151 (*Jihočeský kraj: chlapani 32 a dívkvy 34, Jihomoravský kraj: chlapani 44 a dívkvy 41*). Další odpověď byla **velmi nebezpečné** a to 71 (*Jihočeský kraj: chlapani 15 a dívkvy 17, Jihomoravský kraj: chlapani 22 a dívkvy 17*) respondentů. Poměrně malá část odpovědí byla **málo nebezpečné** 55 (*Jihočeský kraj: chlapani 17 a dívkvy 9, Jihomoravský kraj: chlapani 17 a dívkvy 12*) respondentů, **nepříliš nebezpečné** 43 (*Jihočeský kraj: chlapani 13 a dívkvy 8, Jihomoravský kraj: chlapani 11 a dívkvy 11*) respondentů a **nejsou nebezpečné** 28 (*Jihočeský kraj: chlapani 7 a dívkvy 8, Jihomoravský kraj: chlapani 6 a dívkvy 7*) respondentů. Celkem neuvedlo odpověď 12 respondentů.

Graf 8 (ot. č. 4. - "látka nebo aktivita, která je nebezpečná či není nebezpečná?")

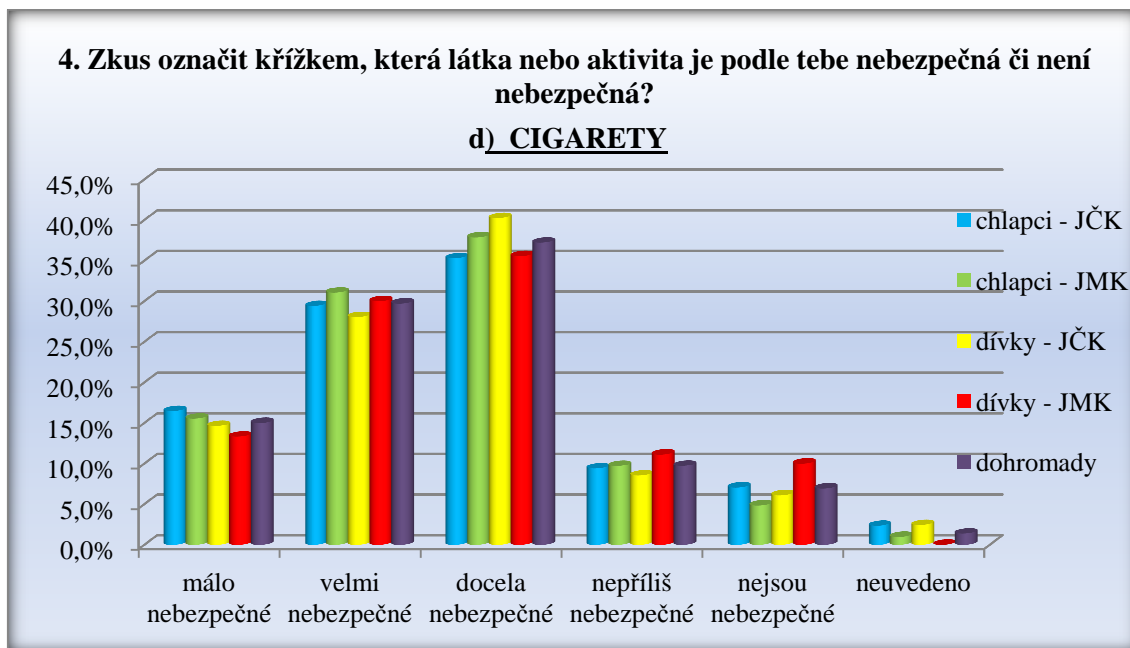


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>málo nebezpečné</i>	4	7	8	2	21
<i>velmi nebezpečné</i>	59	64	46	57	226
<i>docela nebezpečné</i>	14	23	20	19	76
<i>nepříliš nebezpečné</i>	8	4	1	6	19
<i>nejsou nebezpečné</i>	0	1	4	5	10
<i>neuvedeno</i>	0	4	3	1	8
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Extáze je podle respondentů **velmi nebezpečná** a to 226 (*Jihočeský kraj: chlapci 59 a dívky 46, Jihomoravský kraj: chlapci 64 a dívky 57*). K další uvedené odpovědi patřilo **docela nebezpečné** 76 (*Jihočeský kraj: chlapci 14 a dívky 20, Jihomoravský kraj: chlapci 23 a dívky 19*) respondentů. Méně časté odpovědi byly **málo nebezpečné** 21 (*Jihočeský kraj: chlapci 4 a dívky 8, Jihomoravský kraj: chlapci 7 a dívky 2*) respondentů, **nepříliš nebezpečné** 19 (*Jihočeský kraj: chlapci 8 a dívky 1, Jihomoravský kraj: chlapci 4 a dívky 6*) respondentů a **nejsou nebezpečné** 10 (*Jihočeský kraj: chlapci 0 a dívky 4, Jihomoravský kraj: chlapci 1 a dívky 5*) respondentů. Celkem neuvedlo odpověď 8 respondentů.

Graf 9 (ot. č. 4. - "látka nebo aktivita, která je nebezpečná či není nebezpečná?")

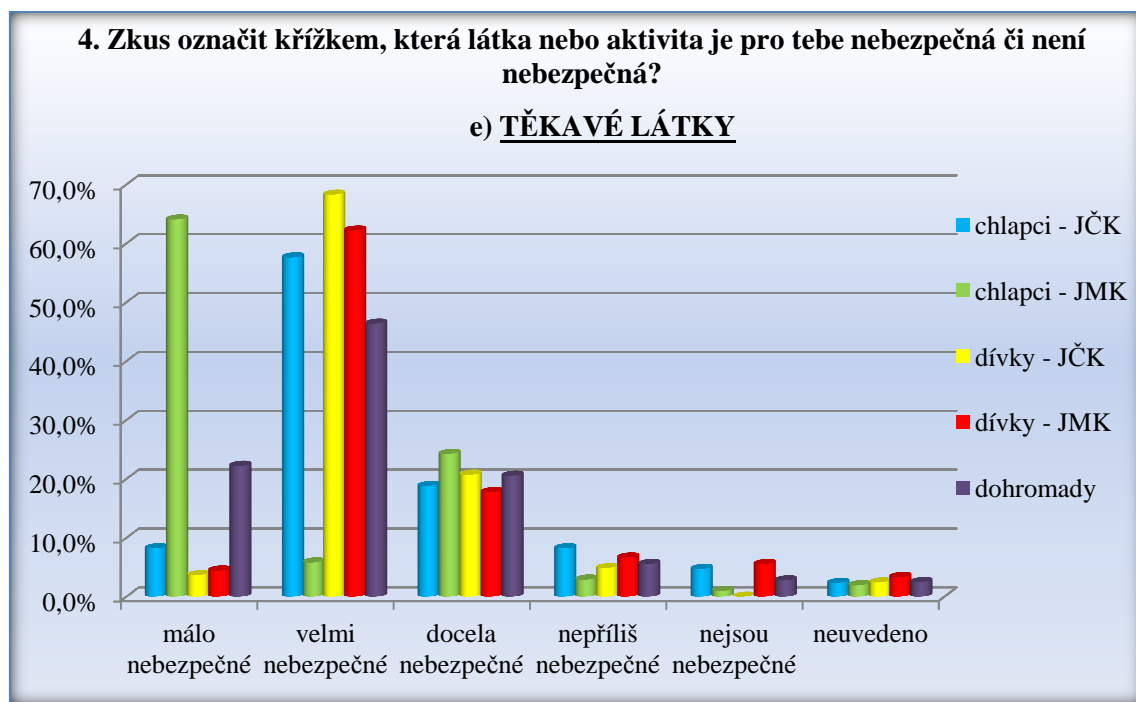


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci – JČK	chlapci – JMK	dívky – JČK	dívky – JMK	dohromady
<i>málo nebezpečné</i>	14	16	12	12	54
<i>velmi nebezpečné</i>	25	32	23	27	107
<i>docela nebezpečné</i>	30	39	33	32	134
<i>nepříliš nebezpečné</i>	8	10	7	10	35
<i>nejsou nebezpečné</i>	6	5	5	9	25
<i>neuvedeno</i>	2	1	2	0	5
součet	85	103	82	90	360

Cigarety jsou podle respondentů **docela nebezpečné** 134 (*Jihočeský kraj: chlapci 30 a dívky 33, Jihomoravský kraj: chlapci 39 a dívky 32*). Velmi častě zaznamenaná odpověď byla **velmi nebezpečné** 107 (*Jihočeský kraj: chlapci 25 a dívky 23, Jihomoravský kraj: chlapci 32 a dívky 27*) respondentů. Některá část respondentů uvedla **málo nebezpečné** 54 (*Jihočeský kraj: chlapci 14 a dívky 12, Jihomoravský kraj: chlapci 16 a dívky 12*). Poměrně malá část respondentů uvedla **nepříliš nebezpečné** (*Jihočeský kraj: chlapci 8 a dívky 7, jihomoravský kraj: chlapci 10 a dívky 10*) a **nejsou nebezpečné** (*Jihočeský kraj: chlapci 6 a dívky 5, Jihomoravský kraj: chlapci 5 a dívky 9*). Celkem neuvedlo odpověď 5 respondentů.

Graf 10 (ot. č. 4. - "látka nebo aktivita, která je nebezpečná či není nebezpečná?")

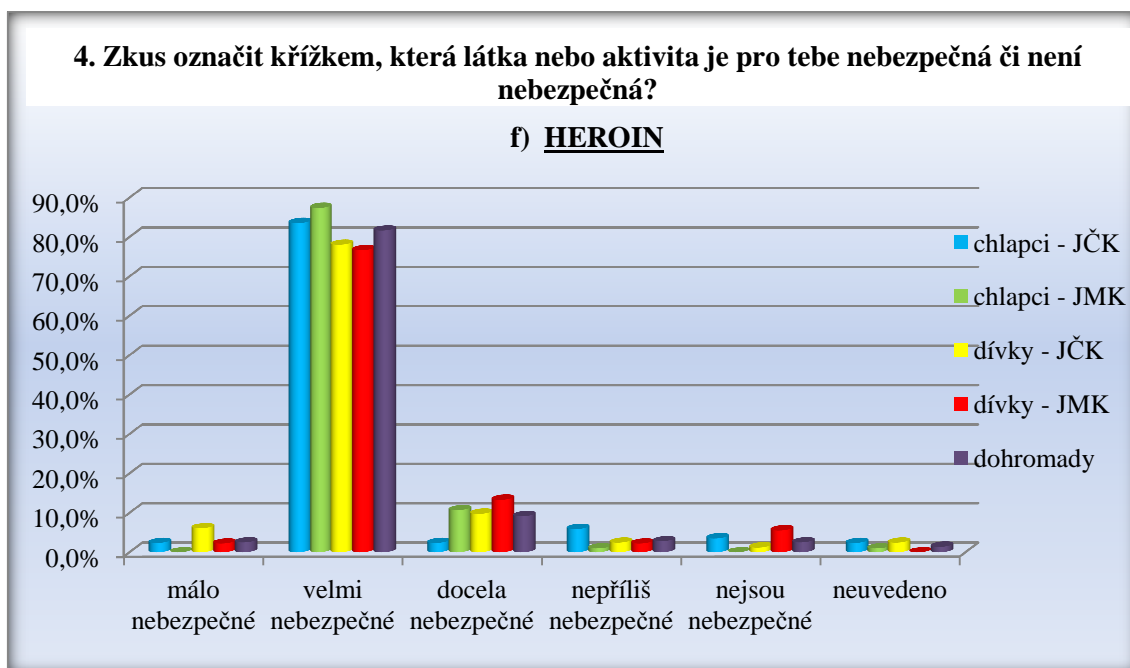


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>málo nebezpečné</i>	7	66	3	4	80
<i>velmi nebezpečné</i>	49	6	56	56	167
<i>docela nebezpečné</i>	16	25	17	16	74
<i>nepříliš nebezpečné</i>	7	3	4	6	20
<i>nejsou nebezpečné</i>	4	1	0	5	10
<i>neuveдено</i>	2	2	2	3	9

Těkavé látky jsou podle respondentů **velmi nebezpečné** 167 (*Jihočeský kraj: chlapci 49 a dívky 56, Jihomoravský kraj: chlapci 6 a dívky 56*). Poměrně vyrovnané odpovědi byly **málo nebezpečné** 80 (*Jihočeský kraj: chlapci 7 a dívky 3, Jihomoravský kraj: chlapci 66 a dívky 4*) a **docela nebezpečné** 74 (*Jihočeský kraj: chlapci 16 a dívky 17, Jihomoravský kraj: chlapci 25 a dívky 16*) respondentů. Méně časté odpovědi byly **nepříliš nebezpečné** 20 (*Jihočeský kraj: chlapci 7 a dívky 4, Jihomoravský kraj: chlapci 3 a dívky 6*) a **nejsou nebezpečné** 10 (*Jihočeský kraj: chlapci 4 a dívky 0, Jihomoravský kraj: chlapci 1 a dívky 5*). Celkem neuvedlo odpověď 9 respondentů.

Graf 11 (ot. č. 4. - "látka nebo aktivita, která je nebezpečná či není nebezpečná?")

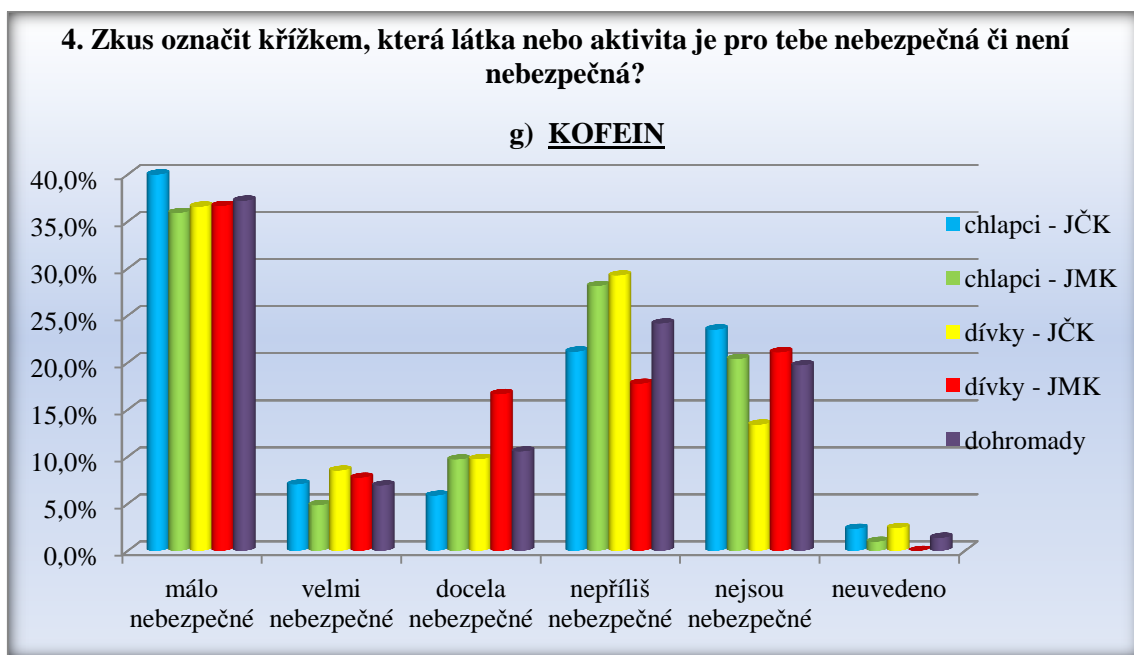


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>málo nebezpečné</i>	2	0	5	2	9
<i>velmi nebezpečné</i>	71	90	64	69	294
<i>docela nebezpečné</i>	2	11	8	12	33
<i>nepříliš nebezpečné</i>	5	1	2	2	10
<i>nejsou nebezpečné</i>	3	0	1	5	9
<i>neuveďeno</i>	2	1	2	0	5
součet	85	103	82	90	360

Heroin je podle respondentů **velmi nebezpečný** 294 (Jihočeský kraj: chlapci 71 a dívky 64, Jihomoravský kraj: chlapci 90 a dívky 69). Další zaznamenaná odpověď byla **docela nebezpečné** 33 (Jihočeský kraj: chlapci 2 a dívky 8, Jihomoravský kraj: chlapci 11 a dívky 12) respondentů. Velmi vyrovnané byly odpovědi **nepříliš nebezpečné** 10 (Jihočeský kraj: chlapci 5 a dívky 2, Jihomoravský kraj: chlapci 1 a dívky 2) respondentů, **málo nebezpečné** 9 (Jihočeský kraj: chlapci 2 a dívky 5, Jihomoravský kraj: chlapci 0 a dívky 2) respondentů, **nejsou nebezpečné** 9 (Jihočeský kraj: chlapci 3 a dívky 1, Jihomoravský kraj: chlapci 0 a dívky 5). Celkem neuvedlo odpověď 5 respondentů.

Graf 12 (ot. č. 4. - "látka nebo aktivita, která je nebezpečná či není nebezpečná?")

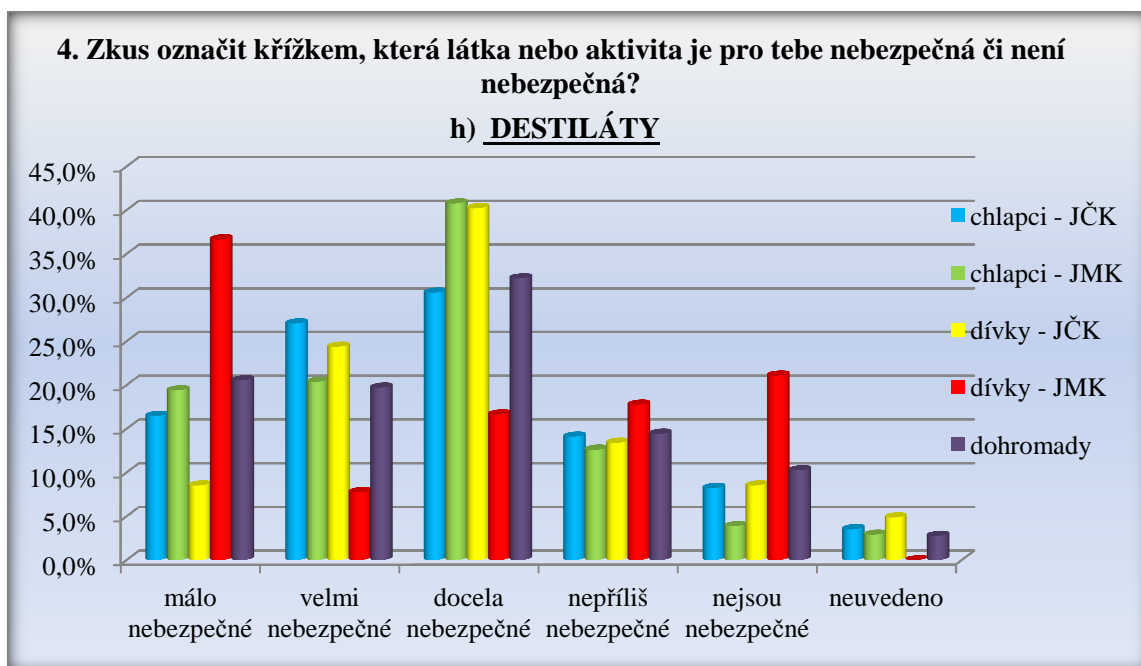


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>málo nebezpečné</i>	34	37	30	33	134
<i>velmi nebezpečné</i>	6	5	7	7	25
<i>docela nebezpečné</i>	5	10	8	15	38
<i>nepříliš nebezpečné</i>	18	29	24	16	87
<i>nejsou nebezpečné</i>	20	21	11	19	71
<i>neuvedeno</i>	2	1	2	0	5
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Kofein je podle respondentů **málo nebezpečný** 134 (Jihočeský kraj: chlapci 34 a dívky 30, Jihomoravský kraj: chlapci 37 a dívky 33). Poměrně vyrovnané odpovědi byly **nepříliš nebezpečné** 87 (Jihočeský kraj: chlapci 18 a dívky 24, Jihomoravský kraj: chlapci 29 a dívky 16) respondentů a **nejsou nebezpečné** 71 (Jihočeský kraj: chlapci 20 a dívky 11, Jihomoravský kraj: chlapci 21 a dívky 19) respondentů. Méně časté byly odpovědi **docela nebezpečné** 38 (Jihočeský kraj: chlapci 5 a dívky 8 a Jihomoravský kraj: chlapci 10 a dívky 15) respondentů a **velmi nebezpečné** 25 (Jihočeský kraj: chlapci 6 a dívky 7, Jihomoravský kraj: chlapci 5 a dívky 7) respondentů. Celkem neuvedlo odpověď 5 respondentů.

Graf 13 (ot. č. 4. - "látka nebo aktivita, která je nebezpečná či není nebezpečná?")

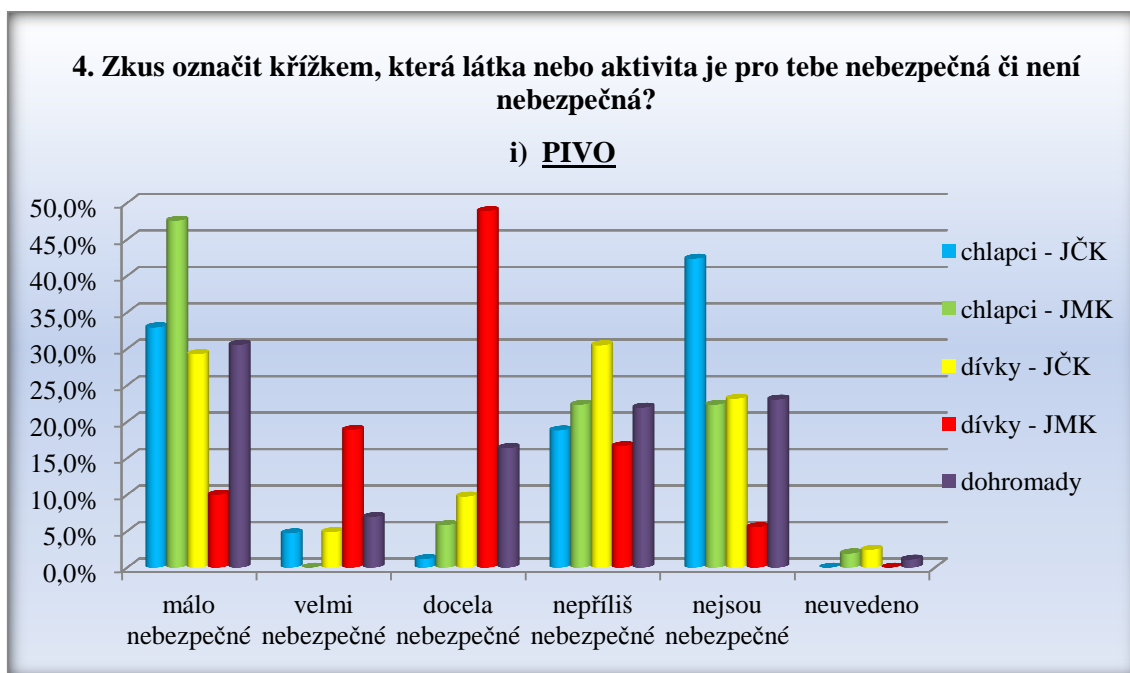


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>málo nebezpečné</i>	14	20	7	33	74
<i>velmi nebezpečné</i>	23	21	20	7	71
<i>docela nebezpečné</i>	26	42	33	15	116
<i>nepříliš nebezpečné</i>	12	13	11	16	52
<i>nejsou nebezpečné</i>	7	4	7	19	37
<i>neuveдено</i>	3	3	4	0	10
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Destiláty jsou podle respondentů **docela nebezpečné** 116 (*Jihočeský kraj: chlapci 26 a dívky 33, Jihomoravský kraj: chlapci 42 a dívky 15*). K velmi vyrovnaným odpovědím patří **málo nebezpečné** 74 (*Jihočeský kraj: chlapci 14 a dívky 7, Jihomoravský kraj: chlapci 20 a dívky 33*) respondentů a **velmi nebezpečné** 71 (*Jihočeský kraj: chlapci 23 a dívky 20, Jihomoravský kraj: chlapci 21 a dívky 7*) respondentů. Dále byla uvedena odpověď **nepříliš nebezpečné** 52 (*Jihočeský kraj: chlapci 12 a dívky 11, Jihomoravský kraj: chlapci 13 a dívky 16*) respondentů a **nejsou nebezpečné** 37 (*Jihočeský kraj: chlapci 7 a dívky 7, Jihomoravský kraj: chlapci 4 a dívky 19*) respondentů. Celkem neuvedlo odpověď 10 respondentů.

Graf 14 (ot. č. 4. - "látka nebo aktivita, která je nebezpečná či není nebezpečná?")

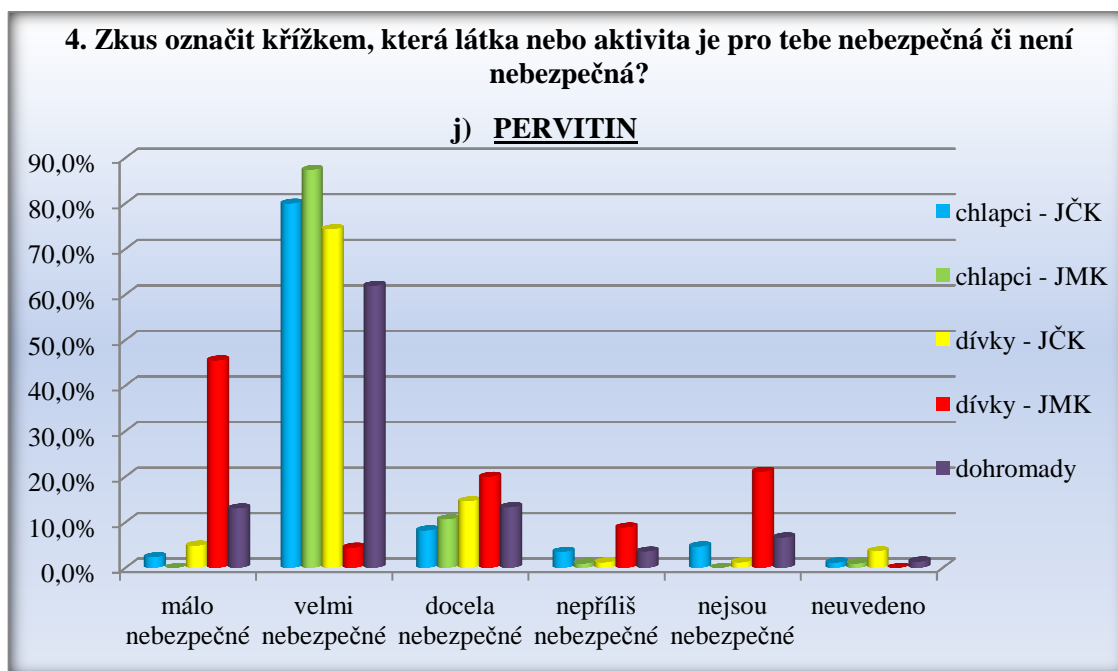


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>málo nebezpečné</i>	28	49	24	9	110
<i>velmi nebezpečné</i>	4	0	4	17	25
<i>docela nebezpečné</i>	1	6	8	44	59
<i>nepříliš nebezpečné</i>	16	23	25	15	79
<i>nejsou nebezpečné</i>	36	23	19	5	83
<i>neuvedeno</i>	0	2	2	0	4
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Pivo je podle respondentů **málo nebezpečné** 110 (*Jihočeský kraj: chlapci 28 a dívky 24, Jihomoravský kraj: chlapci 49 a dívky 9*). K vyrovnaným odpovědím patří, že pivo **není nebezpečné** 83 (*Jihočeský kraj: chlapci 36 a dívky 19, Jihomoravský kraj: chlapci 23 a dívky 5*) respondentů a také **nepříliš nebezpečné** 79 (*Jihočeský kraj: chlapci 16 a dívky 25, Jihomoravský kraj: chlapci 23 a dívky 25*) respondentů. V menší míře byly uvedeny odpovědi **docela nebezpečné** 59 (*Jihočeský kraj: chlapci 1 a dívky 8, Jihomoravský kraj: chlapci 6 a dívky 44*) respondentů a **velmi nebezpečné** 25 (*Jihočeský kraj: chlapci 4 a dívky 4, Jihomoravský kraj: chlapci 0 a dívky 17*) respondentů. Celkem neuvedli odpověď 4 respondenti.

Graf 15 (ot. č. 4. - "látka nebo aktivita, která je nebezpečná či není nebezpečná?")

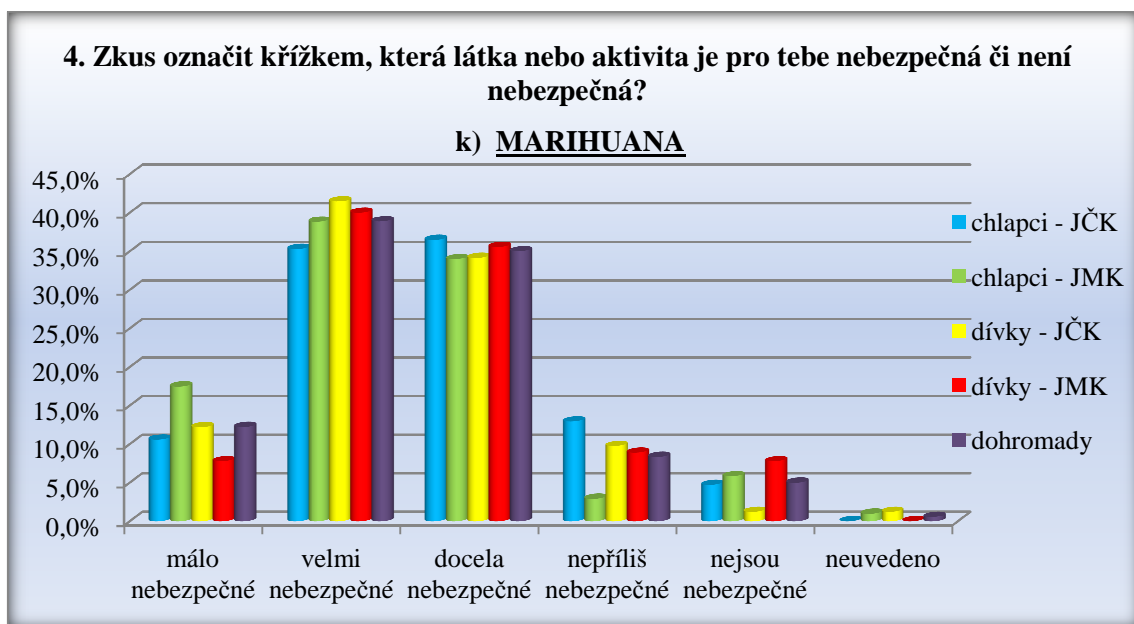


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>málo nebezpečné</i>	2	0	4	41	47
<i>velmi nebezpečné</i>	68	90	61	4	223
<i>docela nebezpečné</i>	7	11	12	18	48
<i>nepříliš nebezpečné</i>	3	1	1	8	13
<i>nejsou nebezpečné</i>	4	0	1	19	24
<i>neuvedeno</i>	1	1	3	0	5
součet	85	103	82	90	360

Pervitin je podle respondentů **velmi nebezpečná** látka a to 223 (*Jihočeský kraj: chlapci 68 a dívky 61, Jihomoravský kraj: chlapci 90 a dívky 4*). K velmi vyrovnaným odpovědím patří **docela nebezpečné** 48 (*Jihočeský kraj: chlapci 7 a dívky 12, Jihomoravský kraj: chlapci 11 a dívky 12*) respondentů a **málo nebezpečné** 47 (*Jihočeský kraj: chlapci 2 a dívky 4, Jihomoravský kraj: chlapci 0 a dívky 41*) respondentů. K méně uvedeným odpovědím patří, že pervitin **není nebezpečný** 24 (*Jihočeský kraj: chlapci 4 a dívky 1, Jihomoravský kraj: chlapci 0 a dívky 19*) respondentů a také odpověď **nepříliš nebezpečné** 13 (*Jihočeský kraj: chlapci 3 a dívky 1, Jihomoravský kraj: chlapci 1 a dívky 8*) respondentů. Celkem neuvedlo odpověď 5 respondentů.

Graf 16 (ot. č. 4. - "látka nebo aktivita, která je nebezpečná či není nebezpečná?")

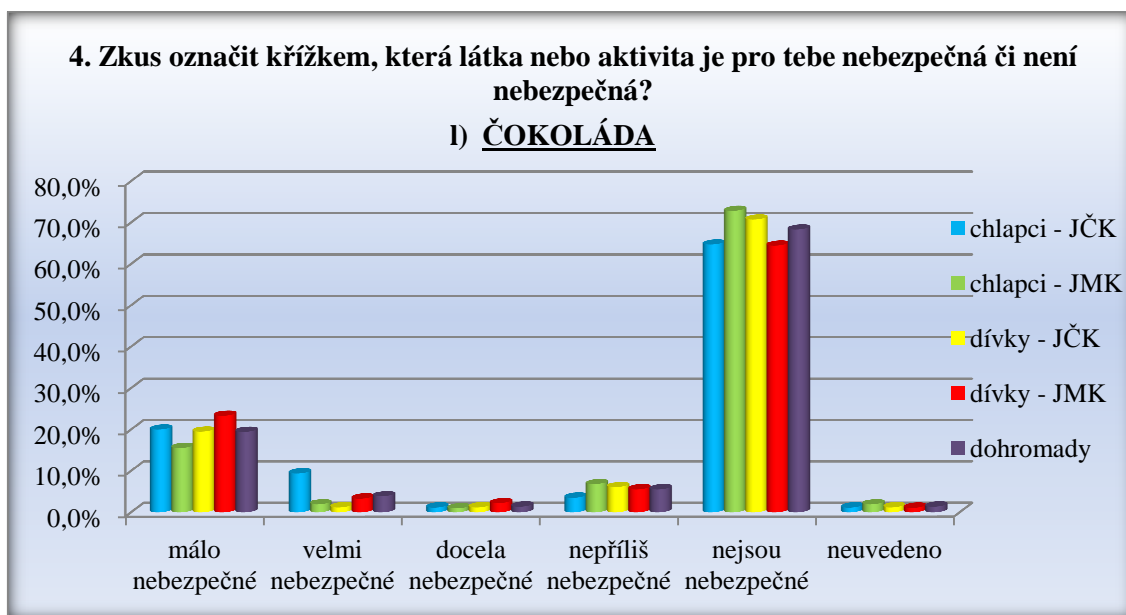


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>málo nebezpečné</i>	9	18	10	7	44
<i>velmi nebezpečné</i>	30	40	34	36	140
<i>docela nebezpečné</i>	31	35	28	32	126
<i>nepříliš nebezpečné</i>	11	3	8	8	30
<i>nejsou nebezpečné</i>	4	6	1	7	18
<i>neuveďeno</i>	0	1	1	0	2
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Marihuana je podle respondentů **velmi nebezpečná** látka a to 140 (*Jihočeský kraj: chlapci 30 a dívky 34, Jihomoravský kraj: chlapci 40 a dívky 36*) a také **docela nebezpečné** 126 (*Jihočeský kraj: chlapci 31 a dívky 28, Jihomoravský kraj: chlapci 35 a dívky 32*) respondentů. V menší míře byly uvedeny tyto odpovědi a to **málo nebezpečné** 44 (*Jihočeský kraj: chlapci 9 a dívky 10, Jihomoravský kraj: chlapci 18 a dívky 7*) respondentů, **nepříliš nebezpečné** 30 (*Jihočeský kraj: chlapci 11 a dívky 8, Jihomoravský kraj: chlapci 3 a dívky 8*) respondentů a **nejsou nebezpečné** 18 (*Jihočeský kraj: chlapci 4 a dívky 1, Jihomoravský kraj: 6 a dívky 7*) respondentů. Celkem neuvedli odpověď 2 respondenti.

Graf 17 (ot. č. 4. - "látka nebo aktivita, která je nebezpečná či není nebezpečná?")

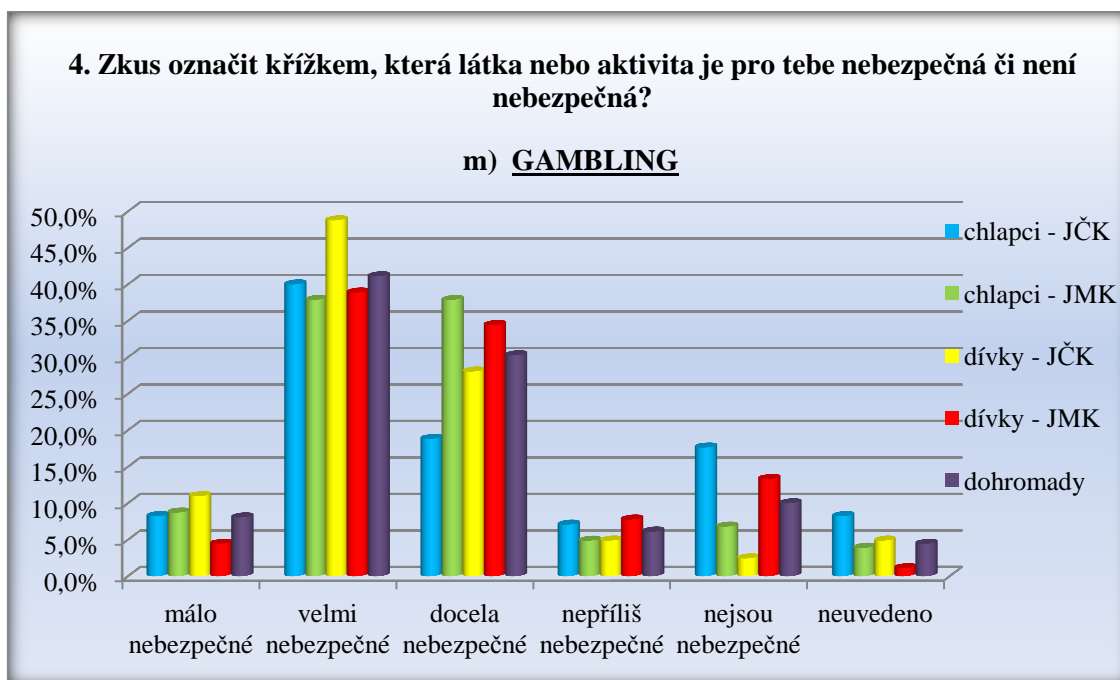


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>málo nebezpečné</i>	17	16	16	21	70
<i>velmi nebezpečné</i>	8	2	1	3	14
<i>docela nebezpečné</i>	1	1	1	2	5
<i>nepříliš nebezpečné</i>	3	7	5	5	20
<i>nejsou nebezpečné</i>	55	75	58	58	246
<i>neuvedeno</i>	1	2	1	1	5
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Čokoláda podle respondentů **není nebezpečná** a to 246 (*Jihočeský kraj: chlapci 55 a dívky 58, Jihomoravský kraj: chlapci 75 a dívky 58*). Dále byla uvedena odpověď, že čokoláda je **málo nebezpečná** a to 70 (*Jihočeský kraj: chlapci 17 a dívky 16, Jihomoravský kraj: chlapci 16 a dívky 21*) respondentů. V menší míře byly uvedeny odpovědi **nepříliš nebezpečné** 20 (*Jihočeský kraj: chlapci 3 a dívky 5, Jihomoravský kraj: 7 a dívky 5*) respondentů, **velmi nebezpečné** 14 (*Jihočeský kraj: chlapci 8 a dívky 1, Jihomoravský kraj: chlapci 2 a dívky 3*) respondentů a **docela nebezpečné** 5 (*Jihočeský kraj: chlapci 1 a dívky 1, Jihomoravský kraj: chlapci 1 a dívky 2*) respondentů. Celkem neuvedlo odpověď 5 respondentů.

Graf 18 (ot. č. 4. - "látka nebo aktivita, která je nebezpečná či není nebezpečná?")

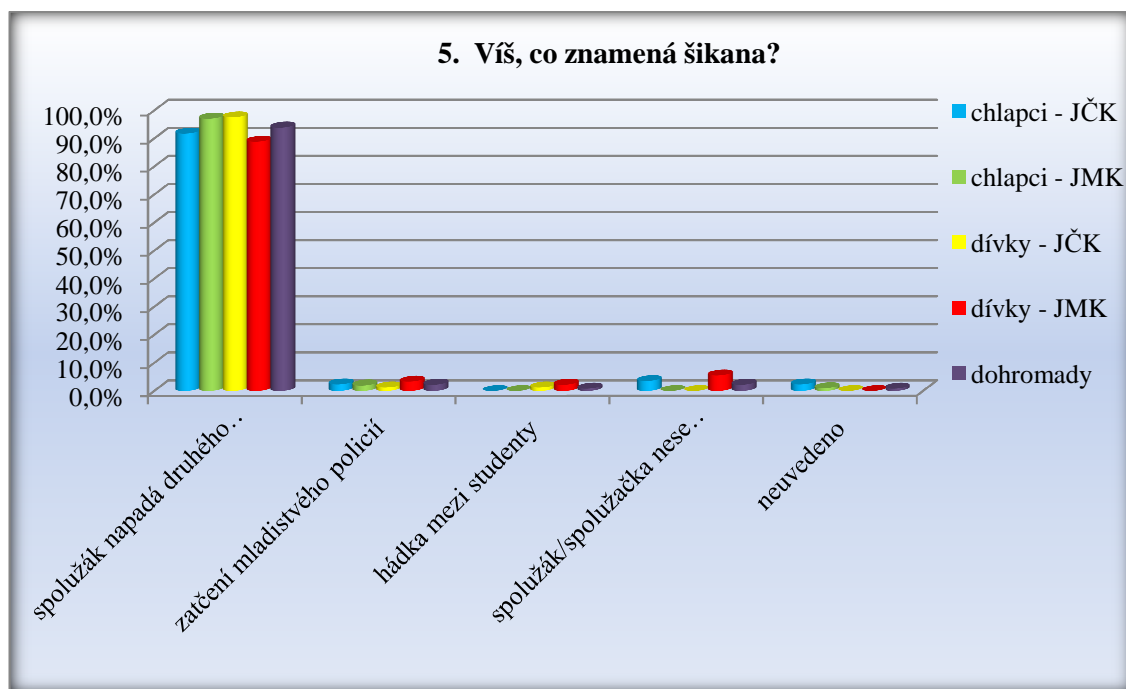


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>málo nebezpečné</i>	7	9	9	4	29
<i>velmi nebezpečné</i>	34	39	40	35	148
<i>docela nebezpečné</i>	16	39	23	31	109
<i>nepříliš nebezpečné</i>	6	5	4	7	22
<i>nejsou nebezpečné</i>	15	7	2	12	36
<i>neuvedeno</i>	7	4	4	1	16
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Gambling je podle respondentů **velmi nebezpečný** a to 148 (*Jihočeský kraj: chlapci 34 a dívky 40, Jihomoravský kraj: chlapci 39 a dívky 35*) a dále také odpověď **docela nebezpečné** a to 109 (*Jihočeský kraj: chlapci 16 a dívky 23, Jihomoravský kraj: chlapci 39 a dívky 31*). K méně uvedeným odpovědím patří, že gambling **není nebezpečný** a to 36 (*Jihočeský kraj: chlapci 15 a dívky 2, Jihomoravský kraj: chlapci 7 a dívky 12*) respondentů, **málo nebezpečné** 29 (*Jihočeský kraj: chlapci 7 a dívky 9, Jihomoravský kraj: chlapci 9 a dívky 4*) respondentů a **nepříliš nebezpečné** 22 (*Jihočeský kraj: chlapci 6 a dívky 4, Jihomoravský kraj: chlapci 5 a dívky 7*) respondentů. Celkem neuvedlo odpověď 16 respondentů.

Graf 19 (ot. č. 5. – „Víš, co znamená šikana“?)

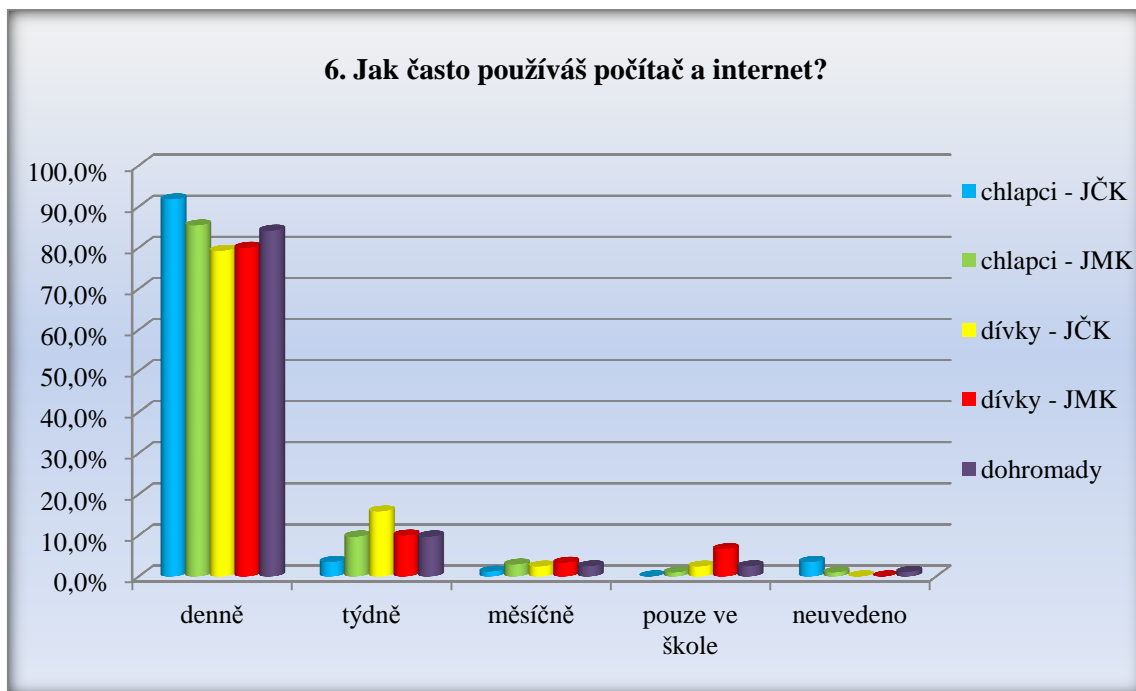


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>když jeden spolužák verbálně či fyzicky napadá druhého spolužáka</i>	78	100	80	80	338
<i>jedná se o zatčení mladistvého policíí</i>	2	2	1	3	8
<i>hádká mezi dvěma studenty stejné silnými</i>	0	0	1	2	3
<i>když spolužák/spolužačka nese batoh ze školy jinému spolužákovi</i>	3	0	0	5	8
<i>neuveдено</i>	2	1	0	0	3
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Ve většině případu, respondenti věděli, co znamená pojem šikana a to 338 (Jihočeský kraj: chlapci 78 a dívky 80, Jihomoravský kraj: chlapci 100 a dívky 80). V menší míře uvedly špatnou odpověď a to 19 respondentů. Celkem neuvedli odpověď 3 respondenti.

Graf 20 (ot. č. 6. – „Jak často používáš počítač a internet“?)

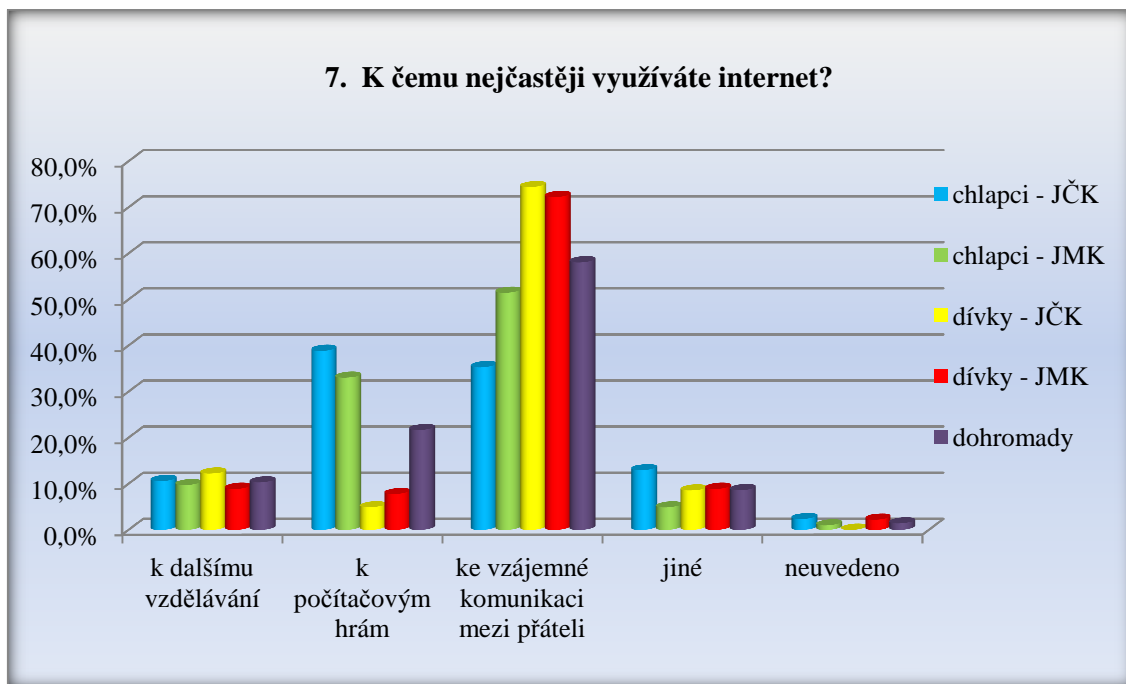


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapani - JČK	chlapani - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>denně</i>	78	88	65	72	303
<i>týdně</i>	3	10	13	9	35
<i>měsíčně</i>	1	3	2	3	9
<i>pouze ve škole</i>	0	1	2	6	9
<i>neuveđeno</i>	3	1	0	0	4
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Nejčastěji respondenti používají počítač a internet **denně** a to 303 (*Jihočeský kraj: chlapani 78 a dívky 65, Jihomoravský kraj: chlapani 88 a dívky 72*) a další odpověď byla **týdně** a to 35 (*Jihočeský kraj: chlapani 3 a dívky 13, Jihomoravský kraj: chlapani 10 a dívky 9*). Méně byla zastoupená odpověď **měsíčně** 9 (*Jihočeský kraj: chlapani 1 a dívky 2, Jihomoravský kraj: chlapani 3 a dívky 3*) respondentů a odpověď **pouze ve škole** a to také 9 (*Jihočeský kraj: chlapani 0 a dívky 2, Jihomoravský kraj: chlapani 1 a dívky 6*) respondentů. Celkem neuvedli odpověď 4 respondenti.

Graf 21 (ot. č. 7. – „K čemu nejčastěji využíváš internet“?)

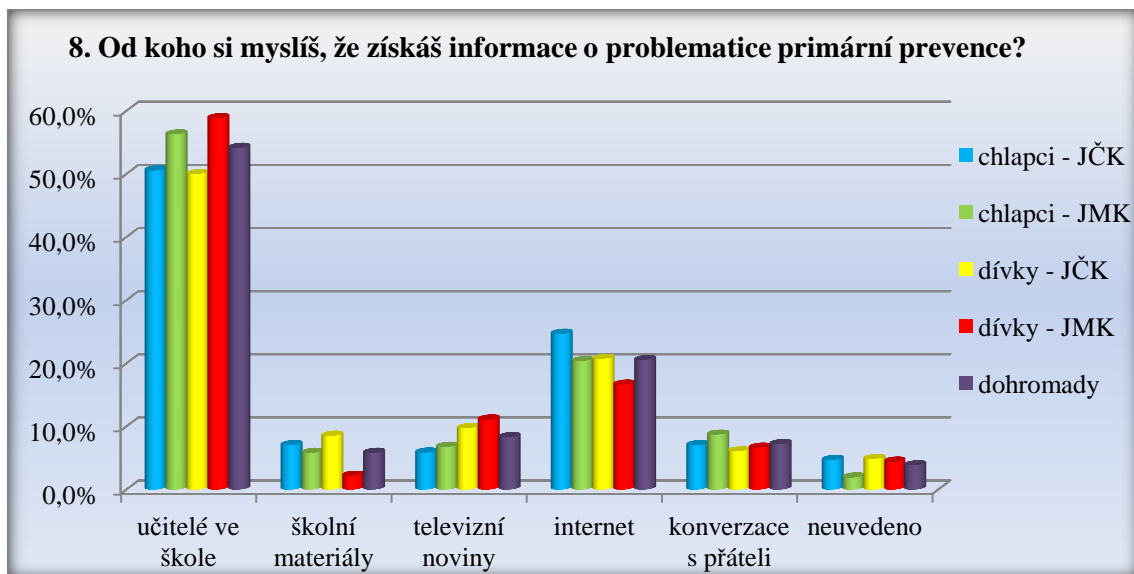


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>k dalšímu vzdělávání</i>	9	10	10	8	37
<i>k počítačovým hrám</i>	33	34	4	7	78
<i>ke vzájemné komunikaci mezi přáteli</i>	30	53	61	65	209
<i>jiné</i>	11	5	7	8	31
<i>neuveдено</i>	2	1	0	2	5
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Internet nejčastěji využívají respondenti **ke vzájemné komunikaci mezi přáteli** a to 209 (*Jihočeský kraj: chlapci 30 a dívky 61, Jihomoravský kraj: chlapci 53 a dívky 65*). Dále je internet využíván **k počítačovým hrám** a to 78 (*Jihočeský kraj: chlapci 33 a dívky 4, Jihomoravský kraj: chlapci 34 a dívky 4*) respondentů. O něco méně je internet využíván **k dalšímu vzdělávání** a to 37 (*Jihočeský kraj: chlapci 9 a dívky 10, Jihomoravský kraj: chlapci 10 a dívky 8*) respondentů. V případě odpovědi **jiné**, ve které respondenti uvedli, že internet využívají např. k tvorbě webových stránek, k poslechu hudby, k nakupování, k programování apod. a to 31 (*Jihočeský kraj: chlapci 11 a dívky 7, Jihomoravský kraj: chlapci 5 a dívky 8*).

Graf 22 (ot. č. 8. – „Od koho si myslíš, že získáš informace o problematice primární prevence“?)

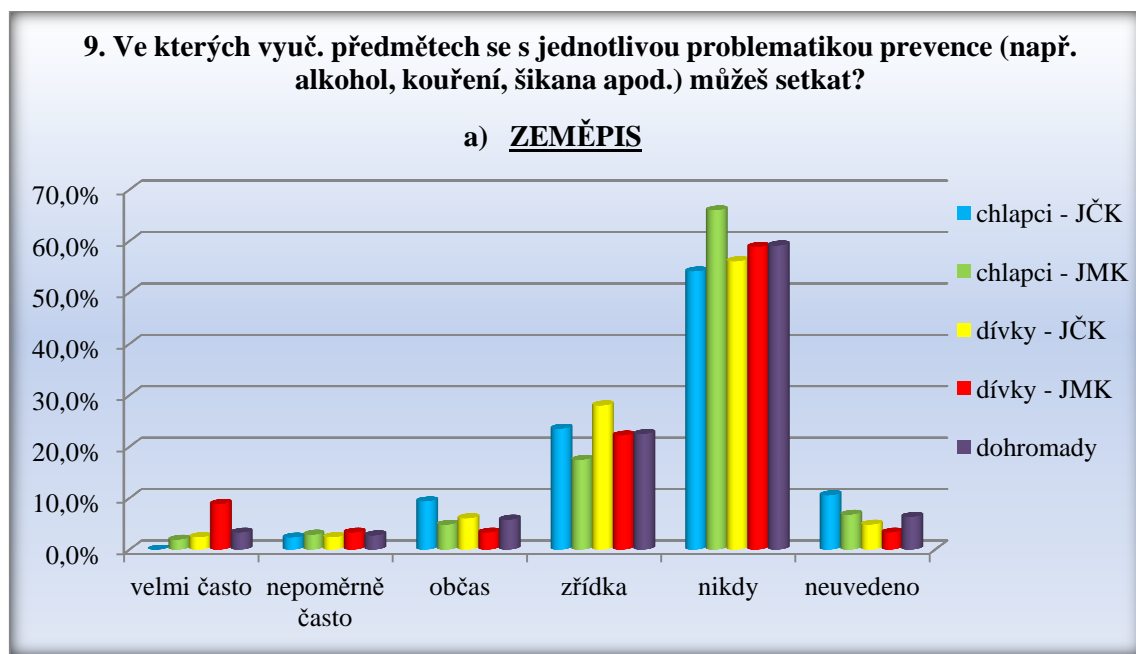


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapani - JČK	chlapani - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>učitelé ve škole</i>	43	58	41	53	195
<i>školní materiály</i>	6	6	7	2	21
<i>televizní noviny</i>	5	7	8	10	30
<i>internet</i>	21	21	17	15	74
<i>konverzace s přáteli</i>	6	9	5	6	26
<i>neuveďeno</i>	4	2	4	4	14
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Nejčastěji respondenti získají informaci o problematice primární prevence od **učitelů ve škole** a to 195 (*Jihočeský kraj: chlapci 43 a dívky 41, Jihomoravský kraj: chlapci 58 a dívky 53*). Dále lze získat informace **z internetu** a to 74 (*Jihočeský kraj: chlapci 21 a dívky 17, Jihomoravský kraj: chlapci 21 a dívky 15*) respondentů. O něco méně byla zaznamenána odpověď **televizní noviny** a to 30 (*Jihočeský kraj: chlapci 5 a dívky 8, Jihomoravský kraj: chlapci 7 a dívky 10*) respondentů, dále **konverzace s přáteli** a to 26 (*Jihočeský kraj: chlapci 6 a dívky 5, Jihomoravský kraj: chlapci 9 a dívky 6*) respondentů a **školní materiály** 21 (*Jihočeský kraj: chlapci 6 a dívky 7, Jihomoravský kraj: chlapci 6 a dívky 2*) respondentů. Celkem neuvedlo odpověď 14 respondentů.

Graf 23 (ot. č. 9. – „Ve kterých vyučovacích předmětech se s jednotlivou problematikou prevence např. alkohol, kouření, šikana apod. můžeš setkat“?)



Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>velmi často</i>	0	2	2	8	12
<i>nepoměrně často</i>	2	3	2	3	10
<i>občas</i>	8	5	5	3	21
<i>zřídka</i>	20	18	23	20	81
<i>nikdy</i>	46	68	46	53	213
<i>neuvedeno</i>	9	7	4	3	23
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

V zeměpise se respondenti **nikdy** nesetkali s danou problematikou a to 213 (Jihočeský kraj: chlapci 46 a dívky 46, Jihomoravský kraj: chlapci 68 a dívky 53). Další byla odpověď **zřídka** a to 81 (Jihočeský kraj: chlapci 20 a dívky 23, Jihomoravský kraj: chlapci 18 a dívky 20) respondentů. V menší míře byly zaznamenány odpovědi **občas** 21 (Jihočeský kraj: chlapci 8 a dívky 5, Jihomoravský kraj: chlapci 5 a dívky 3) respondentů, odpověď **velmi často** 12 (Jihočeský kraj: chlapci 0 a dívky 2, Jihomoravský kraj: chlapci 2 a dívky 8) respondentů a odpověď **nepoměrně často** 10 (Jihočeský kraj: chlapci 2 a dívky 2, Jihomoravský kraj: chlapci 3 a dívky 3) respondentů. Celkem neuvedlo odpověď 23 respondentů.

Graf 24 (ot. č. 9. – „Ve kterých vyučovacích předmětech se s jednotlivou problematikou prevence např. alkohol, kouření, šikana apod. můžeš setkat“?)

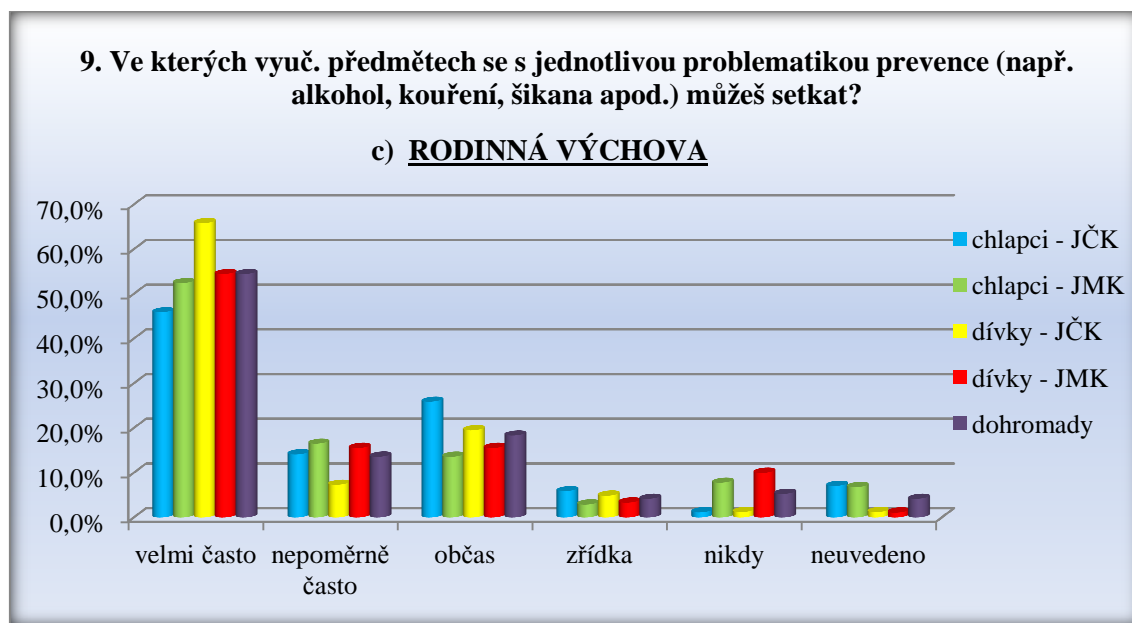


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>velmi často</i>	39	39	47	40	165
<i>nepoměrně často</i>	11	17	11	18	57
<i>občas</i>	19	32	16	21	88
<i>zřídka</i>	9	2	4	6	21
<i>nikdy</i>	1	8	1	4	14
<i>neuvedeno</i>	6	5	3	1	15
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

V občanské výchově se respondenti s danou problematikou **velmi často** setkávají a to 165 (*Jihočeský kraj: chlapci 39 a dívky 47, Jihomoravský kraj: chlapci 39 a dívky 40*). Další odpověď byla **občas** a to 88 (*Jihočeský kraj: chlapci 19 a dívky 16, Jihomoravský kraj: chlapci 32 a dívky 21*) respondentů a **nepoměrně často** 57 (*Jihočeský kraj: chlapci 11 a dívky 11, Jihomoravský kraj: chlapci 17 a dívky 18*) respondentů. Malá část respondentů uvedla odpověď **zřídka** a to 21 (*Jihočeský kraj: chlapci 9 a dívky 4, Jihomoravský kraj: chlapci 2 a dívky 6*) a **nikdy** 14 (*Jihočeský kraj: chlapci 1 a dívky 1, Jihomoravský kraj: chlapci 8 a dívky 4*). Celkem neuvedlo odpověď 15 respondentů.

Graf 25 (ot. č. 9. – „Ve kterých vyučovacích předmětech se s jednotlivou problematikou prevence např. alkohol, kouření, šikana apod. můžeš setkat“?)

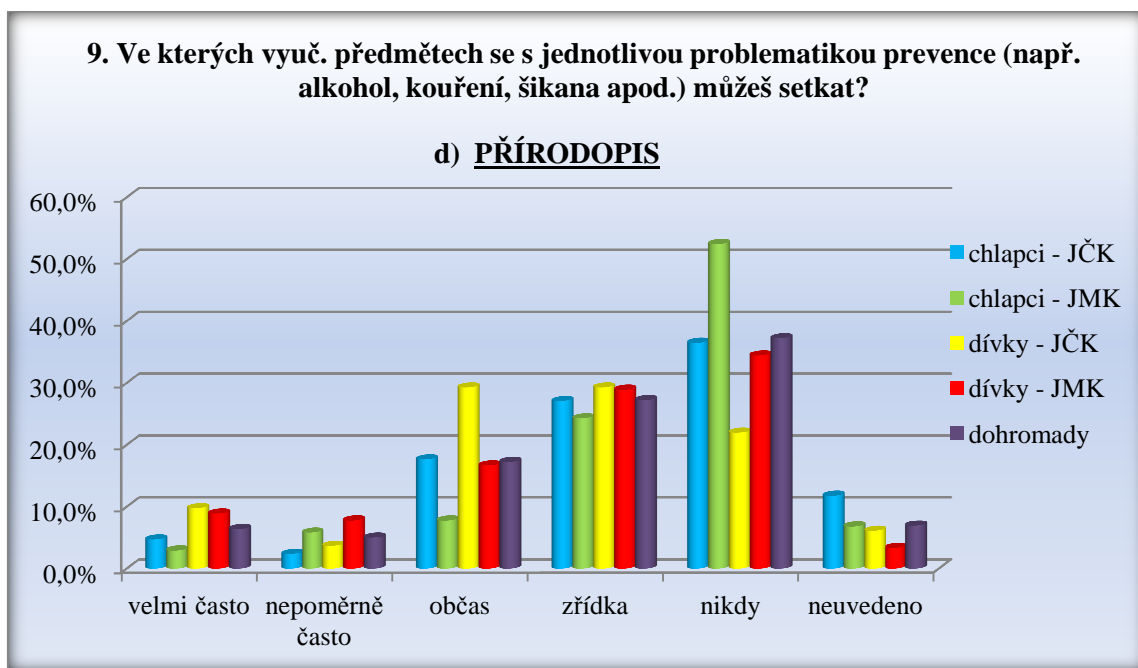


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>velmi často</i>	39	54	54	49	196
<i>nepoměrně často</i>	12	17	6	14	49
<i>občas</i>	22	14	16	14	66
<i>zřídka</i>	5	3	4	3	15
<i>nikdy</i>	1	8	1	9	19
<i>neuvedeno</i>	6	7	1	1	15
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

V rodinné výchově se respondenti s danou problematikou **velmi často** setkávají a to 196 (*Jihočeský kraj: chlapci 39 a dívky 54, Jihomoravský kraj: chlapci 54 a dívky 49*). Další uvedená odpověď byla **občas** a to 49 (*Jihočeský kraj: chlapci 22 a dívky 16, Jihomoravský kraj: chlapci 14 a dívky 14*) respondentů a také odpověď **nepoměrně často** 49 (*Jihočeský kraj: chlapci 12 a dívky 6, Jihomoravský kraj: chlapci 17 a dívky 14*) respondentů. Nejméně označili respondenti odpověď **nikdy** a to 19 (*Jihočeský kraj: chlapci 1 a dívky 1, Jihomoravský kraj: chlapci 8 a dívky 9*) a odpověď **zřídka** 15 (*Jihočeský kraj: chlapci 5 a dívky 4, Jihomoravský kraj: chlapci 3 a dívky 3*). Celkem neuvedlo odpověď 15 respondentů.

Graf 26 (ot. č. 9. – „Ve kterých vyučovacích předmětech se s jednotlivou problematikou prevence např. alkohol, kouření, šikana apod. můžeš setkat“?)

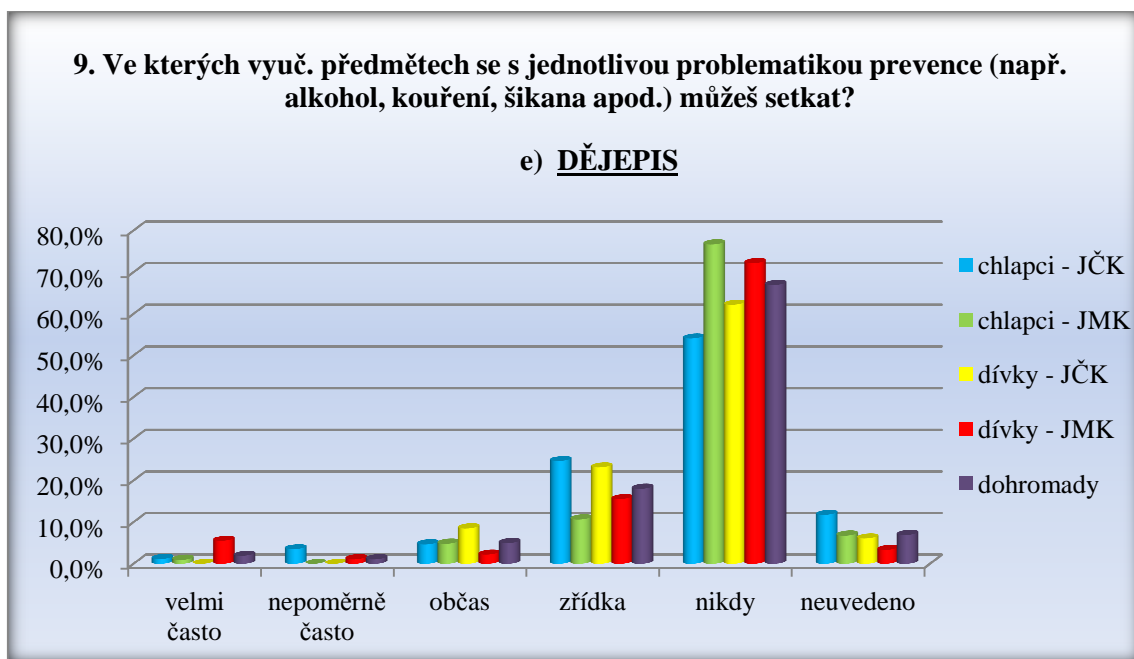


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>velmi často</i>	4	3	8	8	23
<i>nepoměrně často</i>	2	6	3	7	18
<i>občas</i>	15	8	24	15	62
<i>zřídka</i>	23	25	24	26	98
<i>nikdy</i>	31	54	18	31	134
<i>neuvedeno</i>	10	7	5	3	25
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

V přírodopisu se respondenti s danou problematikou **nikdy** nesetkali a to 134 (Jihočeský kraj: chlapci 31 a dívky 18, Jihomoravský kraj: chlapci 54 a dívky 31), dále odpověď **zřídka** 98 (Jihočeský kraj: chlapci 23 a dívky 24, Jihomoravský kraj: chlapci 25 a dívky 26) respondentů a odpověď **občas** 62 (Jihočeský kraj: chlapci 15 a dívky 24, Jihomoravský kraj: chlapci 8 a dívky 15) respondentů. Nejméně byly uvedeny odpovědi **velmi často** 23 (Jihočeský kraj: chlapci 4 a dívky 8, Jihomoravský kraj: chlapci 3 a dívky 8) respondentů a **nepoměrně často** 18 (Jihočeský kraj: chlapci 2 a dívky 3, Jihomoravský kraj: 6 a dívky 7) respondentů. Celkem neuvedlo odpověď 25 respondentů.

Graf 27 (ot. č. 9. – „Ve kterých vyučovacích předmětech se s jednotlivou problematikou prevence (např. alkohol, kouření, šikana apod.) můžeš setkat“?)

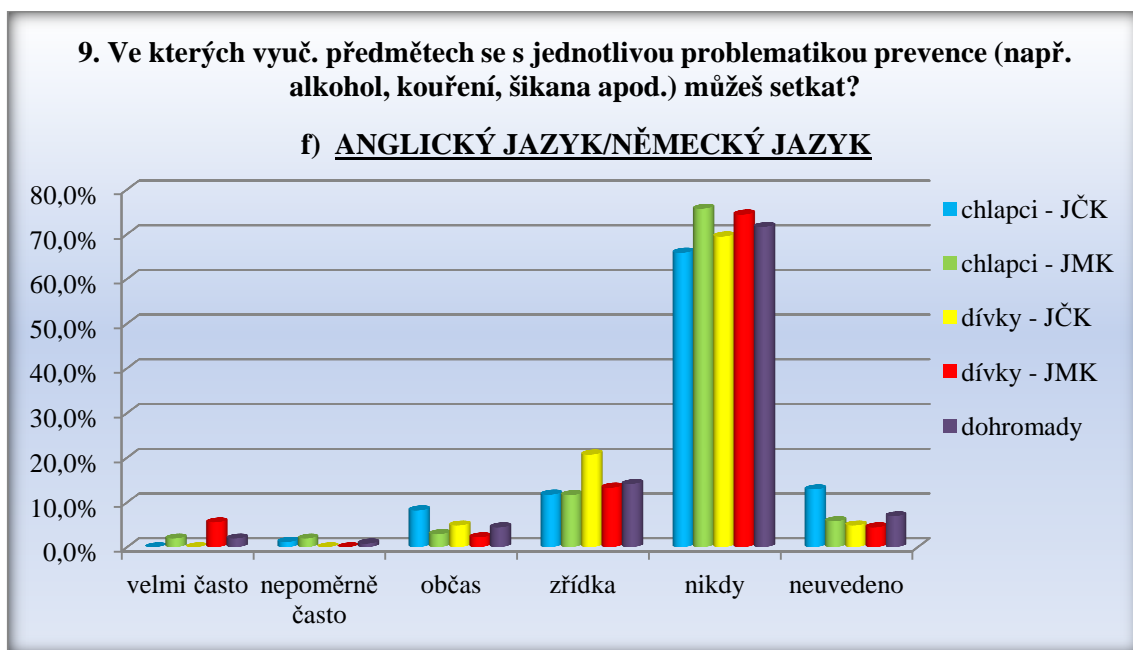


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>velmi často</i>	1	1	0	5	7
<i>nepoměrně často</i>	3	0	0	1	4
<i>občas</i>	4	5	7	2	18
<i>zřídka</i>	21	11	19	14	65
<i>nikdy</i>	46	79	51	65	241
<i>neuvedeno</i>	10	7	5	3	25
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

V dějepisu se respondenti s danou problematikou **nikdy** nesetkali a to 241 (Jihočeský kraj: chlapci 46 a dívky 51, Jihomoravský kraj: chlapci 79 a dívky 65), dále odpověď **zřídka** 65 (Jihočeský kraj: chlapci 21 a dívky 19, Jihomoravský kraj: chlapci 11 a dívky 14) respondentů a odpověď **občas** 18 (Jihočeský kraj: chlapci 4 a dívky 7, Jihomoravský kraj: chlapci 5 a dívky 2) respondentů. Nejméně odpovědí bylo u **velmi často** 7 (Jihočeský kraj: chlapci 1 a dívky 0, Jihomoravský kraj: chlapci 1 a dívky 5) respondentů a **nepoměrně často** 4 (Jihočeský kraj: chlapci 3 a dívky 0, Jihomoravský kraj: chlapci 0 a dívky 1) respondenti. Celkem neuvedlo odpověď 25 respondentů.

Graf 28 (ot. č. 9. – „Ve kterých vyučovacích předmětech se s jednotlivou problematikou prevence (např. alkohol, kouření, šikana apod.) můžeš setkat“?)

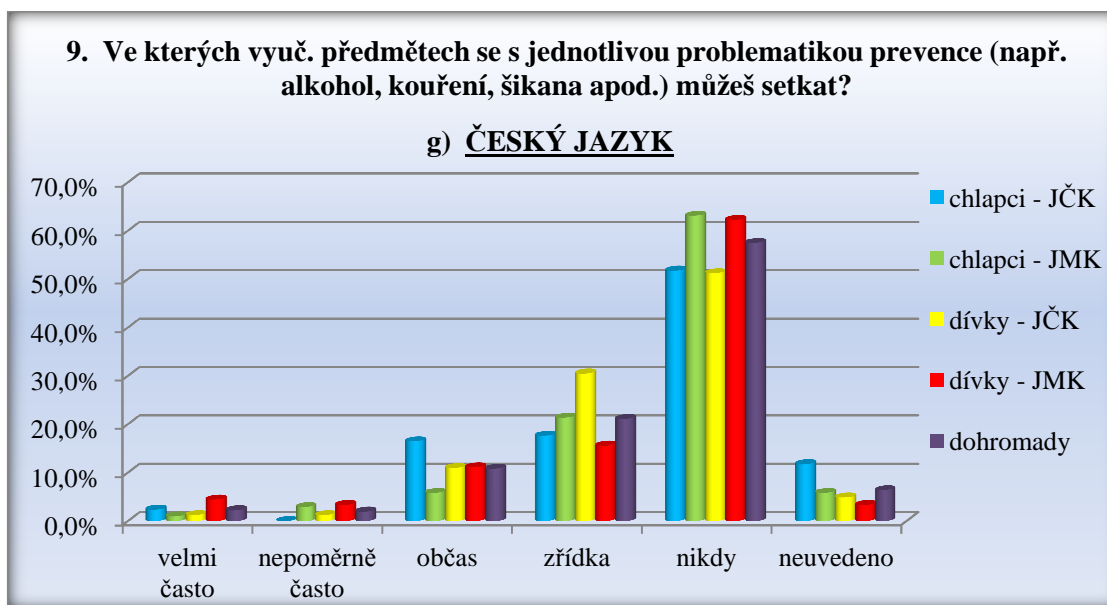


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapani - JČK	chlapani - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>velmi často</i>	0	2	0	5	7
<i>nepoměrně často</i>	1	2	0	0	3
<i>občas</i>	7	3	4	2	16
<i>zřídka</i>	10	12	17	12	51
<i>nikdy</i>	56	78	57	67	258
<i>neuvedeno</i>	11	6	4	4	25
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

V anglickém nebo německém jazyce se respondenti s danou problematikou **nikdy** nesetkali a to (*Jihočeský kraj: chlapani 56 a dívky 57, Jihomoravský kraj: chlapani 78 a dívky 67*), odpověď **zřídka** 51 (*Jihočeský kraj: chlapani 10 a dívky 17, Jihomoravský kraj: chlapani 12 a dívky 12*) respondentů. Malé procento zastoupení měly odpovědi **občas** 16 (*Jihočeský kraj: chlapani 7 a dívky 4, Jihomoravský kraj: chlapani 3 a dívky 2*) respondentů, **velmi často** 7 (*Jihočeský kraj: chlapani 0 a dívky 0, Jihomoravský kraj: chlapani 2 a dívky 5*) respondentů a **nepoměrně často** 3 (*Jihočeský kraj: chlapani 1 a dívky 0, Jihomoravský kraj: chlapani 2 a dívky 0*) respondenti. Celkem neuvedlo odpověď 25 respondentů.

Graf 29 (ot. č. 9. – „Ve kterých vyučovacích předmětech se s jednotlivou problematikou prevence (např. alkohol, kouření, šikana apod.) můžeš setkat“?)

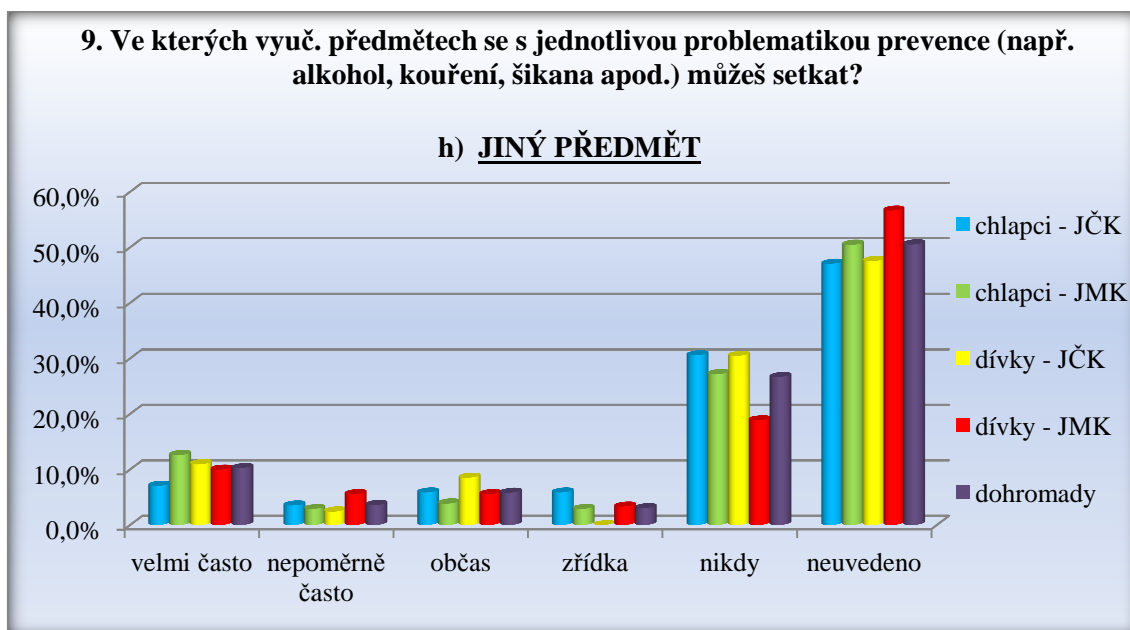


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapani - JČK	chlapani - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>velmi často</i>	2	1	1	4	8
<i>nepoměrně často</i>	0	3	1	3	7
<i>občas</i>	14	6	9	10	39
<i>zřídka</i>	15	22	25	14	76
<i>nikdy</i>	44	65	42	56	207
<i>neuvedeno</i>	10	6	4	3	23
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

V českém jazyce se respondenti s danou problematikou **nikdy** nesetkali a to 207 (Jihočeský kraj: chlapani 44 a dívky 42, Jihomoravský kraj: chlapani 65 a dívky 56), dále odpověď **zřídka** 76 (Jihočeský kraj: chlapani 15 a dívky 25, Jihomoravský kraj: chlapani 22 a dívky 14) respondentů a odpověď **občas** 39 (Jihočeský kraj: chlapani 14 a dívky 9, Jihomoravský kraj: chlapani 6 a dívky 10) respondentů. Malá část respondentů uvedla následující odpovědi a to **velmi často** 8 (Jihočeský kraj: chlapani 2 a dívky 1, Jihomoravský kraj: chlapani 1 a dívky 4) a **nepoměrně často** 7 (Jihočeský kraj: chlapani 0 a dívky 1, Jihomoravský kraj: chlapani 3 a dívky 3). Celkem neuvedlo odpověď 23 respondentů.

Graf 30 (ot. č. 9. – „Ve kterých vyučovacích předmětech se s jednotlivou problematikou prevence (např. alkohol, kouření, šikana apod.) můžeš setkat“?)

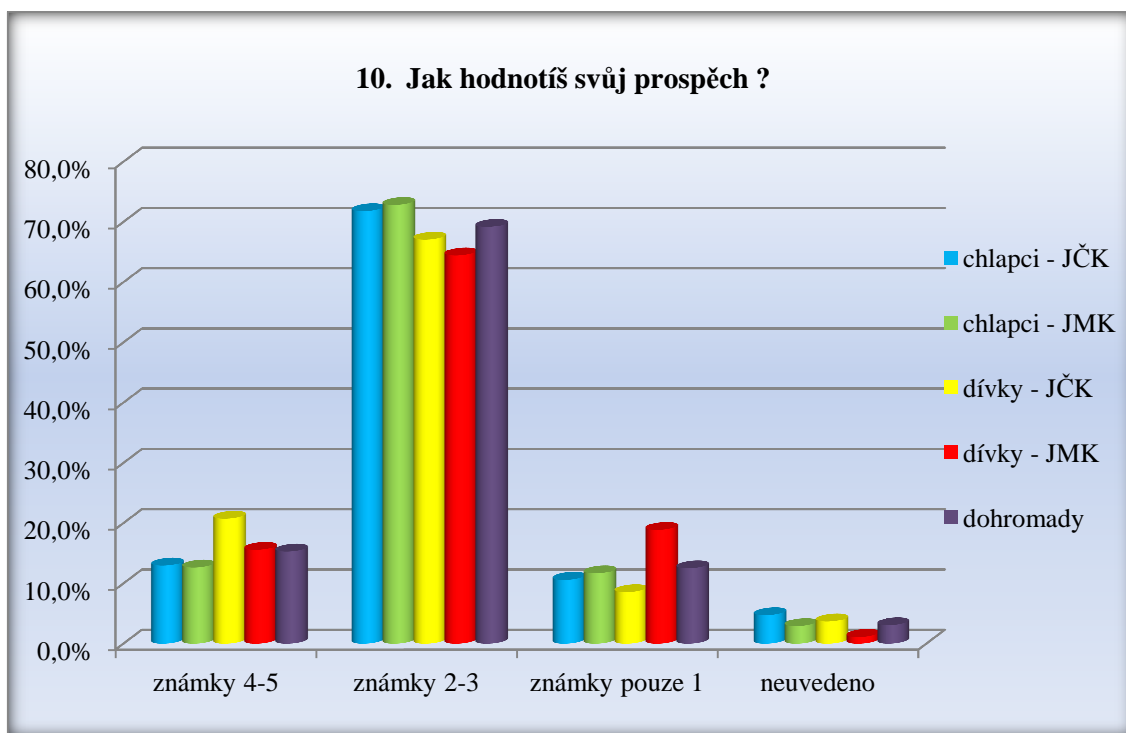


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>velmi často</i>	6	13	9	9	37
<i>nepoměrně často</i>	3	3	2	5	13
<i>občas</i>	5	4	7	5	21
<i>zřídka</i>	5	3	0	3	11
<i>nikdy</i>	26	28	25	17	96
<i>neuvedeno</i>	40	52	39	51	182
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Z tohoto grafu vyplývá, že nejčastěji respondenti uvedli vyučovací předmět např. výchovu ke zdraví, matematiku, tělesná výchovu, chemii, fyziku a etiku a s danou problematikou **nikdy** nesetkali 96 (*Jihočeský kraj: chlapci 26 a dívky 25, Jihomoravský kraj: chlapci 28 a dívky 17*). Nejméně byly zaznamenány tyto odpovědi **velmi často** 37 (*Jihočeský kraj: chlapci 6 a dívky 9, Jihomoravský kraj: chlapci 13 a dívky 9*) respondentů, **občas** 21 (*Jihočeský kraj: chlapci 5 a dívky 7, Jihomoravský kraj: chlapci 4 a dívky 5*) respondentů, **nepoměrně často** 13 (*Jihočeský kraj: chlapci 3 a dívky 2, Jihomoravský kraj: chlapci 3 a dívky 5*) respondentů a **zřídka** 11 (*Jihočeský kraj: chlapci 5 a dívky 0, Jihomoravský kraj: chlapci 3 a dívky 3*) respondentů. Celkem neuvedlo odpověď 182 respondentů, což je nejvyšší uvedené číslo z celého výzkumu.

Graf 31 (ot. č. 10. – „Jak hodnotíš svůj prospěch“?)

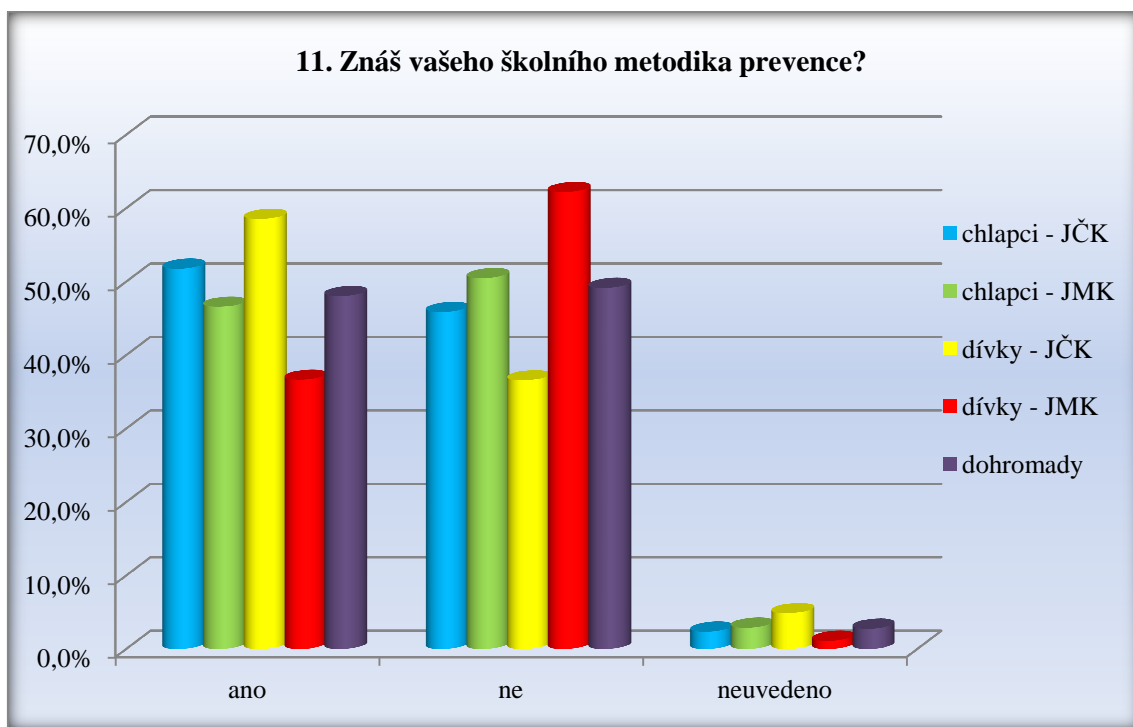


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>známky 4-5</i>	11	13	17	14	55
<i>známky 2-3</i>	61	75	55	58	249
<i>známky pouze 1</i>	9	12	7	17	45
<i>neuveдено</i>	4	3	3	1	11
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Prospěch u jednotlivých respondentů má největší zastoupení v kategorii **známek 2 nebo 3** a to 249 (*Jihočeský kraj: chlapci 61 a dívky 55, Jihomoravský kraj: chlapci 75 a dívky 58*). Dále je zastoupená kategorie **známek 4 nebo 5** a to 55 (*Jihočeský kraj: chlapci 11 a dívky 17, Jihomoravský kraj: chlapci 13 a dívky 14*) respondentů. Nejméně je zastoupena kategorie **známek pouze 1** a to 45 (*Jihočeský kraj: chlapci 9 a dívky 7, Jihomoravský kraj: chlapci 12 a dívky 17*) respondentů. Celkem neuvedlo odpověď 11 respondentů.

Graf 32 (ot. č. 11. – „Znáš vašeho školního metodika prevence? Napiš příjmení.“)

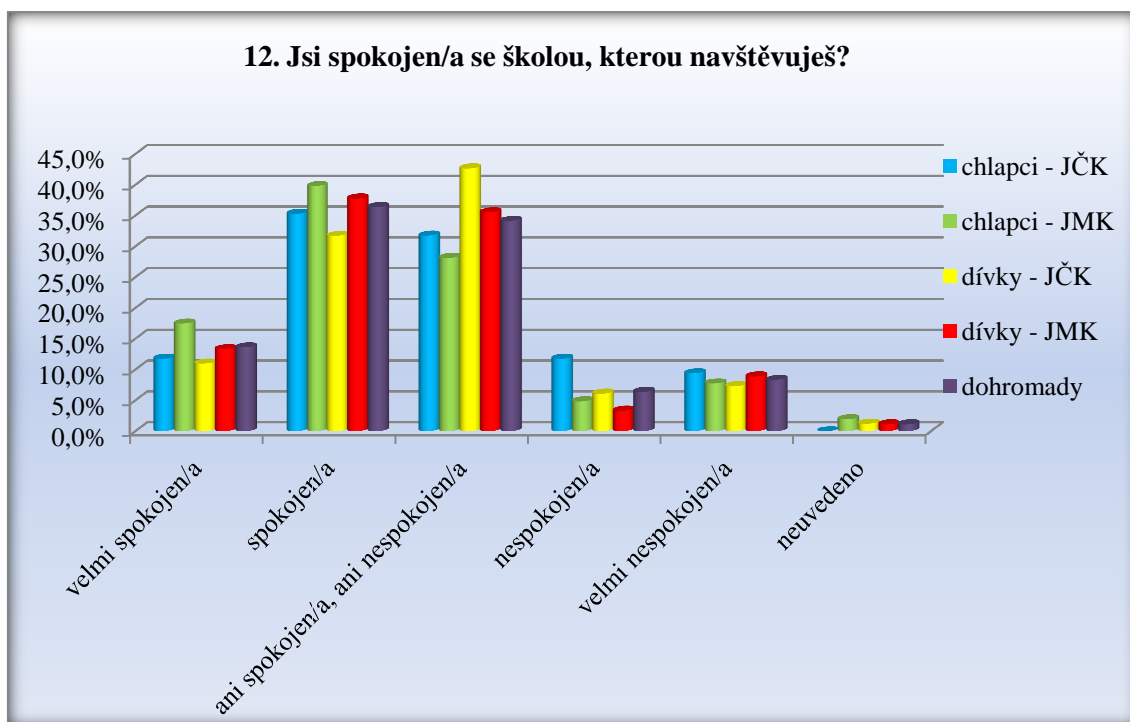


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapani - JČK	chlapani - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>ano</i>	44	48	48	33	173
<i>ne</i>	39	52	30	56	177
<i>neuvědno</i>	2	3	4	1	10
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Velmi vyrovnané odpovědi u otázky, která se týkala školního metodika prevence. Značná část respondentů **nezná** svého školního metodika prevence a to 177 (*Jihočeský kraj: chlapani 39 a dívky 30, Jihomoravský kraj: 52 a dívky 56*). O něco menší byla část respondentů, kteří **znají** svého školního metodika prevence a to 173 (*Jihočeský kraj: chlapani 44 a dívky 48, Jihomoravský kraj: chlapani 48 a dívky 33*) a ve většině případů respondenti neuvědli příjmení daného školního metodika prevence. Celkem neuvědlo odpověď 10 respondentů.

Graf 33 (ot. č. 12. – „Zaškrtni, zda jsi spokojen/a se školou, kterou navštěvuješ“?)

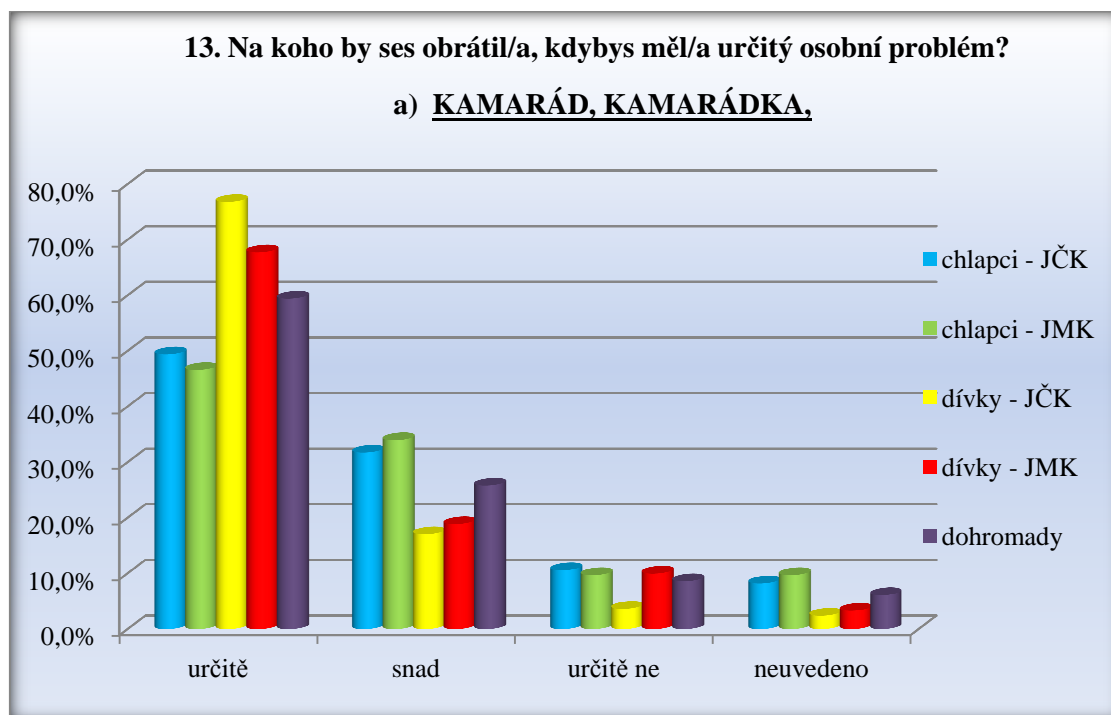


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapani - JČK	chlapani - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>velmi spokojen/a</i>	10	18	9	12	49
<i>spokojen/a</i>	30	41	26	34	131
<i>ani spokojen/a, ani nespokojen/a</i>	27	29	35	32	123
<i>nespokojen/a</i>	10	5	5	3	23
<i>velmi nespokojen/a</i>	8	8	6	8	30
<i>nevedeno</i>	0	2	1	1	4
součet	85	103	82	90	360

Velmi vyrovnané jsou odpovědi **spokojen/a** a to 131 (*Jihočeský kraj: chlapani 30 a dívky 26, Jihomoravský kraj: chlapani 41 a dívky 34*) respondentů a **ani spokojen/a, ani nespokojen/a** a to 123 (*Jihočeský kraj: chlapani 27 a dívky 35, Jihomoravský kraj: chlapani 29 a dívky 32*) respondentů. Méně zvolené odpovědi byly **velmi spokojen/a** 49 (*Jihočeský kraj: chlapani 10 a dívky 9, Jihomoravský kraj: chlapani 18 a dívky 12*) respondentů, **velmi nespokojen/a** 30 (*Jihočeský kraj: chlapani 8 a dívky 6, Jihomoravský kraj: chlapani 8 a dívky 8*) respondentů a **nespokojen/a** 23 (*Jihočeský kraj: chlapani 10 a dívky 5, Jihomoravský kraj: chlapani 5 a dívky 3*) respondentů. Celkem neuvedli odpověď 4 respondenti.

Graf 34 (ot. č. 13. – „Na koho by ses obrátil/a, kdybys měl/a určitý osobní problém“?)

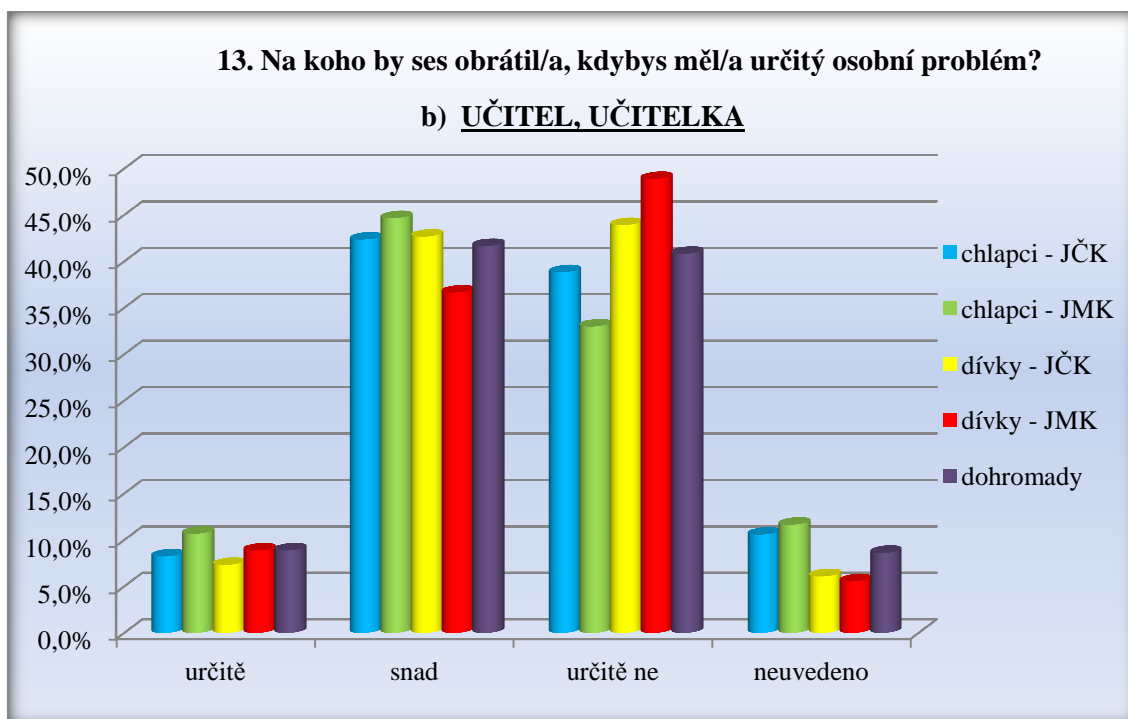


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci – JČK	chlapci - JMK	dívký - JČK	dívký - JMK	dohromady
<i>určitě</i>	42	48	63	61	214
<i>snad</i>	27	35	14	17	93
<i>určitě ne</i>	9	10	3	9	31
<i>neuvedeno</i>	7	10	2	3	22
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

V případě určitého problému by se respondenti **určitě** obrátili na kamaráda, kamarádku a kamarády a to 214 (*Jihočeský kraj: chlapci 42 a dívký 63, Jihomoravský kraj: chlapci 48 a dívký 61*) a dále odpověď **snad** 93 (*Jihočeský kraj: chlapci 27 a dívký 14, Jihomoravský kraj: chlapci 35 a dívký 17*) respondentů. Nejméně byla uvedena odpověď **určitě ne** 31 (*Jihočeský kraj: chlapci 9 a dívký 3, Jihomoravský kraj: chlapci 10 a dívký 9*) respondentů. Celkem neuvedlo odpověď 22 respondentů.

Graf 35 (ot. č. 13. – „Na koho by ses obrátil/a, kdybys měl/a určitý osobní problém“?)

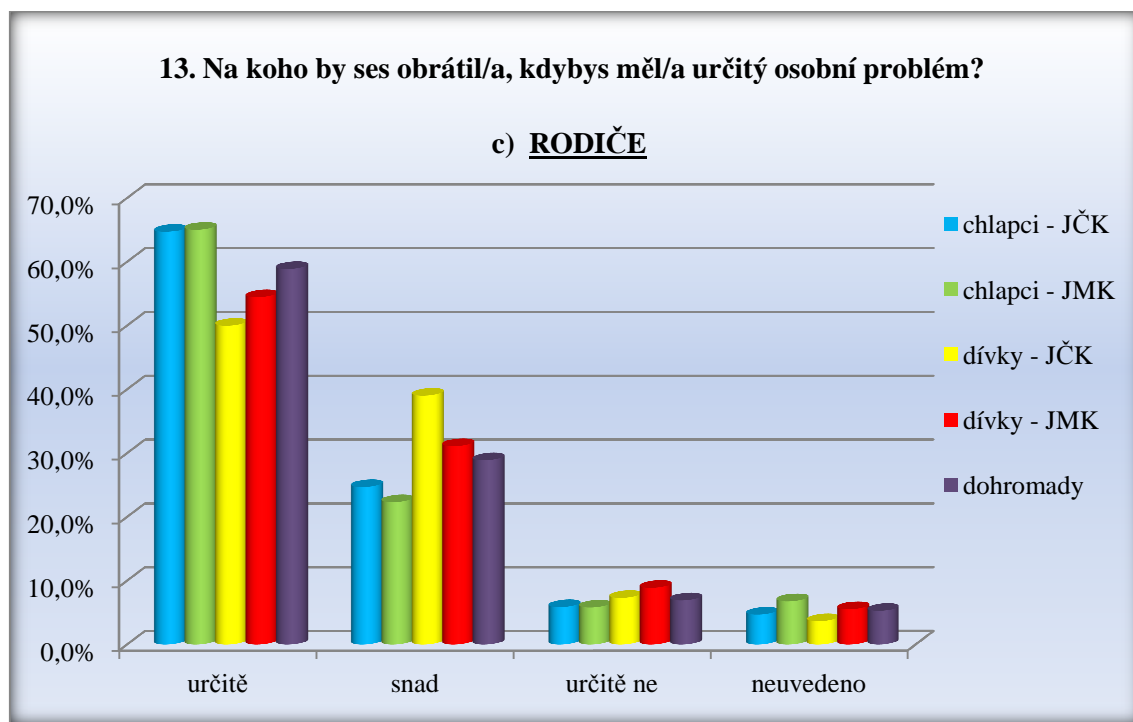


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>určitě</i>	7	11	6	8	32
<i>snad</i>	36	46	35	33	150
<i>určitě ne</i>	33	34	36	44	147
<i>neuvedeno</i>	9	12	5	5	31
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

V případě daného problému by se respondenti **snad** obrátili na učitele nebo učitelku a to 150 (*Jihočeský kraj: chlapci 36 a dívky 35, Jihomoravský kraj: chlapci 46 a dívky 33*), dále to byla odpověď **určitě ne** 147 (*Jihočeský kraj: chlapci 33 a dívky 36, Jihomoravský kraj: chlapci 34 a dívky 44*) respondentů. A nejméně respondentů odpovědělo na **určitě** 32 (*Jihočeský kraj: chlapci 7 a dívky 6, Jihomoravský kraj: chlapci 11 a dívky 8*). Celkem neuvedlo odpověď 31 respondentů.

Graf 36 (ot. č. 13. – „Na koho by ses obrátil/a, kdybys měl/a určitý osobní problém“?)

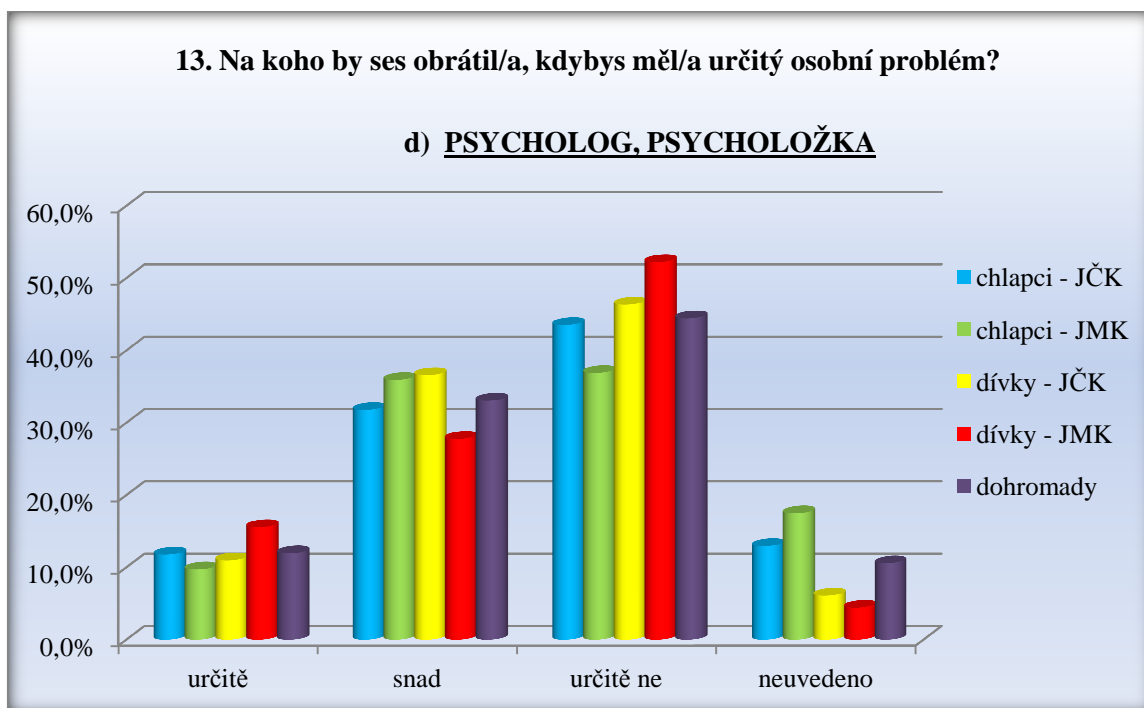


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>určitě</i>	55	67	41	49	212
<i>snad</i>	21	23	32	28	104
<i>určitě ne</i>	5	6	6	8	25
<i>neuveдено</i>	4	7	3	5	19
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

V případě daného problému by se respondenti **určitě** obrátili na rodiče a to 212 (*Jihočeský kraj: chlapci 55 a dívky 41, Jihomoravský kraj: chlapci 67 a dívky 49*) a také na odpověď **snad** a to 104 (*Jihočeský kraj: chlapci 21 a dívky 32, chlapci 23 a dívky 28*) respondentů. Nejméně byla uvedena odpověď **určitě ne** 25 (*Jihočeský kraj: chlapci 5 a dívky 6, Jihomoravský kraj: chlapci 6 a dívky 8*) respondentů. Celkem neuvedlo odpověď 19 respondentů.

Graf 37 (ot. č. 13. – „Na koho by ses obrátil/a, kdybys měl/a určitý osobní problém“?)

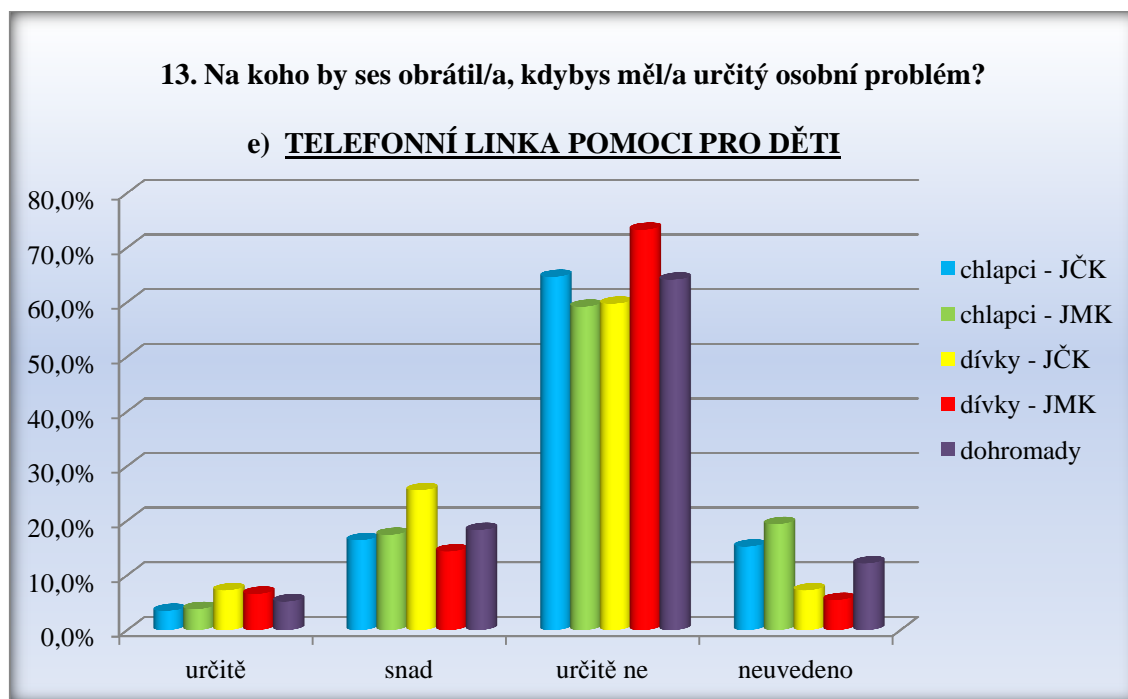


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapani - JČK	chlapani - JMK	dívký - JČK	dívký - JMK	dohromady
<i>určitě</i>	10	10	9	14	43
<i>snad</i>	27	37	30	25	119
<i>určitě ne</i>	37	38	38	47	160
<i>neuvedeno</i>	11	18	5	4	38
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

V případě daného problému by se respondenti **určitě neobrátili** na psychologa nebo psycholožku a to 160 (*Jihočeský kraj: chlapani 37 a dívký 38, Jihomoravský kraj: chlapani 38 a dívký 47*) a také odpověď **snad** 119 (*Jihočeský kraj: chlapani 27 a dívký 30, Jihomoravský kraj: chlapani 37 a dívký 25*) respondentů. Nejméně byla uvedena odpověď **určitě** 43 (*Jihočeský kraj: chlapani 10 a dívký 9, Jihomoravský kraj: chlapani 10 a dívký 14*) respondentů. Celkem neuvedlo odpověď 38 respondentů.

Graf 38 (ot. č. 13. – „Na koho by ses obrátil/a, kdybys měl/a určitý osobní problém“?)

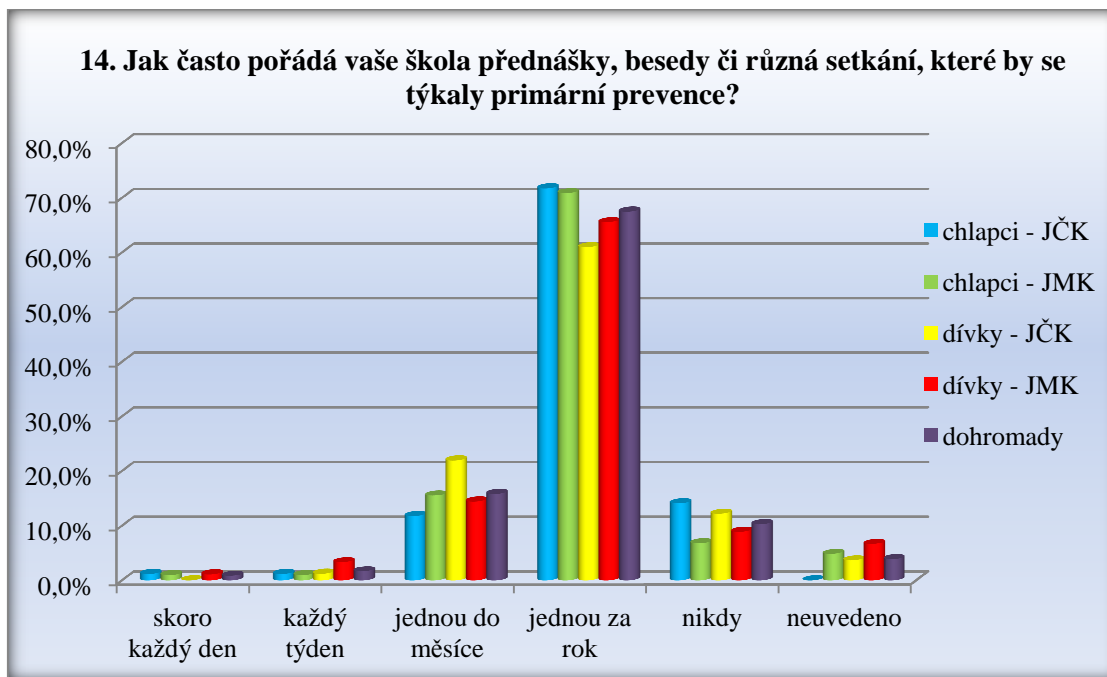


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
určitě	3	4	6	6	19
snad	14	18	21	13	66
určitě ne	55	61	49	66	231
neuvedeno	13	20	6	5	44
součet	85	103	82	90	360

V případě daného problému by se respondenti **určitě neobrátili** na telefonní linku pomoci pro děti a to 231 (*Jihočeský kraj: chlapci 55 a dívky 49, Jihomoravský kraj: chlapci 61 a dívky 66*) a dále odpověď **snad** 66 (*Jihočeský kraj: chlapci 14 a dívky 21, Jihomoravský kraj: chlapci 18 a dívky 13*) respondentů. Nejméně respondenti odpověděli na **určitě** a to 19 (*Jihočeský kraj: chlapci 3 a dívky 6, Jihomoravský kraj: chlapci 4 a dívky 6*). Celkem neuvedlo odpověď 44 respondentů.

Graf 39 (ot. č. 14. – „Jak často pořádá vaše škola přednášky, besedy či různá setkání, které by se týkaly primární prevence“?)

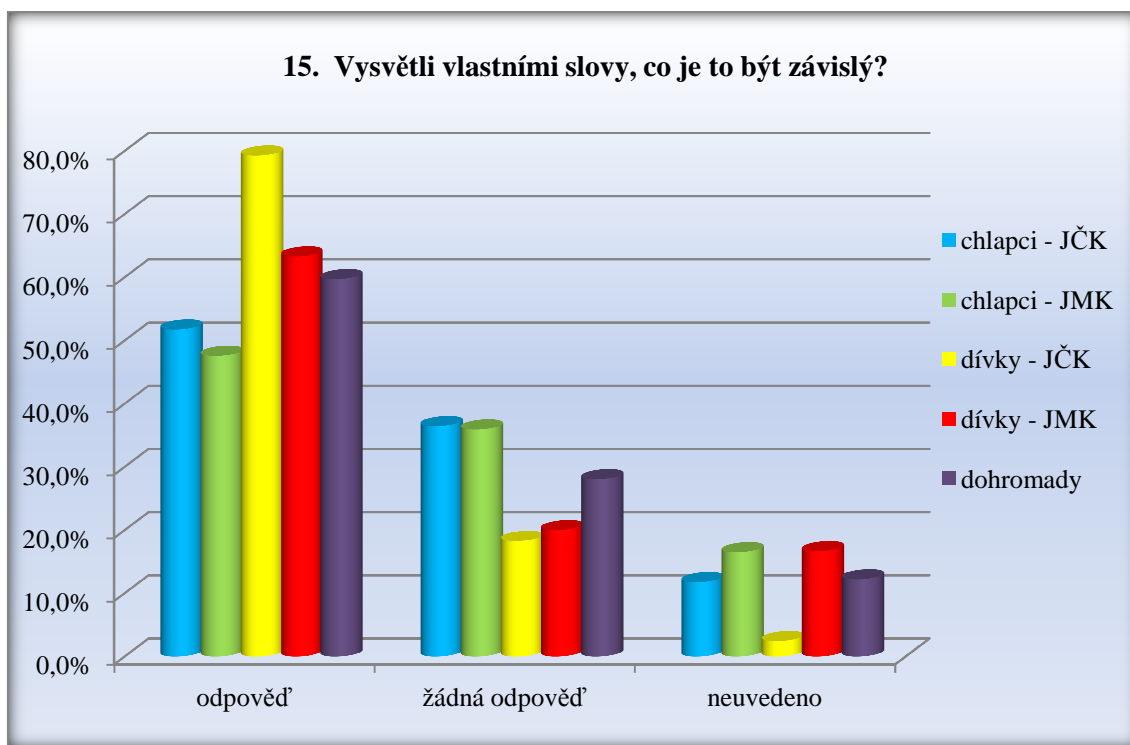


Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
<i>skoro každý den</i>	1	1	0	1	3
<i>každý týden</i>	1	1	1	3	6
<i>jednou do měsíce</i>	10	16	18	13	57
<i>jednou za rok</i>	61	73	50	59	243
<i>nikdy</i>	12	7	10	8	37
<i>nevedeno</i>	0	5	3	6	14
<i>součet</i>	85	103	82	90	360

Nejčastěji škola u jednotlivých respondentů pořádá besedu **jednou za rok** a to 243 (*Jihočeský kraj: chlapci 61 a dívky 50, Jihomoravský kraj: chlapci 73 a dívky 59*). V menší míře jsou to tyto odpovědi a to **jednou do měsíce** 57 (*Jihočeský kraj: chlapci 10 a dívky 18, Jihomoravský kraj: chlapci 16 a dívky 13*) respondentů, odpověď **nikdy** 37 (*Jihočeský kraj: chlapci 12 a dívky 10, Jihomoravský kraj: chlapci 7 a dívky 8*) respondentů, odpověď **každý týden** 6 (*Jihočeský kraj: chlapci 1 a dívky 1, Jihomoravský kraj: chlapci 1 a dívky 3*) respondentů a odpověď **skoro každý den** 3 (*Jihočeský kraj: chlapci 1 a dívky 0, Jihomoravský kraj: chlapci 1 a dívky 1*) respondentů. Celkem nevedlo odpověď 14 respondentů.

Graf 40 (ot. č. 15. – „Vysvětli vlastními slovy, co je to být závislý“?)



Zdroj: Vlastní výzkum

	chlapci - JČK	chlapci - JMK	dívky - JČK	dívky - JMK	dohromady
1 (odpověď)	44	49	65	57	215
2 (žádná odpověď)	31	37	15	18	101
neuveďeno	10	17	2	15	44
součet	85	103	82	90	360

Většina respondentů **dokázala** vysvětlit vlastními slovy, co to je závislost a to 215 (*Jihočeský kraj: chlapci 44 a dívky 65, Jihomoravský kraj: chlapci 49 a dívky 57*). Zbývá část **nedokázala** vysvětlit pojem závislost a to 101 (*Jihočeský kraj: chlapci 31 a dívky 15, Jihomoravský kraj: chlapci 37 a dívky 18*) respondentů. Celkem neuvedlo odpověď 44 respondentů.

5. DISKUZE

Cílem této práce bylo zjistit zkušenost dětské populace s problematikou primární prevence sociálně patologických jevů na základních školách. Rozdílnost jsem srovnávala v grafech.

Graf 1 se zabývá zastoupením jednotlivého pohlaví. Ženské pohlaví je zastoupeno 172 respondenty a mužské pohlaví 188.

Graf 2 se týká věku jednotlivých respondentů a nejvíce je zastoupena věková kategorie od 14 do 15 let.

Graf 3 (otázka č. 1.) se zabývá otázkou drog. 222 respondentů uvádí, že se nikdy s drogou nesetkali. Zbývající část 138 respondentů se s drogou setkává prostřednictvím kamarádů. K nejčastěji poskytnutým drogám patří marihuana, cigarety nebo LSD.

Graf 4 (otázka č. 2.) se zaměřuje na zkušenosti respondentů s pitím alkoholu či tabákem. 172 respondentů má největší příležitost při rodinných oslavách a 142 respondentů uvádí odpověď mimo domov. Věková hranice je uvedena dokonce od 7 let, což vede k určitému zamyšlení nad touto problematikou.

Graf 5 (otázka č. 3.) se týká kouření. Nejčastějšími kuřáky jsou podle 159 respondentů spolužáci a poté následují rodiče.

Graf 6 (otázka č. 4.) se zabývá látkou, která je pro respondenty nebezpečná nebo není nebezpečná. Víno je u 161 respondentů málo nebezpečné a 85 respondentů uvádí, že je víno nepříliš nebezpečné.

Graf 7 (otázka č. 4) znázorňuje látky, které jsou pro respondenty nebezpečné nebo nejsou nebezpečné. Léky jsou podle 151 respondentů docela nebezpečné a jen malá část uvádí, že nejsou nebezpečné.

Graf 8 (otázka č. 4.) se zabývá látkou, která je pro respondenty nebezpečná nebo není nebezpečná. Extáze je podle 226 respondentů velmi nebezpečná látka.

Graf 9 (otázka č. 4.) se zabývá látkou, která je pro respondenty nebezpečná nebo není nebezpečná. Cigarety jsou podle 134 respondentů docela nebezpečné a 107 respondentů uvádí, že jsou velmi nebezpečné.

Graf 10 (otázka č. 4.) se zabývá jednotlivými látkami, které jsou pro respondenty nebezpečné nebo nejsou nebezpečné. Těkavé látky jsou podle 167 respondentů velmi nebezpečné.

Graf 11 (otázka č. 4.) znázorňuje látku, která je pro respondenty nebezpečná nebo není nebezpečná. 294 respondentů uvádí, že je heroin velmi nebezpečná látka.

Graf 12 (otázka č. 4) znázorňuje látku, která je pro respondenty nebezpečná nebo není nebezpečná. Kofein je pro 134 respondentů málo nebezpečná látka a je zřejmé, že většina respondentů má zkušenost s pitím kávy.

Graf 13 (otázka č. 4.) se zabývá nad látkou, která je pro respondenty nebezpečná nebo není nebezpečná. 116 respondentů nejvíce uvádí odpověď, že destiláty jsou docela nebezpečné.

Graf 14 (otázka č. 4.) se zabývá látkou, která je pro respondenty nebezpečná nebo není nebezpečná. Podle 110 respondentů pivo nepatří mezi nebezpečné látky.

Graf 15 (otázka č. 4.) se zabývá látkou, která je pro respondenty nebezpečná nebo není nebezpečná. Pervitin patří mezi látku, která je podle 223 respondentů velmi nebezpečná.

Graf 16 (otázka č. 4.) znázorňuje látku, která je pro respondenty nebezpečná nebo není nebezpečná. K takovým látkám patří marihuana a podle 140 respondentů je to velmi nebezpečná látka.

Graf 17 (otázka č. 4.) znázorňuje látku, která je pro respondenty nebezpečná nebo není nebezpečná. 246 respondentů uvádí, že čokoláda nepatří mezi nebezpečné látky.

Graf 18 (otázka č. 4.) se zabývá nad aktivitou, která může být pro respondenty nebezpečná nebo není nebezpečná. Gambling je podle 148 respondentů velmi nebezpečný, a nejvíce této chorobné závislosti podlehnou muži.

Graf 19 (otázka č. 5.) se zabývá pojmem šikana. 338 respondentů uvádí správnou odpověď a také umí daný pojem vysvětlit vlastními slovy.

Graf 20 (otázka č. 6.) zobrazuje časté používání počítače. 303 respondentů využívá počítač denně, což může vést k zamyšlení, jak děti v dnešní době tráví volný čas.

Graf 21 (otázka č. 7.) zobrazuje časté využívání internetu. 209 respondentů využívá internet ke vzájemné komunikaci mezi přáteli. V jiném případě respondenti využívají internet k programování, ke stahování filmu nebo k nakupování oblečení apod.

Graf 22 (otázka č. 8.) zobrazuje dostupnost informací o problematice primární prevence. 195 respondentů nejvíce získává informace od učitelů ve škole.

Graf 23 (otázka č. 9.) zobrazuje, že se v zeměpisu 213 respondentů s danou problematikou nikdy neseťkává.

Graf 24 (otázka č. 9.) zobrazuje, že v občanské výchově se 165 respondentů velmi často setkává s jednotlivou problematikou.

Graf 25 (otázka č. 9.) znázorňuje, že v rodinné výchově se 196 respondentů také velmi často setkává s danou problematikou. Jedná se o vyučovací předmět, kde se daná problematika velmi často probírá.

Graf 26 (otázka č. 9.) zobrazuje, že se v přírodopisu 134 respondentů nikdy neseťkává s problematikou prevence.

Graf 27 (otázka č. 9.) znázorňuje, že v dějepisu se 241 respondentů nikdy neseťkává s problematikou prevence.

Graf 28 (otázka č. 9.) zobrazuje, že v cizím jazyce se 258 respondentů nikdy neseťkává s danou problematikou.

Graf 29 (otázka č. 9) zobrazuje, že v českém jazyce se 207 respondentů s danou problematikou nikdy neseťkává.

Graf 30 (otázka č. 9.) se zabývá tím, že 96 respondentů se neseťkává s touto problematikou v následujících předmětech např. v chemii, v tělesné výchově, matematice a ve fyzice. 182 respondentů neuvádí odpověď, protože nejsou schopni vymyslet, v jakém vyučovacím předmětu by se s problematikou prevence mohli setkat.

Graf 31 (otázka č. 10.) ukazuje, že na jednotlivých školách se vyskytují především průměrní žáci se známkami 2 a 3.

Graf 32 (otázka č. 11.) zobrazuje značně vyrovnané odpovědi. 177 respondentů nezná svého školního metodika prevence.

Graf 33 (otázka č. 12.) znázorňuje spokojenost žáků na jednotlivých školách v Jihomoravském a Jihočeském kraji. 131 respondentů uvádí, že jsou spokojeni se školou, kterou navštěvují a o něco méně je zaznamenána odpověď ani spokojenost/ani nespokojenost.

Graf 34 (otázka č. 13.) zobrazuje, že v případě osobního problému se 214 respondentů určitě obrátí na své kamarády.

Graf 35 (otázka č. 13.) znázorňuje, že v případě osobního problému se 150 respondentů snad obrátí na konkrétního učitele. Je zřejmé, že respondenti mají k pedagogům stále důvěru.

Graf 36 (otázka č. 13.) znázorňuje, že v případě osobního problému se 212 respondentů určitě obrátí na své rodiče.

Graf 37 (otázka č. 13.) zobrazuje, že v případě osobního problému se 160 respondentů neobrátil na psychologa či psycholožku.

Graf 38 (otázka č. 13.) zobrazuje, že v případě osobního problému 231 respondentů určitě nevyužije telefonní linku pomoci pro děti.

Graf 39 (otázka č. 14.) zobrazuje určitou spolupráci školy v rámci přednášek či besed, týkající se primární prevence. 243 respondentů uvádí, že škola pořádá přednášky a besedy jednou do roka.

Graf 40 (otázka č. 15.) ukazuje, že 215 respondentů dovede vysvětlit vlastními slovy pojem závislost a zbylá část respondentů nedokáže popsat daný pojem.

6. ZÁVĚR

Problematikou primární prevence na školách se zabývá spousta autorů. Většina těchto autorů se shoduje na tom, že je potřeba se tomuto tématu věnovat a neustále předkládat nové informace, které jsou pro žáky základních škol velmi potřebné. Jedním z hlavních úkolů každé základní školy je, aby žáci měli dostatečné znalosti a informace o návykových látkách. Pedagogové by měli žákům pomáhat a snažit se s nimi probrat konkrétní problémy. Důležitou součástí je také komunikace rodiny se školou. Vůči rizikovému chování se rodina často jeví jako dezorientovaná a nekompetentní a zároveň není připravena přijímat podněty ze strany školy a zapojovat se do výchovné spolupráce.

Domnívám se, že cíle, které jsem si stanovila na začátku své práce, byly splněny. V případě prvního cíle byly odpovědi v rámci jednotlivých krajů značně odlišné. V Jihomoravském kraji měli žáci s návykovými látkami více zkušeností, což přičítám především faktu, že z tohoto kraje bylo více respondentů. Avšak nemění to nic na tom, že se v obou krajích žáci základních škol s návykovými látkami setkávají poměrně často. U druhého cíle bylo zřejmé, že některé odpovědi se značně lišily u chlapců a u dívek a to především v přístupu k vyplňování dotazníků u některých chlapců, kteří své odpovědi brali na lehkou váhu. Jednalo se pouze o malé procento nevyplněných dotazníků. Obecně zkušenosti s návykovými látkami měli chlapci a dívky téměř stejné.

Z výsledků výzkumu vyplynulo, že žáci jednotlivých základních škol mají o této problematice dostatečný přehled. V několika případech si respondenti nevěděli rady, např. neznali příjmení školního metodika prevence, a dále měli potíže s vyplněním otevřené otázky, ve které měli vlastními slovy vysvětlit pojem závislost.

Výzkum, který jsem prováděla pouze na základních školách, by bylo do budoucna vhodné rozšířit i pro střední školy. V tomto případě bych předpokládala rozdílnější výsledky mezi základními a středními školami z důvodu preference jiných návykových látek různými věkovými skupinami.

Z mého pohledu bylo psaní této bakalářské práce velmi přínosné. Získala jsem dostatečný přehled o problematice a zároveň jsem se zúčastnila několika konferencí,

které mě v tomto směru také velmi obohatily. Zaujalo mě např., že v současnosti máme k dispozici svépomocné weby pro hazardní hráče automatů a nově se také připravuje svépomocný online program pro osoby závislé na alkoholu, který vytváří klinika Adiktologie. Tyto programy mohou být stále více využívány díky zvyšujícímu se počtu uživatelů na internetu. Vítána je především jejich snadná dostupnost, protože internet je v dnešní době součástí většiny domácností.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. BARTLOVÁ, S.: *Sociální patologie*. 1.vyd. 1998. 53s. ISBN 80-7013-259-0.
2. FISCHER, S., ŠKODA, J.: *Sociální patologie – analýza příčina možnosti ovlivňování sociálně pedagogických jevů*. 1.vyd. Grada Publishing, 2009. 218s. ISBN 978-80-247-2781-3.
3. FISCHER, S.: *Sociální patologie: Propedeutika*. 1.vyd. Ústí nad Labem, 2006. 144s. ISBN 80-7044-812-1.
4. GALLA, M. a kol.: *Jak ve škole vytvořit zdravější prostředí – příručka o efektivní školní drogové prevenci*. 1.vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2005. 156s. ISBN 80-86734-38-2.
5. CHARVÁT, M. a kol.: *Čtyřúrovňový model kvalifikačních stupňů pro pracovníky v primární prevenci rizikového chování ve školství*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze & Togga 2012. 39s. ISBN 978-80-87258-71-2.
6. KOZLOVÁ, L. a kol.: *Jak psát bakalářskou a diplomovou práci*. 2.vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích – Zdravotně sociální fakulta, 2009. 55s. ISBN: 978-80-7394-155-0.
7. KRAUS, B., HRONCOVÁ, J. a kol.: *Sociální patologie*. 2.vyd. Gaudeamus, Hradec Králové, 2010. 325s. ISBN 978-80-7435-080-1.
8. LEŠKOVÁ, L: *Causes of pathological behavior of children and the possibilities of social prevention*. 1st ed. in Tribun EU. Tribun EU: Brno 2010. 73s. ISBN 978-80-7399-927-8.
9. MARÁDOVÁ, E.: *Prevence závislostí*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 28s. ISBN80-86991-70-9.
10. MARTANOVÁ, V. a kol.: *Učební texty ke specializačnímu studiu pro školní metodiky prevence*. 1.vyd. Praha: Centrum adiktologie psychiatrické kliniky 1. lékařské fakulty a VFN, Univerzita Karlova, 2007. 159s. ISBN 978-80-254-0525-3.
11. Městská policie Brno. *Přehled výukových programů pro ZŠ na školní rok 2012-2013* [online]. [cit. 2012-01-10]. Dostupný z: <http://www.mpb.cz/prehled-vyukovych-programu-pro-zs-na-skolni-rok-2012-2013/>

12. MIOVSKÝ, M. a kol. *Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze & Togga 2012. 220s. ISBN 978-80-87258-89-7.
13. MIOVSKÝ, M. a kol.: *Návrh doporučené struktury minimálního preventivního programu prevence rizikového chování pro základní školy*. 1.vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze & Togga 2012. 100s. ISBN 978-80-87258-74-3.
14. MIOVSKÝ, M. a kol.: *Primární prevence rizikového chování ve školství*. 1.vyd. Praha: Sdružení SCAN, Univerzita Karlova v Praze & Togga 2010. 253s. ISBN 978-80-87258-47-7.
15. MŠMT. *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních* [online]. [cit. 2012-01-10]. Dostupný z: <<http://www.msmt.cz/socialni-programy/metodicke-doporuceni-k-primarni-prevenci-rizikoveho-chovani>>
16. MÜHLPACHR, P.: *Sociální patologie*. Masarykova univerzita – Pedagogická fakulta. Brno 2001. 104s. ISBN 80-120-2511-5.
17. NEŠPOR, K., CSÉMY L., SOVINOVÁ H.: *Programy prevence závislosti a možnosti jejich hodnocení*. 1.vyd. Státní zdravotní ústav, Praha 1998. 68s. ISBN 80-7011-110-8.
18. NEŠPOR, K., CSÉMY, L.. *Léčba prevence závislosti – příručka pro praxi*. 1.vyd. Psychiatrické centrum Praha, 1996. 203s. ISBN 80-85121-52-2.
19. NEŠPOR, K., PERNICOVÁ, H., CSÉMY, Z.: *Jak zůstat fit a předejít závislostem*. 1.vyd. Portál, Praha, 1999. 112s. ISBN 80-7178-299-8.
20. NEŠPOR, K., PROVAZNÍKOVÁ H.: *Slovník prevence problémů působených návykovými látkami*. 2.vyd. Státní zdravotní ústav, Praha, 1997. 55s. ISBN 80-7071-050-0.
21. NEŠPOR, K.. *Vaše děti a návykové látky*. 1.vyd. Praha: Portál, 2001. 157s. ISBN 80-7178-515-6.
22. NEŠPOR, K.: *Návykové chování a závislost: současné poznatky a perspektivy léčby*. 3.vyd. Praha: Portál, 2007. 152s. ISBN 978-80-7367-267-6.
23. PELIKÁN, J.: *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2.vyd. Karolinum, Praha, 2011. 270s. ISBN 978-80-246-1916-3.

24. PRŮCHA, J.: *Pedagogický slovník*. 4.vyd. Praha: Portál, 2008. 322s. ISBN 978-80-7367-416-8.
25. PRUNNER, P.: *Psychologie gamblerství aneb sázka na štěstí*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 273s. ISBN 978-80-7380-074-1.
26. ŘEHULKA, E.: *Prevence závislostí ve škole*. Brno: MSD, 2008. 105s. ISBN 978-80-7392-077-7.
27. ŘÍČAN, P., JAROŠOVÁ, P.: *Jak na šikanu*. 1.vyd. Grada Publishing, a.s., 2010. 155s. ISBN 978-80-247-2991-6.
28. SEKOT, A.: *Úvod do sociální patologie*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010. 193s. ISBN 978-80-210-5261-1.
29. ŠVEC, J. a kol.: *Jak zlepšit vztahy v naší třídě: kurz osobnosti a sociální výchova pro žáky 2. stupně ZŠ*. 1.vyd. Praha: Projekt Odyssea, 2007. 234s. ISBN 978-80-87145-27-2.
30. TYŠER, J.: *Školní metodik prevence*. 1.vyd. Most: Hněvín, 2006. 103s. ISBN 80-86654-17-6.
31. ZÁŠKODNÁ, H.: *Sociální deviace dětí a mládeže*. 1.vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 1998. 94s. ISBN 80-7042-519-9.

8. KLÍČOVÁ SLOVA

Minimální preventivní program

Primární prevence

Rizikové chování

Sociálně patologické jevy

Školní metodik prevence

Základní škola

Závislost

9. PPŘÍLOHY

9.1 Seznam příloh

Příloha č. 1: Hlavní subjekty systému resortu školství, mládeže a tělovýchovy
pro oblast primární prevence

Příloha č. 2: Minimální preventivní program 2011/2012

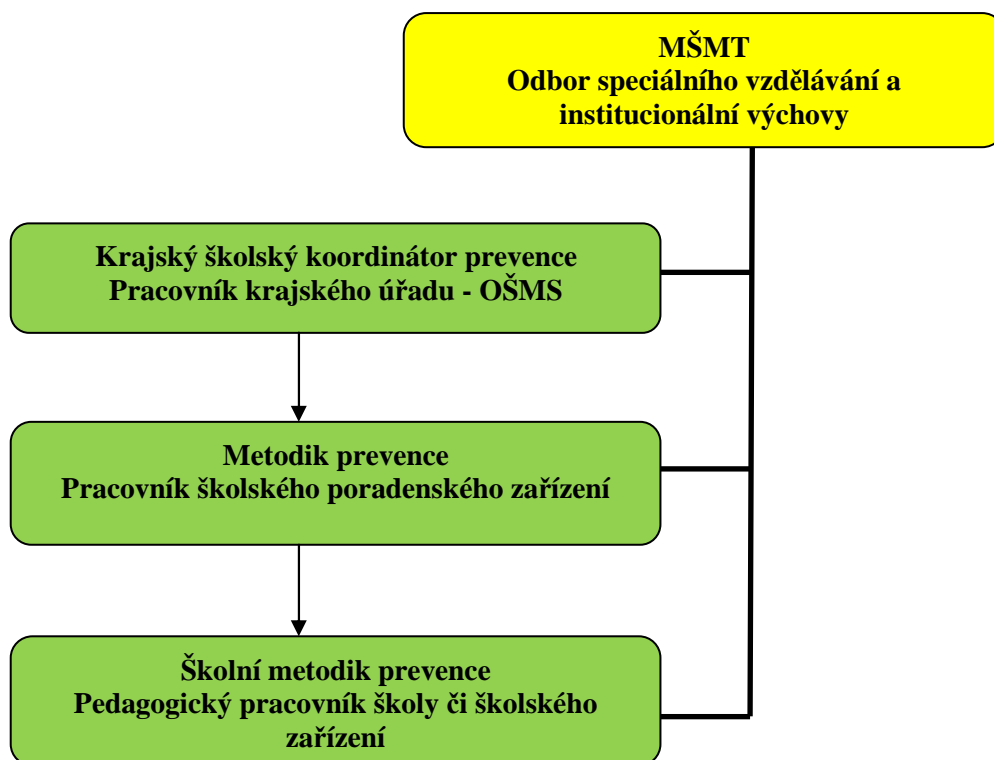
Příloha č. 3: Pomůcka při přípravě a tvorbě MPP

Příloha č. 4: Vzor tiskopisu Poučení pro rodiče o preventivním programu

Příloha č. 5: Dotazník

Příloha č. 1

Hlavní subjekty systému resortu školství, mládeže a tělových pro oblast primární prevence



Zdroj: MŠMT, 2005

Příloha č. 2

Minimální preventivní program 2011/2012

Následující MPP byl vypracován na ZŠ ve Znojmě.

Úvod

V současné době víme, že prevence rizikového chování je celospolečenský problém. Problematika užívání návykových látek, záškoláctví, šikany, rasismu a xenofobie, vandalismu, kriminality, delikvence a mnohých jiných projevů rizikového chování se dotýká i žáků, kteří navštěvují základní školu. Proto musí být preventivní výchovně vzdělávací působení neoddělitelnou součástí života školy. Cílem minimálního preventivního programu je ve spolupráci s rodiči formovat takovou osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se, dělat rozhodnutí, která si bude vážit svého zdraví, bude umět nakládat se svým volným časem a zvládat základní sociální dovednosti.

Řízení a realizace preventivních aktivit

Za realizaci Minimálního preventivního programu zodpovídá školní metodik prevence, který koordinuje práci jednotlivých učitelů a externích spolupracovníků. Školní metodik se podílí na analýze současného stavu a zároveň na řešení jednotlivých problémů. O průběhu naplňování Minimálního preventivního programu informuje vedení školy a spolu s ním pravidelně vyhodnocuje aktuální situaci ve škole.

Primární prevence v rámci jednotlivých vyučovacích předmětů

I. stupeň

Primární prevenci na prvním stupni má na starosti třídní učitel. S jednotlivými tématy se děti setkávají především v prvouce, přírodovědě a vlastivědě. Při výuce lze využít různých metod, např. výklad, předávání informací, samostatnou práci, skupinovou práci, projektové vyučování, dramatickou výchovu nebo využít materiály školy z oblasti primární prevence.

1. třída

- osobní bezpečí
- základní zásady
- mezilidské komunikace
- vztahy v dětském kolektivu
- každý člověk je jiný

- základní hygienické návyky
- využití volného času
- rodina, jako bezpečné místo

2. třída

- lidské tělo
- zdraví a jeho ochrana
- zacházení s léky
- režim dne
- vztahy mezi lidmi
- chování v krizových situacích

3. třída

- pojmy z oblasti prevence, sexuální výchovy a drogové závislosti
- zdraví a jeho ochrana
- lidé kolem nás
- multikulturní výchova
- využívání volného času
- ochrana proti obtěžování cizí osobou

4. třída

- lidské tělo, odlišnost mezi pohlavími
- životospráva a důsledky nevhodných návyků
- využívání volného času
- pojmy drogová závislost, a sexuální výchova
- vztahy v dětském kolektivu

5. třída

- domov, rodina, důvěra, vztahy
- léčivé a návykové látky
- vztahy v dětském kolektivu
- komunikace
- poznatky o negativních vlivech tabáku a alkoholu
- puberta
- nebezpečí při komunikaci s cizími osobami

Cíl

Po pěti letech by děti měly umět:

- definovat rodinu jako zázemí a útočiště
- zvládat rozdíly v komunikaci s dětmi a dospělými
- mít základní sociální dovednosti
- umět se chránit před cizími lidmi
- mít základní zdravotní návyky
- umět si správně zorganizovat svůj volný čas
- umět rozlišit léky a návykové látky
- znát přesné informace o alkoholu, tabáku a dalších návykových látkách
- znát následky užívání návykových látek
- umět odmítat

II. stupeň

Práce na druhém stupni je velmi náročná na koordinaci, tak aby byla probrána všechna témata, ale nedocházelo k jejich překrývání a přesycení žáků informacemi. S tématy z oblasti prevence se pracuje v předmětech občanská výchova, výchova ke zdraví, přírodopis, chemie, dějepis, český jazyk a literatura. K práci s tématy lze využít metod výkladu, samostatné práce, práce s médii, projektové vyučování, skupinová práce, hraní rolí, práce s materiálem, besed, přednášek.

6. třída

- vhodná náplň volného času, zdravý životní styl
- ochrana zdraví
- rodina a její funkce pro zdravý rozvoj jedince
- osobní bezpečí, způsob chování v krizových situacích
- rizika zneužívání návykových látek
- způsoby odmítání

7. třída

- komunikace mezi lidmi
- mezilidské vztahy
- péče o zdraví, život s handicapem
- sexuální výchova, vztahy mezi dívkami a chlapci
- osobní bezpečí, šikana, sexuální násilí
- drogy a jejich dělení, účinky, prevence

8. třída

- fyziologie, působení drog na oběhový, nervový a dechový systém
- tělesné, duševní a sociální změny u závislého člověka
- rozvoj sebepoznání a sebepojetí
- řešení problémů, chování v krizových situacích, konflikty
- agresivita, šikana, různé formy násilí
- sexuální výchova, odlišnosti, deviace
- drogová závislost, kontaktní centra

9. třída

- sebevědomí, sebepojetí, rozvoj osobnosti
- zdravé sexuální chování
- volba životního partnera
- sociální výchova, vztah k jiným kulturám, národnostem
- komunikace
- právní odpovědnost, trestní normy

Cíl

Žáci by před opuštěním ZŠ měli znát a umět:

- pojmenovat základní návykové látky
- znát jejich účinky na lidský organizmus
- orientovat se v problematice závislosti
- znát základní právní normy
- vědět, kde jsou kontaktní místa pro danou problematiku
- posilovat své sebevědomí
- správně se rozhodovat, odmítat
- zaujímat zdravé životní postoje
- orientovat se v problematice sexuální výchovy
- bránit se různým formám násilí, vědět, kde hledat pomoc
- zvládat základní sociální dovednosti

Nadstavbové aktivity v rámci školy

Tím rozumíme vše, co se pro děti připravuje nad rámec běžné výuky.

Den otevřených dveří

Slouží především k prezentaci práce školy, ale dává zároveň možnost seznámit rodiče s koncepcí školy a prací v ní. Na jeho průběhu se podílejí i žáci, kteří se tímto učí prezentovat svou práci a výsledky a zároveň posilují svůj vztah ke škole, školnímu kolektivu.

Den vzájemného porozumění

Slouží k rozvoji spolupráce mezi všemi žáky školy a jeho cílem je napomoci budování zdravého školního klimatu a eliminovat případné náznaky šikany.

Sportovní den

Akce je pořádána pro žáky druhého stupně, probíhají různá sportovní utkání mezi jednotlivými třídami.

Dětský den

U příležitosti Dne dětí je organizován pro žáky 2. stupně orientační závod, který je doplněn o ukázky práce Policie ČR, zásady poskytování první pomoci a další doprovodné soutěže. Učitelé 1. stupně organizují pro své žáky tradiční karneval.

Školní parlament

Zástupci všech tříd se pravidelně setkávají s výchovnou poradkyní a řeší aktuální problémy, vznášejí požadavky a zpětně informují žáky své třídy.

Sportovní soustředění

Podzimní týdenní kurz pro zájemce se zaměřením na volejbal. Zimní lyžařský výcvik pro žáky 7. ročníků a sportovních tříd, utužování kolektivu, mezilidské vztahy. Letní a zimní škola v přírodě pro žáky I. stupně.

Akce pořádané v rámci KPPP (spolupráce s odborníky)

1. ročník – Národní park přichází do škol (Národní park Podyjí)
2. ročník – Ajaxův zápisník (návštěva policisty ve třídě, plnění různých úkolů od psa Ajaxe)
3. ročník – Preventivní program městské policie (Městská policie Znojmo)
4. ročník – Kamarádi, můj volný čas a já (Dům dětí a mládeže Znojmo)
5. ročník – Školy přicházejí do Národního parku Podyjí
6. ročník – Školy přicházejí do Národního parku Podyjí
7. ročník – PEER program a právní vědomí (rozsah 8 hodin, realizuje Peer klub Dům dětí a mládeže Znojmo a kurátoři MěÚ Znojmo)
8. ročník – beseda na téma Právní vědomí (Policie ČR), beseda s gynekologem
9. ročník – beseda na téma obchodování s lidmi (Charita Znojmo)

Na další případné změny a nabídky reaguje škola v průběhu roku, tento program lze přizpůsobit konkrétním požadavkům, které mohou vyvstat.

Volnočasové aktivity pro žáky

Kromě rozšířené výuky jazyka anglického se naše škola zaměřuje i na rozšířenou výuku tělesné výchovy, proto část žáků věnuje svůj volný čas sportovní přípravě. Na škole dále působí řada zájmových kroužků rozmanitého zaměření pro žáky různého věku. Žáci školy se účastní kroužků a akcí pořádaných i jinými organizátory (např. Dům dětí a mládeže Znojmo, sportovními organizacemi). Výsledky práce žáků jsou prezentovány i na veřejnosti (výstavy, účast v soutěžích, sportovní utkání a další).

Informování rodičů

- třídní schůzky
- den otevřených dveří
- konzultační hodiny (dle dohody)
- internetové stránky školy
- přehled klasifikace na internetu
- informační nástěnka

Kontakty:

Zde by měly být uvedeny telefony pro konkrétní situace. A také je velmi důležité, aby v tomto programu byl uveden *okresní metodik prevence, školní metodik prevence a výchovný poradce*.

Spolupráce s učiteli:

porady třídních učitelů
pedagogické rady

Metodický postup při řešení:

a) záškoláctví

- do 10 hodin – pohovor s rodiči
- více jak 10 hodin – výchovná komise školy
- více jak 20 hodin – písemné nahlášení
Postih:
 - ✓ 1–6 neomluvených hodin – důtka ředitele školy
 - ✓ 7–14 neomluvených hodin – chování uspokojivé
 - ✓ 15 a více neomluvených hodin – chování neuspokojivé

b) šikana

- 1) konfrontace pozorování s ostatními učiteli
- 2) konzultace dalšího postupu s vedením školy
- 3) vyslechnout více nezaujatých svědků
- 4) spojit se s rodiči případné oběti, poprosit je o spolupráci
- 5) citlivě a diskrétně vyslechnout oběť
- 6) vyslechnout agresory tak, aby byla znemožněna jejich domluva
- 7) svolání výchovné komise (Ta posoudí, zda se jedná o šikanu, v jakém rozsahu a navrhne způsob potrestání, to závisí na věku, intenzitě šikany a na tom, zda se jednalo o první případ, nebo o recidivu.)
- 8) individuálně pozvat rodiče agresorů, sdělit jim navrhovaná opatření a požádat je o spolupráci, zdůraznit možnost nápravy (Pokud odmítají jakoukoliv spolupráci, zvážit možnost oznámení na OPD a Policii ČR)
- 9) pozvat rodiče obětí, domluvit se na opatřeních
- 10) teprve nyní rozebrat situaci se třídou, prodiskutovat, vysvětlit nebezpečnost, oznámit potrestání viníků
- 11) pokud se situace vyřeší pouze odchodem některých žáků, měl by odejít agresor

c) drogy

.....byly u žáka nalezeny dovolené drogy

Právní a další úvaha: Pití a kouření pod povolenou věkovou hranici. Směrnice k užívání povolených medikamentů u mládeže. Být si vědom možnosti zneužití těkavých látek. Ve školním řádu by mělo být, že i alkohol a cigarety do prostor škol nepatří. V případě nalezení jasný postup.

Zvaž: Za jakých okolností lze látku odebrat? Prodiskutovat problém se žákem nebo zajistit, aby ho projednal se školním psychologem nebo výchovným poradcem, nebo jiným členem poradního týmu školy.

Další možnosti: Informovat rodiče nebo právní zástupce žáka; rozhodnout, zda informovat ostatní členy sboru; rozhodnout, zda iniciovat obecnou rozpravu s místním protidrogovým koordinátorem.

.....bylo u žáka zjištěno nedovolené vlastnictví zakázané drogy

Právní a další úvaha: Dle novely zákona č.112/1998 Sb., kterým se doplňuje zákon č. 140/1961 a č. 200/1996 je zakázáno vlastnit větší množství drogy. Učiteli není dovoleno bez svolení žáka provádět šetření. Pouze policie je oprávněna u osob podezřelých ze zneužívání drog provádět toto šetření. Stanovena ohlašovací povinnost.

Zvaž: Odebrat látku a (pokud nehodláte učinit další opatření) zničit ji (za přítomnosti svědka) nebo (hodláte-li učinit další opatření) uložit ji na bezpečné místo (je-li možno do školního sejfu) se záznamem o případu. Provést záznam o případu podle platných směrnic školy. Prodiskutovat případ se žákem nebo zajistit intervenci školního psychologa nebo výchovného poradce.

Doporučuji: Látku neodebírat a žáka neoddělovat od drogy, neprohledávat ho a nešacovat a mít po ruce svědky a přivolat policii ČR, která by měla věc prošetřit. Je možné pokud to situace dovoluje ho před nejméně dvěma a více svědky dovést do místnosti, kde je klid (kabinet, sborovna) nebo v určitých případech vyčkat na místě. Nechat ho samotného vyndat látku na stůl. Do příjezdu policie musí mít dohled nejméně 2-3 osoby. V každém případě záznam, prodiskutovat problém se žákem (nejlépe ŠMP), informovat rodiče a pokud to vyžaduje situace informovat ostatní členy pedagogického sboru včetně TU (třídního učitele).

Další možnosti: Informovat rodiče nebo právní zástupce žáka rozhodnout, zda informovat ostatní členy sboru; rozhodnout, zda je nutné postoupit případ dále (orgány sociálně právní ochrany dětí, policie); rozhodnout, zda iniciovat obecnou rozpravu s místním protidrogovým koordinátorem.

.....je ve škole nalezen žák pod vlivem drog nebo alkoholu, nebo trpí abstinenčními příznaky

Právní a další úvaha: Prioritou číslo jedna je zajistit žákovi i ostatním bezpečnost. Učiteli není dovoleno bez svolení žáka provádět šetření. Pouze policie je oprávněna u osob podezřelých ze zneužívání drog provádět toto šetření. Setrvat se žákem nebo zajistit, aby někdo setrval do té doby, než pominou účinky, v případě nutnosti vykonat první pomoc a volat lékařskou pomoc. Uvědomění rodičů, případně OSPOD (zajistí ŠMP). S ředitelem udělat jasné kroky a postup dle školského řádu jisté školy.

Zvaž: Postupovat podle doporučení uvedených v MPP. Provést záznam o případu. Prodiskutovat případ se žákem nebo zajistit, aby ho projednal se školním psychologem, nebo výchovným poradcem.

Další možnosti: Informovat rodiče nebo právní zástupce žáka rozhodnout, zda informovat ostatní členy sboru. Rozhodnout, zda je nutné postoupit případ dále; rozhodnout, zda iniciovat obecnou rozpravu s místním protidrogovým koordinátorem

.....je žák přistižen při prodeji drog

Právní a další úvaha: Prodej drog je nezákonný. Jde o ohrožení mravní výchovy dítěte.

Doporučuji: před minimálně dvěma svědky ho nechat, aby sám ukázal drogu a přivolał policii.

Zvaž: Odebrat látku a uložit ji na bezpečném místě (je-li možnost ve školním sejfu) se záznamem o případu. Provést záznam o případu. Prodiskutovat případ se žákem nebo zajistit, aby ho projednal se školním psychologem, nebo výchovným poradcem.

Další možnosti: Je-li to vhodné, informovat členy sboru. Kontaktovat policii. Zvážit, zda je vhodné informovat žáky.

.....byly ve škole nalezeny drogy nebo vybavení k jejich užívání

Právní a další úvaha: Existuje vážný problém s bezpečnou likvidací používaného injekčního vybavení.

Zvaž: Zajistit bezpečné uložení drogy nebo vybavení (bude předáno policii). Provést záznam o případu.

Další možnosti: Je-li to vhodné, informovat členy sboru. Kontaktovat policii. Zvážit, zda je vhodné informovat žáky.

....žák se svěřil s tím, že užívá drogy

Právní a další úvaha: Vzhledem k věku žáka mohou probíhat právní úvahy týkající se zachování mlčenlivosti.

Zvaž: Nabídnout radu a podporu. Obezřetnost týkající se zachování mlčenlivosti. Je-li nutno, obrátit se na relevantní služby.

Další možnosti: Vhodnou formou informovat rodiče, zvážit, zda bude pro žáka prospěšné, postoupí-li se jeho případ poradenství.

...škola zjistí, že v místě kde sídlí, lze sehnat drogy

Právní a další úvaha: Škola nenese právní odpovědnost mimo své území, má však nicméně v komunitě svou roli a morální odpovědnost.

Zvaž: Spojit se s místními organizacemi, zvláště s policií a sdělit jim odpovídající informace. Je-li to vhodné, informovat žáky. Je-li vhodné informovat rodiče.

Další možnosti: Zajistit, aby pracovníci školy byli dobře informováni o místních problémech ve vztahu k drogám.

...rodič(e) žáka vykazuje(i) problémy se zakázanými drogami nebo alkoholem

Právní a další úvaha: Na učitelích lze vyžadovat, aby podle závažnosti a možného ohrožení dítěte poskytli přiměřené informace příslušným pracovníkům nebo organizacím v oblasti sociální péče.

Zvaž: Rodičům doporučit, aby se obrátili na poradenské služby. Nabídnout žákovi příslušné informace a podporu.

Další možnosti: Zvážit, zda bude pro žáky prospěšné, postoupí-li se jeho případ poradenství.

...hledají rodiče ve škole radu, jak řešit problémy s drogami u svého dítěte

Právní a další úvaha: Respektovat specifika každého jednotlivého případu - informace o poskytovaných službách.

Zvaž: Rodičům doporučit, aby se obrátili na poradenské služby.

Další možnosti: Zvážit, zda bude pro žáka prospěšné, postoupí-li se jeho případ poradenství.

...trpí problémy se zakázanou drogou nebo alkoholem pracovník školy

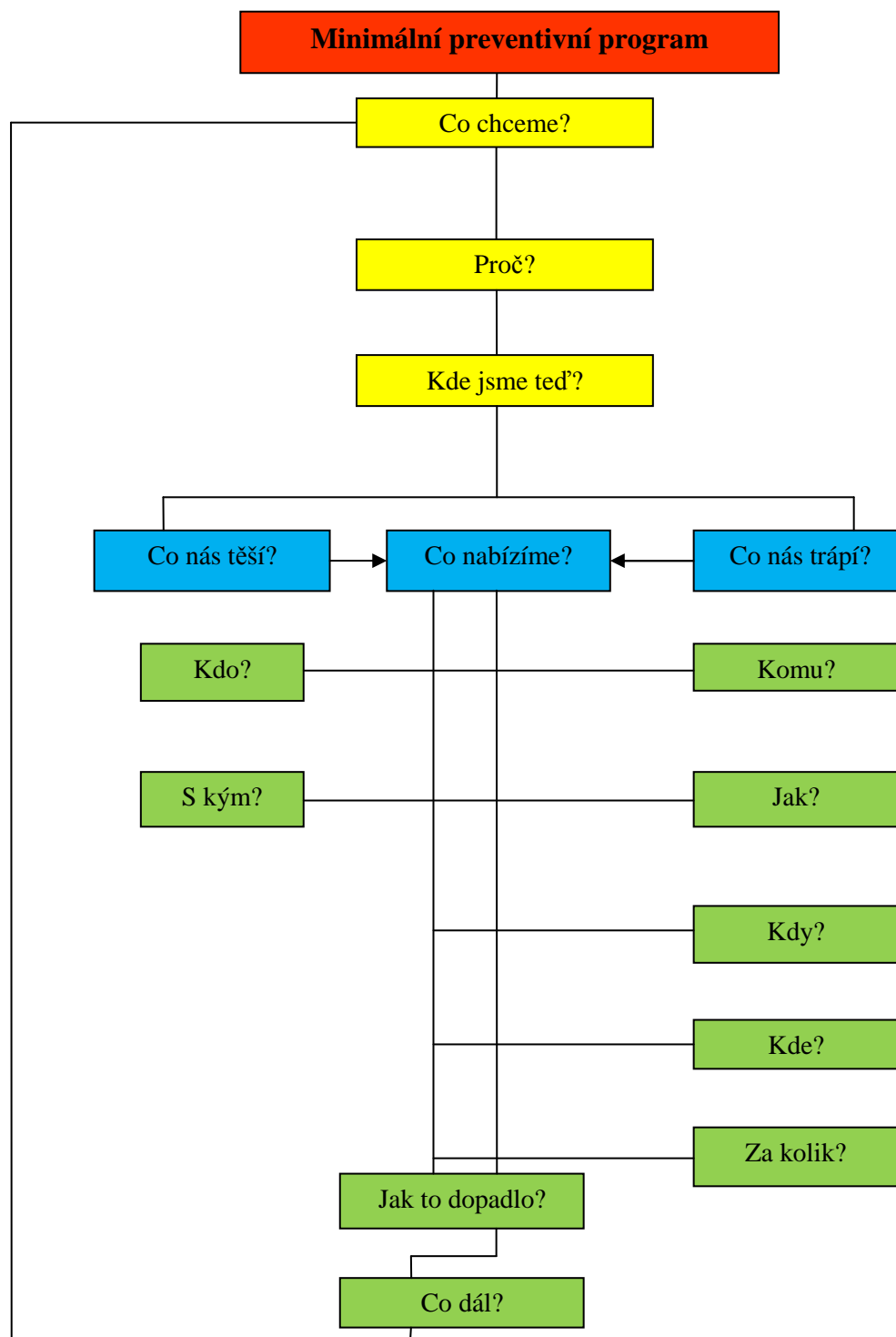
Právní a další úvaha: Zákoník práce. Pracovní řád.

Zvaž: Doporučit pracovníkovi, aby vyhledal pomoc a radu. Jasně označit nedostatky v práci této osoby a vyvodit příslušná varovná opatření.

Další možnosti: Zvážit způsoby, jakými lze pracovníkovi pomoci. Identifikace osoby, které se může daný případ rovněž týkat.

Příloha č. 3

Pomůcka při přípravě a tvorbě MPP



Zdroj: MIOVSKÝ, cit. 1, s. 104

Příloha č. 4

Vzor tiskopisu Poučení pro rodiče o preventivním programu

Jméno žáka:

Třída:

Bydliště, telefon:

Adresa rodičů do zaměstnání, telefon:

Jméno, adresa lékaře dítěte:

Rodné číslo:

Pojišťovna:

POUČENÍ PRO RODIČE:

Vážený rodiče,

v naší škole probíhá pro žáky 1. - 9. ročníků Minimální preventivní program zaměřený na výchovu dětí ke zdravému způsobu života a odpovědnosti za zdraví. V rámci školního vyučování budou žáci seznámeni s riziky zneužívání drog a nabídkou jiných vhodných aktivit (zájmových kroužků, školního klubu). Současně na základě nařízení MŠMT Vám dáváme na vědomí, že v případě podezření, že žák zneužívá návykové látky (drogy), bude nucena škola:

- 1. Informovat rodiče.*
- 2. V případě, že rodič není zastížen a dítě potřebuje zdravotní péči, zajistí škola dítěti doprovod k lékaři.*
- 3. Pokud rodič odmítá spolupracovat, obrátí se škola na příslušný sociální odbor.*
- 4. Při záchytu, či podezření na prodej drog škola zváží kontakt s Policií ČR.*

V, dne:

Podpis rodičů:.....

Příloha č. 5

Dotazník: Primární prevence ve školním prostředí

Milí žáci,

jsem studentka Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích a chtěla bych vás poprosit o vyplnění tohoto krátkého dotazníku pro svou bakalářskou práci. Tento dotazník je **zcela anonymní**. Odpovídejte zcela popravdě na tyto následující otázky.

Následující odpovědi zaškrtněte nebo doplňte, pouze jedna odpověď je správná.

Dotazník vyplňuje:

- a) dívka
- b) chlapec



Věk:

- a) 13
- b) 14
- c) 15
- d) 16

1. Byla ti někdy nabídnuta nějaká droga? A pokud ANO, tak kdo ti drogu nabídnul?

- a) Ne
- b) Ano

Např. kamarádi, spolužáci, ve škole, na ulici,

2. V kolika letech a kde, při jaké příležitosti jsi **POPRVÉ** (pokud vůbec někdy) zkusil/a pít alkohol, tabák?

- a) při rodinné oslavě
- b) mimo domov
- c) jiné (napíš)
-



3. Kdo kolem tebe často kouří?



- a) maminka, tatínek
- b) spolužák, spolužačka
- c) sourozenec
- d) pan učitel, paní učitelka



4. Zkus označit křížkem, která látka nebo aktivita je podle tebe nebezpečná či není nebezpečná.

	1	2	3	4	5
	málo	velmi	docela	nepříliš	nejsou
	nebezpečné	nebezpečné	nebezpečné	nebezpečné	nebezpečné

- | | | | | | |
|--|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|
| a) víno | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| b) léky | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| c) extáze | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| d) cigarety | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| e) těžké látky
např. ředidla,
plynné látky | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |

- | | | | | | |
|---------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|
| f) heroin | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| g) kofein | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| h) destiláty | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| i) pivo | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| j) pervitin | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| k) marihuana | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| l) čokoláda | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| m) gambling ¹⁹ | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |



5. Víš, co znamená šikana?

- | | |
|---|--------------------------|
| a) když jeden spolužák verbálně či fyzicky napadá druhého spolužáka | <input type="checkbox"/> |
| b) jedná se o zatčení mladistvého policíí | <input type="checkbox"/> |
| c) hádka mezi dvěma studenty stejně silnými | <input type="checkbox"/> |
| d) když spolužák/spolužačka nese batoh ze školy jinému spolužákovi | <input type="checkbox"/> |

6. Jak často používáš počítač a internet?

- | | |
|-------------------|--------------------------|
| a) denně | <input type="checkbox"/> |
| b) týdně | <input type="checkbox"/> |
| c) měsíčně | <input type="checkbox"/> |
| d) pouze ve škole | <input type="checkbox"/> |



¹⁹ Gambling - je chorobná závislost na hraní hazardních her

7. K čemu nejčastěji využíváš internet?

- a) k dalšímu vzdělávání
- b) k počítačovým hrám
- c) ke vzájemné komunikaci mezi přáteli např. ICQ, skype, facebook
- d) jiné (napíš)



8. Od koho si myslíš, že získáš informace o problematice primární prevence²⁰?

- a) učitelé ve škole
- b) školní materiály
- c) televizní noviny
- d) internet
- e) konverzace s přáteli

9. Ve kterých vyučovacích předmětech se s jednotlivou problematikou prevence (např. alkohol, kouření, šikana apod.) můžeš setkat?



	1 velmi často	2 nepoměrně často	3 občas	4 zřídka	5 nikdy
a) zeměpis	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
b) občanská výchova	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

²⁰ Primární prevence – se snaží předcházet nemoci před jejím vznikem. Mezi nejčastější problematiku můžeme zařadit např. alkohol, kouření apod.

- | | | | | | |
|---------------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|--------------------------|
| c) rodinná výchova | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| d) přírodopis | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| e) dějepis | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| f) anglický jazyk/německý jazyk | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| g) český jazyk | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |
| h) jiný předmět (napíš) | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> | <input type="checkbox"/> |

.....

10. Jak hodnotíš svůj prospěch?

- a) podprůměrný žák/žákyně (žák, který dostává pravidelně známky 4 a 5)
- b) průměrný žák/žákyně (žák, který dostává pravidelně známky 2 a 3)
- c) nadprůměrný žák/žákyně (žák, který má pravidelně samé jedničky)



11. Znáš vašeho školního metodika prevence? Napiš příjmení.

- a) ano
- b) ne

.....

.....

12. Zaškrtni, zda jsi spokojen/a se školou, kterou navštěvuješ?

1	2	3	4	5
velmi spokojen/a	spokojen/a	ani spokojen/a, ani nespokojen/a	nespokojen/a	velmi nespokojen/a
				
<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

13. Na koho by ses obrátil/a, kdybys měl/a určitý osobní problém?

	1	2	3
	určitě	snad	určitě ne
a) kamarád, kamarádka, kamarádi	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
b) učitel, učitelka	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
c) rodiče	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
d) psycholog, psycholožka	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
e) telefonní linka pomoci pro děti	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

14. Jak často pořádá vaše škola přednášky, besedy či různá setkání, které by se týkaly primární prevence²¹?

a) skoro každý den	<input type="checkbox"/>
b) každý týden	<input type="checkbox"/>
c) jednou do měsíce	<input type="checkbox"/>
d) jednou za rok	<input type="checkbox"/>
e) nikdy	<input type="checkbox"/>

²¹ Primární prevence – se snaží předcházet nemoci před jejím vznikem. Mezi nejčastější problematiku můžeme zařadit např. alkohol, kouření apod.

15. Vysvětli vlastními slovy, co to je být závislý?



.....

.....

.....

.....

.....

DĚKUJI ZA VYPLNĚNÍ DOTAZNÍKU A PŘEJI PĚKNÝ DEN



